

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

Prop. 59 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i deltakerloven,
fiskeriforbudsloven mv.

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3.8.2	Departementets forslag i høringsnotatet	18
2	Bakgrunn for lovforslaget	8	3.8.3	Høringsuttalelser	18
2.1	Etterkontroll av deltakerloven og gjennomgang av fiskeri- forbudsloven	8	3.8.4	Departementets merknader	18
2.2	Høringsforslag	8	3.9	Krav om spesiell tillatelse – § 12 ...	19
2.3	Høringsinstanser	8	3.9.1	Gjeldende rett	19
2.4	Generelle merknader i høringsuttalelsene	9	3.9.2	Departementets forslag i høringsnotatet	19
2.5	Departementets merknader	11	3.9.3	Høringsuttalelser	20
3	Forslag til endringer i deltakerloven	12	3.9.4	Departementets merknader	20
3.1	Nærmere om deltakerloven	12	3.10	Ombygging av fartøy – § 17	21
3.2	Virkeområde – § 2	12	3.10.1	Gjeldende rett	21
3.2.1	Gjeldende rett	12	3.10.2	Departementets merknad	21
3.2.2	Departementets merknader	12	3.11	Overtredelsesgebyr og tvangs- mulkt – §§ 28, 29	22
3.3	Definisjon av ervervsmessig fiske og fangst – § 3	13	3.11.1	Gjeldende rett	22
3.3.1	Gjeldende rett	13	3.11.2	Departementets forslag i høringsnotatet	22
3.3.2	Departementets merknader	13	3.11.3	Høringsuttalelser	22
3.4	Krav til nasjonalitet – § 5	13	3.11.4	Departementets merknader	23
3.4.1	Gjeldende rett	13	3.12	Straffebestemmelsen i deltakerloven – § 31	23
3.4.2	Departementets forslag i høringsnotatet	14	3.12.1	Gjeldende rett	23
3.4.3	Høringsuttalelser	14	3.12.2	Departementets forslag i høringsnotatet	23
3.4.4	Departementets merknader	14	3.12.3	Høringsuttalelser	24
3.5	Krav om bosted for mannskap og fartøyfører – § 5 a	14	3.12.4	Departementets merknader	24
3.5.1	Gjeldende rett	14	3.13	Straffeprosessuell inndragning – § 31 a	25
3.5.2	Departementets forslag i høringsnotatet	15	3.13.1	Gjeldende rett	25
3.5.3	Høringsuttalelser	15	3.13.2	Departementets forslag i høringsnotatet	25
3.5.4	Departementets merknader	15	3.13.3	Høringsuttalelser	25
3.6	Distriktsmessige hensyn mv. – § 7 første ledd bokstav a	16	3.13.4	Departementets merknader	25
3.6.1	Gjeldende rett	16	4	Gjennomgang av fiskeri- forbudsloven	27
3.6.2	Departementets forslag i høringsnotatet	16	4.1	Nærmere om fiskeriforbudsloven	27
3.6.3	Høringsuttalelser	16	4.2	Bakgrunnen for gjennomgang av fiskeriforbudsloven	27
3.6.4	Departementets merknader	17	4.3	Generelle høringsuttalelser	27
3.7	Kondemnering som avslagsgrunn – § 7 første ledd bokstav b	17	4.4	Departementets merknader til de generelle høringsuttalelsene	28
3.7.1	Gjeldende rett	17	4.5	Definisjoner – § 2	28
3.7.2	Departementets forslag i høringsnotatet	17	4.5.1	Gjeldende rett	28
3.7.3	Høringsuttalelser	17	4.5.2	Departementets forslag i høringsnotatet	28
3.7.4	Departementets merknader	17	4.5.3	Høringsuttalelser	29
3.8	Banker mv. med utenlandske eiere – § 7 tredje ledd	18	4.5.4	Departementets merknad	29
3.8.1	Gjeldende rett	18	4.6	Fiskeforbudet mv. – § 3	29
			4.6.1	Gjeldende rett	29
			4.6.2	Departementets forslag i høringsnotatet	29

4.6.3	Høringsuttalelser	30	5.4.1	Gjeldende rett	37
4.6.4	Departementets merknader	30	5.4.2	Departementets merknader	38
4.7	Prøvedrift av nye fartøytyper eller redskap – § 4	30	5.5	Atkomst til fartøy – § 34 bokstav h	38
4.7.1	Gjeldende rett	30	5.5.1	Gjeldende rett	38
4.7.2	Departementets forslag i høringsnotatet	31	5.5.2	Departementets forslag i høringsbrevet	38
4.7.3	Høringsuttalelser	31	5.5.3	Høringsuttalelser	39
4.7.4	Departementets merknader	31	5.5.4	Departementets merknader	39
4.8	Forbudet mot tilvirking, pakking og omlasting – § 5	31	5.6	Tvangsmulkt – § 58	39
4.8.1	Gjeldende rett	31	5.6.1	Gjeldende rett	39
4.8.2	Departementets forslag i høringsnotatet	32	5.6.2	Departementets merknader	39
4.8.3	Høringsuttalelser	32	5.7	Overtredelsesgebyr (lovbrotsgebyr) – § 59	39
4.8.4	Departementets merknader	33	5.7.1	Gjeldende rett	39
4.9	Unntak i særlige tilfeller – § 6	34	5.7.2	Departementets forslag i høringsbrevet	39
4.9.1	Gjeldende rett	34	5.7.3	Høringsuttalelser	39
4.9.2	Departementets forslag i høringsnotatet	34	5.7.4	Departementets merknader	40
4.9.3	Høringsuttalelser	34	5.8	Straff for grovt lovbrudd – § 64 første ledd	40
4.9.4	Departementets merknader	34	5.8.1	Gjeldende rett	40
4.10	Fiskerioppsyn – § 7	34	5.8.2	Bakgrunn for departementets forslag	41
4.10.1	Gjeldende rett	34	5.8.3	Departementets merknader	41
4.10.2	Departementets forslag i høringsnotatet	35	6	Øvrige forslag til lovendringer..	43
4.10.3	Høringsuttalelser	35	6.1	Forslag til endringer i soneloven ..	43
4.10.4	Departementets merknader	35	6.1.1	Gjeldende rett	43
4.11	Forbudet mot ilandføring – § 8	35	6.1.2	Departementets merknader	43
4.11.1	Gjeldende rett	35	6.2	Endring i Svalbardloven	43
4.11.2	Departementets forslag i høringsnotatet	35	7	Etterkontroll av deltakerloven som ikke krever lovendring	44
4.11.3	Høringsuttalelser	35	7.1	Krav om ervervstillatelse – § 4	44
4.11.4	Departementets merknader	36	7.1.1	Gjeldende rett	44
4.12	Straffeprosessuell inndragning – § 11	36	7.1.2	Departementets merknader	44
4.12.1	Gjeldende rett	36	7.2	Aktivitetskravet – § 6 annet ledd ..	45
4.12.2	Departementets forslag i høringsnotatet	36	7.2.1	Gjeldende rett	45
4.12.3	Høringsuttalelser	36	7.2.2	Departementets syn i høringsnotatet	45
4.12.4	Departementets merknader	36	7.2.3	Høringsuttalelser	45
5	Øvrige forslag til endringer i havressursloven	37	7.2.4	Departementets merknader	46
5.1	Bakgrunn	37	7.3	Årlige adgangsvilkår i enkelte fiskerier – § 21	47
5.2	Utsetting av organismer – § 7 tredje ledd	37	7.3.1	Gjeldende rett	47
5.2.1	Gjeldende rett	37	7.3.2	Departementets forslag i høringsnotatet	47
5.2.2	Departementets merknader	37	7.3.3	Høringsuttalelser	47
5.3	Saker der fylkeskommunene har kompetanse – § 8 a	37	7.3.4	Departementets merknader	48
5.3.1	Gjeldende rett	37	8	Administrative og økonomiske konsekvenser	49
5.3.2	Departementets merknader	37			
5.4	Omsetningsgrense for sports- og rekreasjonsfiske – § 23	37			
				Forslag til lov om endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv. ..	51

Prop. 59 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv.

*Tilråding fra Fiskeri- og kystdepartementet 1. februar 2013,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Fiskeri- og kystdepartementet foreslår i denne proposisjonen en rekke lovendringer. Bakgrunnen er dels at departementet har foretatt en etterkontroll av lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven), og dels at departementet har foretatt en gjennomgang av lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven). De fleste forslagene til lovendringer gjelder deltakerloven og fiskeriforbudsloven, men det foreslås også enkelte endringer i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) og lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone (soneloven), samt oppdatering av en lovhenvisning i lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard (Svalbardloven).

I *proposisjonens kapittel 2* omtales bakgrunnen for lovproposisjonen, herunder hvorfor departementet har foretatt en etterkontroll av deltakerloven og en gjennomgang av fiskeriforbudsloven. Det gis også en omtale av høringsrundene og generelle merknader fra høringsinstansene.

I *proposisjonens kapittel 3* omtales forslagene til endringer i deltakerloven. Disse er hovedsake-

lig et resultat av etterkontrollen og påfølgende høringsrunde.

I virkeområdebestemmelsen i deltakerloven § 2 foreslås for det første å presisere at høsting av anadrome laksefisker ikke er omfattet av deltakerloven da denne aktiviteten reguleres i lov 15. mai 1992 nr. 47 om lakse- og innlandsfisk m.v. For det andre foreslås det å åpne for at det i forskrift kan gjøres unntak fra deltakerloven for høsting av arter som ikke er fisk, krepsdyr, bløtdyr eller sjøpattedyr. Det tradisjonelle fiskeriregelverket passer ikke uten videre like godt for høsting av slike arter, og det kan derfor være behov for å vurdere konkrete unntak fra deltakerloven.

Det foreslås videre å flytte definisjonen av hvem som skal anses likestilt med norsk statsborger fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven § 5, for at definisjonen skal stå i samme bestemmelse som kravet om norsk nasjonalitet for å drive ervervsmessig fiske og fangst. Det foreslås samtidig at kravet om bosted for mannskap på norske fiskefartøy flyttes fra fiskeriforbudsloven til en ny § 5 a i deltakerloven, hvor den mer naturlig hører hjemme. Dette medfører at bostedskravets virkeområde utvides til å gjelde for alle norske fiskefar-

tøy, og ikke bare for fartøy som fisker i farvann underlagt norsk fiskerijurisdiksjon unntatt ved Svalbard. Det foreslås at det i forskrift kan gjøres unntak fra bostedskravet for fartøy som fisker utenfor norsk eller annen stats jurisdiksjon.

Det foreslås å innføre en hjemmel til å fastsette i forskrift når søknad om ervervstillatelse kan avslås ut fra hensynet til fiskeflåten distriktsmessige fordeling, hensynet til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig, jf. deltakerloven § 7 første ledd bokstav a. Forvaltningen har over tid utviklet en omfattende praksis for når søknader skal avslås ut fra slike hensyn. Det vil være en fordel om forvaltningen gis anledning til å forskriftsfeste denne praksisen, både av hensyn til forutsigbarhet og regelverkets tilgjengelighet for fiskerne.

Departementet foreslår å presisere at alle aktører som har rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, kan tildeles midlertidig ervervstillatelse ved tvangssalg og konkurs uten hensyn til nasjonalitetskravet for å drive ervervsmessig fiske og fangst, jf. deltakerloven § 7 tredje ledd.

Det foreslås å endre anvendelsesområdet til kravet om spesiell tillatelse (konsesjon). I dag gjelder kravet om konsesjon for fiske med bestemte redskap (trål, reketral, ringnot), mens forslaget går ut på at konsesjonskravet i stedet skal gjelde for fiske med havfiskefartøy, jf. deltakerloven § 12. Forvaltningens adgang til i forskrift både å utvide og innskrenke konsesjonskravet foreslås videreført. Forslaget vil bidra til at konsesjonskravet tilpasses den allerede pågående utviklingen mot større redskapsfleksibilitet for rederiene. Forslaget vil ikke få noen direkte betydning for enkeltaktører da det ikke legges opp til samtidige endringer i forskriftene som regulerer konsesjonsgruppene og valg av redskap.

Det foreslås å endre deltakerlovens bestemmelser om overtredelsesgebyr, tvangsmulkt og straff, og innføre en egen bestemmelse om straffeprosessuell inndragning, jf. deltakerloven §§ 28, 29 og 31, samt forslag til ny § 31 a. Hovedformålet med disse endringene er å oppdatere bestemmelsene i forhold til tilsvarende bestemmelser i havressursloven.

Det foreslås å tydeliggjøre at ikke bare enkeltpersoner, men også foretak, kan ilegges overtredelsesgebyr etter § 28. Det foreslås derimot ikke å videreføre bestemmelsen om at overtredelsesgebyr kan ilegges i medhold av deltakerloven for overtredelse av annet fiskeriregelverk. Dette forslaget innebærer at overtredelsesgebyr for brudd på annet fiskeriregelverk bare kan ilegges hvis hjemmelsloven selv åpner for det.

Det foreslås å heve strafferammen i deltakerlovens straffebestemmelse, § 31, fra tre til seks år, samt å presisere at det ved vurderingen av om en lovovertrедelse er grov, skal tas hensyn til om lovbruddet er av grenseoverskridende karakter. Forslaget tilsvarer en foreslått endring i havressursloven, nærmere omtalt i kapittel 5.

I *proposisjonens kapittel 4* omtales departementets forslag til lovendringer i fiskeriforbudsloven. Noen av de foreslåtte endringene består i å flytte enkeltbestemmelser fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven eller havressursloven. I den grad bestemmelser foreslås flyttet til deltakerloven omtales dette i proposisjonens kapittel 3 om endringer i deltakerloven, mens forslag om å flytte bestemmelser til havressursloven omtales i kapittel 4 om gjennomgang av fiskeriforbudsloven.

Tre sett av regler foreslås flyttet fra fiskeriforbudsloven til havressursloven: Dette gjelder for det første reglene om redskapsbegrensninger for utenlandske fiskere som ikke bor i Norge. Disse reglene hører naturlig hjemme sammen med redskapsbegrensningene for sports- og rekreasjonsfiskere i havressursloven § 22. For det andre gjelder det forbudet mot tilvirking eller pakking av fisk mv. om bord på utenlandsk fartøy, og mot omlasting av fisk mv. til utenlandsk fartøy. Disse reglene hører naturlig hjemme i havressursloven fordi denne loven allerede har regler om omlasting av viltlevende marine ressurser. For det tredje dreier det seg om regler om fiskerioppsyn i fiskeriforbudsloven § 7.

Det foreslås flere materielle justeringer i forbudet mot tilvirking, pakking og omlasting som flyttes til havressursloven. For det første utvides forbudets saklige virkeområde fra å gjelde fisk, krepsdyr og bløtdyr, til å gjelde alle viltlevende marine ressurser, slik at det saklige virkeområdet blir sammenfallende med havressursloven. For det andre foreslås det å liberalisere dispensasjonsadgangen for omlasting mellom utenlandske fartøy. Tidligere kunne slik dispensasjon bare gis ved havari eller liknende, mens forslaget åpner for at dispensasjon kan gis ved særlige tilfeller, dvs. selv om det ikke foreligger havari eller liknende. Det foreslås videre at loven presiserer hvilke former for tilvirking og pakking som er omfattet av forbudet, i tråd med den praksis som tidligere er lagt til grunn av departementet. Havressursloven har et videre geografisk virkeområde enn fiskeriforbudsloven. Det legges likevel ikke opp til at forbudets geografiske virkeområde endres, dvs. at det i den nye bestemmelsen gjøres uttrykkelig opp-

merksom på at forbudet ikke gjelder i fiskeverns-sonen eller territorialfarvannet ved Svalbard.

Det foreslås å oppheve fiskeriforbudsloven § 8 som gir hjemmel til å forby ilandføring av utenlandsk fangst når hensynet til pris- og avsetningsforholdene tilsier det. Bestemmelsen anses uaktu-ell, både fordi overkapasitet ved norske landanlegg ikke lenger er et praktisk problem, og fordi det er tatt inn i havressursloven en hjemmel for å forby ilandføring av utenlandsk fangst for å hindre ulovlig fiske mv.

I *proposisjonens kapittel 5* beskrives forslag til endringer i havressursloven som ikke er en konsekvens av departementets gjennomgang av fiske- riforbudsloven.

Departementet foreslår å ta inn i havressursloven en hjemmel til å stille krav til utstyr mv. for å sikre trygg atkomst til fartøy for kontrollører (for eksempel krav til losleidere). Forslaget innebærer at det kan fastsettes felles krav i én forskrift for alle fartøy som er omfattet av havressursloven. I dag er regelverket på dette området svært frag-mentarisk, med ulike hjemmelslover og ulike regler avhengig av blant annet størrelse på far-tøyet, og hvor kontrollen faktisk skjer.

Det foreslås å tydeliggjøre at ikke bare enkelt-personer, men også foretak, kan ilegges overtredelsesgebyr (lovbrottsgebyr) etter havressursloven, tilsvarende det som foreslås i deltakerloven.

Det foreslås å heve strafferammen i havres-surslovens straffebestemmelse fra tre til seks år, samt å presisere at det ved vurderingen av om en lovovertrедelse er grov, skal tas hensyn til om lovbruddet er av en grenseoverskridende karakter. Forslaget vil legge bedre til rette for at Norge kan delta i internasjonalt samarbeid mot fiskerikrimi-

nalitet innenfor rammene av FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet.

I *proposisjonens kapittel 6* omtales forslag til endringer i soneloven og Svalbardloven. Det vik-tigste forslaget er å ta inn egne bestemmelser om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt i soneloven. Forslaget må ses i sammenheng med forslaget om å oppheve deltakerlovens hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr for overtredelse av annet fis-keriregelverk enn deltakerloven.

I *proposisjonens kapittel 7* omtales ulike saks-felt som departementet har vurdert nærmere under arbeidet med etterkontrollen, men som ikke har resultert i forslag til lovendringer.

Det første saksfeltet dreier seg om bruk av leiefartøy i ervervsmessig fiske. Bruk av leiefar-tøy er i utgangspunktet forbudt, selv om dispensa-sjon kan gis ved havari eller forlis. Departementet vurderer det slik at det bør kunne åpnes for bruk av leiefartøy også ved kontrahering av nybygget fartøy, for å legge bedre til rette for fornyelse av fiskeflåten. Dette medfører ikke behov for lovend-ring, men forutsetter at det gjennomføres for-skriftsendringer etter egen høring.

Det andre saksfeltet dreier seg om deltaker-lovens krav om at aktiv fisker må eie mer enn 50 % av fartøy som skal benyttes i ervervsmessig fiske og ha tilsvarende kontroll over virksomheten (aktivitetskravet). Departementet foreslår ingen endringer i kravet til aktiv fiskers eierandel.

Det tredje saksfeltet gjelder deltakerloven § 21 som bestemmer at regler som begrenser adgan-gen til å delta i fiskerier som ikke er underlagt konsesjon, bare kan fastsettes for ett år av gangen. Departementet foreslår ingen endringer i regelen om at adgangsbegrensninger bare kan gis for ett år av gangen i denne lovproposisjonen.

2 Bakgrunn for lovforslaget

2.1 Etterkontroll av deltakerloven og gjennomgang av fiskeriforbudsloven

Bakgrunnen for høringsforslaget er at departementet har foretatt en etterkontroll av deltakerloven som ble vedtatt i 1999. Formålet med etterkontrollen var å undersøke om deltakerloven virker etter sin hensikt, og sørge for forbedringer ved behov.

Regelverksarbeid er en kontinuerlig prosess som ikke avsluttes selv om en lov eller forskrift er vedtatt og satt i kraft. En etterkontroll gjør det mulig å oppdage eventuelle problemer med loven slik at en kan sørge for nødvendige forbedringer. En etterkontroll kan gjennomføres på ulike måter, for eksempel ved å nedsette en partssammensatt arbeidsgruppe eller et utvalg, eller ved at et departement selv gjennomfører etterkontrollen. Fiskeri- og kystdepartementet fant det mest formålstjenlig å gjennomføre etterkontrollen selv.

Forarbeidene til deltakerloven § 21 gir uttrykk for at ordningen med årlige adgangsbegrensninger i kystfartøygruppens fiske bør vurderes på nytt dersom den videreføres år etter år med strenge inngangsvilkår, jf. Ot.prp. nr. 67 (1997-98) s. 52. De årlige adgangsbegrensningene har stort sett blitt videreført år etter år med relativt strenge adgangsvilkår, og en etterkontroll av § 21 vil derfor være i tråd med lovens forarbeider.

I tillegg til etterkontrollen av deltakerloven har departementet foretatt en gjennomgang av fiskeriforbudsloven fra 1966. På bakgrunn av lovens alder er det et klart behov for oppdatering av lovens bestemmelser. I tillegg har flere av lovens bestemmelser over tid blitt flyttet til andre lover, slik at loven i dag inneholder færre bestemmelser enn da den ble vedtatt. Departementet har på denne bakgrunn vurdert om det er hensiktsmessig å flytte lovens gjenværende bestemmelser til andre lover.

Forslaget som legges fram i denne proposisjonen går likevel ut på å beholde enkelte bestemmelser i fiskeriforbudsloven fordi de ikke egner seg i andre lover. Dette gjelder for eksempel forbudet mot at de som ikke er norske statsborgere eller likestilte med norske statsborgere kan fiske i

territorialfarvannet. Videre foreslås det å oppheve noen av lovens bestemmelser fordi de er uaktuelle. Gjennomgangen av fiskeriforbudsloven har resultert i forslag til endringer i flere lover, herunder havressursloven og soneloven.

2.2 Høringsforslag

Departementet utarbeidet et høringsnotat datert 8. mai 2009 om etterkontroll av deltakerloven og gjennomgang av fiskeriforbudsloven. De foreslåtte lovendringene er først og fremst av teknisk art, men inneholder også en del materielle endringer. Endringene skal bidra til et forenklet og mer oversiktlig regelverk.

Fiskeri- og kystdepartementet utarbeidet i tillegg et høringsbrev datert 11. august 2009 med forslag til to endringer i havressursloven, om henholdsvis overtredelsesgebyr og krav til leidere.

Departementet foreslår i tillegg i denne proposisjonen enkelte endringer som ikke er omtalt i høringsnotatet eller høringsbrevet. Disse er av en slik karakter at departementet har funnet det unødvendig med en særskilt høring.

2.3 Høringsinstanser

Departementets høringsnotat av 8. mai 2009 ble sendt på høring til følgende institusjoner og organisasjoner:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Finansdepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Forsvarsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Miljøverndepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Utenriksdepartementet

Fiskeridirektoratet
Innovasjon Norge
Kystvakten
Rogaland statsadvokatembeter

Sametinget
Troms og Finnmark statsadvokatembeter

Fylkeskommunene
Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag

Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH)
Fiskekjøpernes forening
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening
Landsorganisasjonen i Norge
Norges Fiskarlag
Norges Kystfiskarlag
Norges Råfisklag
Norges Sildesalgslag
Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL)
Norsk Maskinistforbund
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelsarbeiderforbund
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Sjøoffisersforbund
Rogaland Fiskesalgslag
Skagerakfisk
Sparebankforeningen
Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag
Sør-Norges Trålerlag
Vest-Norges Fiskesalgslag

Følgende høringsinstanser hadde ingen merknader: Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Innovasjon Norge, Kystvakten, Rogaland statsadvokatembeter, Sametinget, Troms og Finnmark statsadvokatembeter, fylkeskommunene, Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag, Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNH), Fiskekjøpernes forening, Norges Råfisklag, Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL), Norsk Maskinistforbund, Norsk Sjøoffisersforbund, Rogaland Fiskesalgslag, Skagerakfisk, Sparebankforeningen, Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag, Sør-Norges Trålerlag og Vest-Norges Fiskesalgslag

Høringsbrevet av 11. august 2009 ble sendt på høring til følgende institusjoner og organisasjoner: Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Justis- og politidepartementet
Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Nærings- og handelsdepartementet
Utenriksdepartementet

Fiskeridirektoratet
Havforskningsinstituttet

Innovasjon Norge
Kystvakten
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening
Fiskesalgslagenes samarbeidsråd
Norges Fiskarlag
Norges Kystfiskarlag
Norges Nærings- og Nytelsesmiddelforbund
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Sjøoffisersforbund
Sør-Norges Trålerlag
Taretrålfiskernes forening

Følgende høringsinstanser hadde ingen merknader: Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Fornyings- og administrasjonsdepartementet, Utenriksdepartementet, Innovasjon Norge, Kystvakten, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, Fiskesalgslagenes samarbeidsråd, Norges Kystfiskarlag, Norges Nærings- og Nytelsesmiddelforbund, Norsk Sjømannsforbund, Norsk Sjøoffisersforbund, Sør-Norges Trålerlag og Taretrålfiskernes forening

2.4 Generelle merknader i høringsuttalelsene

Enkelte av organisasjonene har i sine høringsuttalelser kommet med generelle merknader til departementets forslag i høringsnotatet datert 8. mai 2009. Disse vil bli gjengitt og kommentert i dette og neste kapittel.

Norges Fiskarlag uttaler bl.a. følgende:

«1. Norges Fiskarlag er svært undrende til departementets fremgangsmåte hvor departementet alene har foretatt en revisjon av deltakerloven for så å sende dette til høring. Deltakerloven er en svært sentral og viktig fiskerilov og Norges Fiskerlag sitt prinsipielle syn er at revisjoner av sentrale fiskerilover skal foregå i en prosess gjennom oppnevninger av lovutvalg, eventuelt utvalg hvor sentrale aktører i fiskeriene er bidragsytere. Dette har også tidligere vært praksis. Det vises her til forrige revisjon av en sentral fiskerilov; saltvannsfiske- loven av 1983 hvor havressurslovutvalget ble oppnevnt av Regjeringen 14.03.2003. Det vises også til at det ved kongelig resolusjon av 8. juni 2001 ble oppnevnt et utvalg for å utrede deltakerlovens bestemmelser som omhandlet eierskap til fiskefartøy, jf NOU 2002: 13 Eierskap til fiskefartøy.

2. Norges Fiskarlag mener således at fremgangsmåten til departementet i revisjonsarbei-

det med deltakerloven er svært uheldig og bryter med tidligere praksis. Det er åpenbart en svakhet med departementets høringsnotat og departementets konklusjoner at disse ikke på forhånd er drøftet med relevante aktører. Uten tidlige innspill om eventuelle behov for endringer i deltakerloven for de aktører som vet hvor «skoen trykker», risikerer man alltid at det er temaer som ikke tas opp til vurdering og som dermed ikke blir gjort til gjenstand for drøftelser i høringsprosessen. Når departementet først har kommet til den konklusjon at det er behov for en revisjon av deltakerloven med sikte på oppdatering og utvikling av regelverket, bør dette følges opp ved nedsettelse av lovutvalg. Det er meget beklagelig at aktørene ikke er gitt reell adgang til å være med på helhetlige vurderinger før departementet sender sitt eget forslag til høring.

3. Høringsnotatet og noen av dets forslag er videre formulert slik at konsekvensene ikke klart kommer frem.

4. Norges Fiskerlag vil således be departementet trekke tilbake forslaget og nedsette et utvalg som er bredt og representativt sammensatt ved revisjonen av deltakerloven. Dette vil også sikre legitimiteten for lovens innhold. Norges Fiskerlag vil som en konsekvens av dette syn ikke gi et utførlig høringssvar på de problemstillingene høringsnotatet reiser.»

Norges Kystfiskerlag uttaler bl.a. følgende:

«Fiskeri- og kystdepartementet ønsker gjennom denne høringen å gjennomføre en etterkontroll av deltakerloven, samt forslag til endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven, havressursloven mv. En svakhet med høringsnotatet er at etterkontrollen ensidig er gjennomgått av Fiskeri- og kystdepartementet, og Norges Kystfiskerlag reagerer således på den prosessen som ligger til grunn for høringsforslaget.»

Norges Sjømannsforbund uttaler:

«Vi registrerer at departementet ønsker en evaluering av deltakerloven, samt vurdere en samordning av øvrige sentrale lover i norsk fiskerinæring. Etter våre synspunkter er tiltaket positivt, ut fra ønske om en samordning og evaluering av lovverket.

Vi noterer at deltakerlovens formål er å tilpasse fiskeflåtenes fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig

utnyttelse av de marine ressurser, herunder trygge bosettingen og arbeidsplasser i kystdistriktene, for at høstingen av de marine ressursene fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode.

Vi noterer at det skjer en internasjonalisering av bemanningen i fiskeflåten. Slik dette har utviklet seg synes det som at rekrutteringen til yrket har sviktet, og at redere nå rekrutterer en vesentlig del av bemanningen til det enkelte fiskefartøy med fiskere fra baltiske land, Russland, Ukraina, Polen, Moldova mv. Bakgrunnen for en slik rekruttering kan være av flere årsaker, blant annet rekrutteringssvikt, internasjonalisering av norsk fiskerinæring og ønske for noen om billig arbeidskraft.

Sett i et politisk perspektiv vil utviklingen av rekrutteringen til fiskeryrket med en internasjonal bemanning av fiskeflåten, svekke intensjonene i deltakerloven om at ressursene fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode. I dette perspektiv vil en slik utvikling pleie investorene og gi minimal gevinst tilbake til kyst- og lokalsamfunnet. Det kan ut fra dette stilles spørsmål om effekten av de politiske ambisjonene om å trygge bosettingene og arbeidsplasser i kystdistriktene. En slik utvikling vil svekke kyst og lokalbefolkningens mulighet til å høste av de marine ressurser. Dette vil ha betydning for bosettingsmønsteret og lokalsamfunnenes utvikling i årene som kommer.

Når det gjelder ervervstillatelse stilles det krav om norsk statsborgerskap, eller at personer som likestilles med norsk statsborger skal kunne få ervervstillatelse, samtidig kan 50 % av mannskapet være utenlandske statsborgere. Dette bildet illustrerer utviklingen av norsk fiskerinæring.

Ut fra utviklingen med internasjonalisering av bemanningen på norske fiskefartøy og i norske mottaksanlegg og fiskeforedlingsindustri vil det være relevant å få en nærmere vurdering av de øvrige lovrammer og rettigheter for utenlandsk arbeidskraft i Norge.»

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelsarbeiderforbund (NNN) uttaler:

«NNN deler departementets oppfatning av at det i dag er naturlig å videreutvikle regelverket og oppdatere deltakerloven. Vi vil her påpeke forslagene om:

- flytting av bestemmelse i andre fiskerilover til deltakerloven
- styrking av nasjonalitetskravet

- styrking av bostedskravet
- presisering av reglene om ervervstillatelse
- skjerping av strafferammene

Med disse merknadene vil forbundet gi sin tilslutning til de fremlagte endringer som er foreslått i høringsnotatet»

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (FHL) uttaler:

«FHL har gjennomgått høringsnotatet og vil uttale at det er positivt at departementet har tatt initiativ til etterkontroll av ovennevnte lov, ikke minst på bakgrunn av den nye og omfattende havressursloven.

I stor grad dreier høringen seg om å skape bedre oversikt over lovverket ved at nærmest identiske bestemmelser i ulike lover nå forslås flyttet dit de naturlig hører hjemme. I tillegg er behovet for eventuelle endringer og/eller opphevelser av flere bestemmelser i ovennevnte lover vurdert. Departementet har klart tilkjennegitt sine vurderinger og gitt sitt syn på spørsmålene om videreføring, endring eller oppheving av bestemmelsene.»

Landsorganisasjonen i Norge uttaler bl.a.:

«LO synes den gjennomgangen som Fiskeri- og kystdepartementet har foretatt er en grundig og god samordning og evaluering og støtter i hovedsak endringer som er foretatt.

I likhet med Norsk Sjømannsforbund vil LO rette søkelyset mot den internasjonaliseringen av bemanningen som nå skjer i fiskeflåten. Når redere nå rekrutterer fra EØS-land og andre land som ikke er med i EØS er det viktig å ha fokus på deltakerlovens intensjon om at ressursene i havet skal komme kystbefolkningen til

gode. Denne bestemmelsen har til hensikt å trygge bosettingen og arbeidsplasser i kystdistriktene og en må derfor holde et våkent øye med utviklingen.

Samtidig bør en ut fra utviklingen med internasjonalisering av bemanningen på norske fiskefartøy, i norske mottaksanlegg og fiskeforedlingsindustri få en nærmere vurdering av de øvrige lovrammer og rettigheter for utenlandsk arbeidskraft i Norge»

2.5 Departementets merknader

Departementet har merket seg at de fleste høringsinstansene er positive til at departementet har foretatt en etterkontroll av deltakerloven, men Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag stiller spørsmål ved om departementet burde ha opprettet en partssammensatt arbeidsgruppe.

Departementet vil bemerke at en ikke har funnet behov for å nedsette en partssammensatt arbeidsgruppe. De foreslåtte endringene er gjennomgående av en slik karakter at det etter departementets oppfatning bør være tilstrekkelig at de sentrale forslagene har vært ute på en omfattende høring.

Departementet har videre merket seg at Norges Fiskarlag uttaler at de ikke har gitt et utførlig høringsvar fordi departementet ikke nedsatte et utvalg i forbindelse med etterkontrollen. Departementet registrerer at Norges Fiskarlag likevel har kommentert de fleste av forslagene i høringsnotatet.

Departementet har også merket seg Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Sjømannsforbunds betraktninger om internasjonaliseringen av bemanningen i fiskeflåten. En vurdering av slike forhold hører etter departementets mening hjemme i en egen prosess.

3 Forslag til endringer i deltakerloven

3.1 Nærmere om deltakerloven

Deltakerloven ble vedtatt 26. mars 1999 og erstatter tidligere lover som har regulert deltakelsen i fiske og fangst, herunder lov 16. juni 1972 nr. 57 om regulering av deltagelsen i fisket, jf. Ot.prp. nr. 67 (1999-98) Om lov om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven).

Lovens formål er dels å tilpasse fiskeflåten fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av de marine ressursene, dels å øke lønnsomheten og verdiskapningen i næringen og gjennom dette trygge bosettingen i kystdistriktene, og dels å legge til rette for at høstingen av de marine ressursene fortsatt skal komme kystbefolkningen til gode.

Deltakerloven regulerer hvem som har adgang til å drive ervervsmessig fiske og fangst med norske fartøy. Loven stiller krav om ervervstillatelse for fartøyeier for å drive ervervsmessig fiske og fangst, og krav om spesiell tillatelse (konsesjon) for å drive fiske med ringnot, trål og reke-trål, og for å drive sel- og hvalfangst. Loven gir også forvaltningen adgang til, for ett år om gangen, å begrense adgangen til å delta i bestemte fiskerier dersom hensynet til ressursforvaltningen, avviklingen av fisket eller lønnsomheten i fisket gjør det nødvendig.

Det såkalte Eierskapsutvalget avga 21. juni 2002 en innstilling med forslag til endringer i loven, jf. NOU 2002: 13. Flere av endringsforslagene ble fulgt opp gjennom en lovendring 17. desember 2004, jf. Ot.prp. nr. 70 (2003-2004) Om lov om endring i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) m.v. Blant annet ble det vedtatt nye bestemmelser om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt og enkelte endringer i reglene om arv, generasjonsskifte og andre eierendringer knyttet til fiskefartøy.

Videre ble deltakerloven endret ved lov av 18. april 2008 nr. 10, jf. Ot.prp. nr. 13 (2007-2008). Det dreide seg om en terminologisk endring i § 25 og en endring i § 21 som åpner for at bosted kan være et relevant kriterium ved fastsettelsen av årlige deltakeradganger for fangst av konge-

krabbe, jf. St.meld. nr. 40 (2006-2007) Forvaltning av kongekrabbe.

3.2 Virkeområde – § 2

3.2.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 2 angir lovens virkeområde som ervervsmessig fiske og fangst og annen høsting av viltlevende marine ressurser med fiskefartøy. Tillegget «annen høsting av viltlevende marine ressurser» kom inn i forbindelse med vedtakelsen av havressursloven i 2008 slik at virkeområdet ble sammenfallende for de to hovedlovene på fiskerirettens område. Tidligere gjaldt deltakerloven bare mer tradisjonelle former for fiske og fangst med fartøy.

Deltakerloven § 2 angir også hvilke fiskefartøy som er omfattet av virkeområdet.

3.2.2 Departementets merknader

Departementet foreslår en mindre endring i ordlyden § 2 første ledd annet punktum for å tydeliggjøre at det dreier seg om en virkeområdebestemmelse som angir hvilke fartøy som er omfattet av loven. Dessuten foreslås det å ta inn et nytt første ledd tredje punktum for å tydeliggjøre at det med norske fartøy i denne loven menes fartøy som er omfattet av virkeområdet. Endringene i første ledd er uten materiell betydning.

Departementet foreslår videre et nytt annet ledd i § 2 for å presisere hvilke arter som skal være omfattet av deltakerloven.

Fiskeridirektoratet har i sin høringsuttalelse påpekt at det ikke ble gjort noe unntak i virkeområdebestemmelsen for anadrome laksefisker slik det ble gjort i havressursloven § 3 første ledd tredje punktum. Departementet kan ikke se at det er noen grunner til at de to lovene skal ha ulikt virkeområde når det gjelder anadrome laksefisker. Høsting av anadrome laksefisker både i ferskvann og saltvann er i dag regulert i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. En kan heller ikke se at det er behov for å stille krav om merkeregistrering og ervervstillatelse for fiske

etter villaks med båt som foregår i sjø i og med at dette fisket er regulert i en annen lov.

Departementet foreslår derfor å endre deltakerloven § 2 slik at den samsvarer med havressursloven § 3, og eksplisitt unntar anadrome laksefiske slik det er definert i lov 15. mai 1992 nr. 47 om lakse- og innlandsfisk mv. § 5 bokstav a.

Departementet vil videre vise til at utvidelsen av deltakerlovens virkeområde i 2008 medførte at enkelte næringsaktører måtte forholde seg til deltakerlovens relativt strenge vilkår for å delta i fiske. Dette gjelder særlig for aktører i tarenæringen som høster tare med spesialiserte fartøy, men som ikke tidligere har vært omfattet av deltakerlovens ulike vilkår for deltakelse, som er tilpasset tradisjonell fiske- og fangstvirksomhet.

Departementet mener at det er behov for å vurdere særskilt om tarenæringen og eventuelle andre næringer i samme situasjon bør omfattes av deltakerlovens krav for å delta i ervervsmessig fiske, herunder kravet om at fartøy som benyttes til høsting er 60 % norskeid, og mer enn 50 % eid av aktive fiskere. Det er etter vår mening ikke uten videre gitt at en etablert næring som tarenæringen, med indirekte utenlandsk eierskap i en del fartøy, skal måtte tilpasse seg et krav om norsk eierskap, som over tid har vært anvendt på den tradisjonelle fiskerinæringen. Det er ikke åpnet for unntak fra dette kravet i deltakerloven, men departementet har lagt opp til at deltakerlovens nasjonalitetskrav ikke skal gjennomføres overfor tarenæringen uten at det først foretas en bredere gjennomgang av problemstillingen.

Departementet mener på denne bakgrunn at det er behov for å ta inn en egen bestemmelse i deltakerloven som åpner for at det i forskrift kan gjøres unntak fra deltakerloven for høsting av arter som ikke har vært sett på som tradisjonell fiske- og fangstvirksomhet. Dette vil legge til rette for at forvaltningen kan foreta en bred vurdering av slik næringsvirksomhets behov for unntak fra deltakerlovens ulike krav.

Departementet foreslår derfor at det tas inn en bestemmelse i ny § 2 annet ledd som åpner for unntak fra deltakerloven for høsting av andre arter enn de som omfattes av tradisjonell fiske- og fangstnæring. Med tradisjonell fiske- og fangstnæring siktes det i denne sammenheng til høsting av fisk, krepsdyr, bløtdyr og sjøpattedyr. Det foreslås derfor at det av den nye unntaksbestemmelsen eksplisitt framgår at den ikke gjelder høsting av slike arter.

Departementet viser til forslaget til endringer i deltakerloven § 2.

3.3 Definisjon av ervervsmessig fiske og fangst – § 3

3.3.1 Gjeldende rett

Ervervsmessig fiske og fangst er definert ved at vedkommende yrkesutøver skal ha fiske til levevei alene eller sammen med annen næring. Et fartøy skal regnes som benyttet i ervervsmessig fiske og fangst når fartøyeieren driver ervervsmessig fiske og fangst med fartøyet. Hvorvidt det foreligger ervervsmessig fiske eller fangst har betydning blant annet for krav om ervervstillatelse (§ 4), aktivitetskravet (§ 6) og tilbakekall av tillatelser (§11).

3.3.2 Departementets merknader

Departementet foreslår en forenkling av deltakerloven § 3 første ledd, jf. lovforslaget § 3. Forslaget vil ikke føre til materielle endringer.

Departementet viser til forslaget til endringer i deltakerloven § 3 første ledd.

3.4 Krav til nasjonalitet – § 5

3.4.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 5 stiller krav til nasjonalitet for at en fartøyeier skal kunne få ervervstillatelse til å drive ervervsmessig fiske og fangst. Bare norske statsborgere og personer likestilt med norske statsborgere kan få slik ervervstillatelse. Dette kravet skal bidra til å sikre norsk eierskap i fiskeflåten.

Hvem som er likestilt med norske statsborgere framgår av fiskeriforbudsloven § 2 første og annet ledd. Hovedregelen som står i første ledd, innebærer at alle personer bosatt i Norge og norske selskaper med begrenset ansvar, samt staten, statlige styrte fond og innretninger, og norske kommuner, er likestilt med norske statsborgere. Bestemmelsen i annet ledd åpner for å likestille enkelte andre selskaper med norske statsborgere, men har ikke lenger praktisk betydning.

Selskaper med begrenset ansvar, som for eksempel aksjeselskap, regnes i denne sammenheng som norske dersom hovedkontoret ligger i Norge og styreflertallet og styrelederen er norske statsborgere bosatt i Norge siste to år, og norske statsborgere eier minst 60 % av selskapet og kan utøve stemmerett med tilsvarende andel av stemmene.

Utover dette vil kommandittselskaper og partrederier og andre selskaper med ubegrenset

ansvar oppfylle nasjonalitetskravet dersom de har norsk eierskap mv. som nevnt i sjøloven § 1 første ledd nr. 2 og 3.

For utlendinger bosatt i Norge er det i tillegg en reell begrensning at deltakerlovens virkeområde er snevrere for disse enn for norske statsborgere, jf. deltakerloven § 2. Deltakerloven er begrenset til å gjelde fartøy som er norske etter reglene i sjøloven §§ 1-4, og til fartøy som eies av utlendinger bosatt i Norge når fartøyets største lengde er mindre enn 15 meter. Fartøy som er norske etter sjøloven § 1 tredje ledd, dvs. fartøy som er norske fordi de er eid av person, selskap eller virksomhet som er omfattet av EØS-avtalen, er ikke omfattet av deltakerloven med mindre fartøyet eies av person bosatt i Norge og har en største lengde mindre enn 15 meter. Dette innebærer i praksis at utlendinger bosatt i Norge ikke kan få ervervstillatelse for fartøy med største lengde på 15 meter eller mer.

3.4.2 Departementets forslag i høringsnotatet

I departementets høringsnotat ble det foreslått at definisjonen av hvem som oppfyller nasjonalitetskravet skal framgå direkte av deltakerloven, ikke bare gjennom en henvisning til fiskeriforbudsloven. Bestemmelsen i fiskeriforbudsloven ble foreslått inntatt i deltakerloven § 5 som en del av nasjonalitetskravet, og med den presisering at utlendinger bosatt i Norge bare kan få ervervstillatelse for fartøy med største lengde mindre enn 15 meter.

Fiskeriforbudsloven § 2 annet ledd, som åpner for å likestille enkelte andre selskaper med norske statsborgere i særlige tilfeller, har mistet sin praktiske betydning. Departementet fant i høringsnotatet ingen grunn for å videreføre den. Det ble også foreslått at angivelsen i sjøloven § 1 første ledd nr. 2 og 3 av hvilke kommandittselskap, partrederi mv. som er å anse som norske, gjengis i deltakerloven § 5.

3.4.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag uttaler:

«Norges Fiskarlag har et restriktivt syn på utlendingers adgang til å eie norske fiskefartøyer, og mener i utgangspunktet at utlendinger som er bosatt i Norge, og som ikke har norsk statsborgerskap ikke skal ha mulighet til å erverve fiskefartøyer, verken over eller under 15 meter.»

Fiskeridirektoratet uttaler:

«Vi er enig i forslaget til endring. Forslaget vil bidra til å samle og forenkle bestemmelsene om nasjonalitetskravet. Dette vil medføre at regelverket blir lettere tilgjengelig for brukerne.»

3.4.4 Departementets merknader

Departementets forslag har sin bakgrunn i behovet for bedre tilgjengelige regler. Dette tilsier at definisjonen av hvem som oppfyller nasjonalitetskravet bør framgå direkte av deltakerloven, og ikke bare som i dag gjennom en henvisning til fiskeriforbudsloven.

Departementet vil bemerke til Norges Fiskarlags høringsuttalelse at utlendinger bosatt i Norge i lang tid har hatt adgang til å eie fartøy under 15 meter. Departementet kan ikke se at det foreligger grunner som skulle tilsi at utlendinger bosatt i Norge ikke skal ha adgang til å erverve fiskefartøyer under 15 meter. Det nevnes i den forbindelse at det i EØS-avtalen vedlegg 12 om fri bevegelighet for kapital bokstav h) heter at «Norge kan fortsette å anvende restriksjoner som gjelder den dagen avtalen blir undertegnet, på utenlandske statsborgeres rett til å eie fiskefartøyer». Videre heter det i EØS-avtalens vedlegg 8 pkt. 10: «Uten hensyn til avtalens artikkel 31 til 35 og bestemmelsene i dette vedlegg kan Norge fortsette å anvende restriksjoner som gjelder den dagen avtalen blir undertegnet, på etablering for utenlandske statsborgere innen fiske eller i selskaper som eier eller driver fiskefartøyer.»

Departementet viser til forslaget til endring av deltakerloven § 5.

3.5 Krav om bosted for mannskap og fartøyfører – § 5 a

3.5.1 Gjeldende rett

Fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd inneholder et krav om at minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne på et fartøy, samt fartøyføreren, skal være bosatt i en norsk kystkommune eller norsk nabokommune til en kystkommune dersom fartøyet skal kunne fiske i territorialfarvannet. Tilsvarende krav gjelder i Norges økonomiske sone og fiskerisone ved Jan Mayen, jf. soneloven § 3 første ledd annet punktum som henviser til fiskeriforbudsloven, og forskrift 23. mai 1980 nr. 4 om opprettelse av fiskerisone ved Jan Mayen. Fiskeforbudet gjelder imidlertid ikke i fiskevernsonen

og territorialfarvannet ved Svalbard, jf. fiskeriforbudsloven § 1 annet punktum, lov 17. juli 1925 nr. 11 om Svalbard § 4, forskrift 28. april 1978 nr. 20 om regulering ved fiske og fangst mv. i Svalbards territorialfarvann og indre farvann, og forskrift 3. juni 1977 nr. 6 om fiskevernsonene ved Svalbard § 2.

Fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd annet punktum inneholder en hjemmel for dispensasjon fra bostedskravet for fartøysførere med bosted annet sted i Norge enn kystkommune eller nabokommune, i det øvrige EØS-området eller i de deler av Norden som ikke er omfattet av EØS.

3.5.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at bostedskravet flyttes fra fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd til nytt fjerde ledd i deltakerloven § 5 og gjøres gjeldende for hele deltakerlovens virkeområde, det vil si for alle norske fartøy som driver ervervsmessig fiske og fangst. Dette innebærer at alle norske fartøy, også de som fisker utenfor norsk jurisdiksjon, vil bli omfattet av bostedskravet for mannskap og fartøysførere. Begrunnelsen for dette er at det er liten grunn til å forskjellsbehandle norske fartøy avhengig av hvor de fisker. De fleste fartøy som fisker utenfor norsk jurisdiksjon fisker også innenfor norsk jurisdiksjon. I så måte har flyttingen av bestemmelsen liten betydning.

Når det gjelder norske fartøy som fisker i området som er regulert av Kommisjonen for bevaring av levende marine ressurser i Antarktis (CCAMLR), vil imidlertid en innføring av bostedskravet kunne få en viss betydning. I praksis dreier det seg om et fåtall norske fartøy som deltar i fisket etter krill eller patagonisk tannfisk. I og med at disse fartøyene hovedsakelig oppholder seg i farvann fjernt fra Norge, vil de ofte i større grad benytte seg av utenlandsk mannskap. Norske fartøy som fisker i CCAMLR fisker hovedsakelig ikke i norsk farvann og leverer heller ikke fangst til Norge. Departementet mener derfor at det vil være for strengt om bostedskravet også skal gjelde for fartøy som høster i CCAMLR. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet at Kongen ved forskrift kan gjøre unntak for fiske og fangst i farvann som er utenfor norsk eller annen stats nasjonale fiskerijurisdiksjon, og som er regulert av internasjonale organisasjoner eller avtaler som Norge er part i, og som gir Norge adgang til fiske og fangst.

3.5.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag uttaler:

«Norges Fiskarlag er enig i at det er en ideell målsetting at mest mulig av mannskapet på norske fiskerfartøyer er norske, eller bosatt i Norge. Rammevilkårene må således legges til rette for at målsettingen om norske mannskap på norske fiskefartøyer kan oppfylles også i fremtiden. Dette innebærer at det må føres en politikk som bidrar til dette. Økning av fiskerfradraget var et skritt i riktig retning, men fiskerfradraget kan langt fra kompensere for den betydelige subsidieringen som annen skipsfart får gjennom den særskilte rederiskatteordningen og tilskuddsordningene for sysselsettingen av norske sjøfolk. Disse ordningene har i betydelig grad bidratt til å trekke norske fiskere over i annen skipsfart, både ved at de bidrar til å øke investeringstakten i de segmentene som er omfattet av ordningene, og fordi de gjør det billigere å bruke norsk arbeidskraft. Norges Fiskarlag mener derfor at fiskeflåten må gis rammebetingelser som gjør det mulig å oppfylle denne målsettingen.

Hva angår det særskilte bostedskravet for fartøysførere mener Norges Fiskarlag at dette bør endres. Det må være unødvendig å måtte søke dispensasjon for en norsk fartøysfører som er bosatt annet sted i Norge enn en kystkommune eller nabokommune til kystkommune. Det er også uheldig at en norsk fartøysfører som er bosatt i et annet land enn i EØS-området eller Norden er utelukket fra å kunne være fartøysfører på et norsk fiskefartøy. Det understrekes her at fiskebåtrederiene har en sterk egeninteresse i å ansette kvalifiserte fartøysførere.»

Fiskeridirektoratet uttaler:

«Fiskeridirektoratet er enig i å flytte bostedskravet i fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd til deltakerloven. Fiskeridirektoratet ser det som naturlig at det geografiske virkeområdet for bostedskravet utvides til å omfatte alle områder som norske fartøy opererer i.»

3.5.4 Departementets merknader

Departementet mener at kravet om bosted for mannskap naturlig hører hjemme i deltakerloven. Formålet med bostedskravet er å bidra til at de nasjonale marine ressursene kommer kystbefolk-

ningen i Norge til gode, noe som er i tråd med formålsbestemmelsene i deltakerloven § 1 og havressursloven § 1. Ved å innlemme bestemmelsen i deltakerloven vil regelen bli mer tilgjengelig og sammenhengen i regelverket bedre.

Det er videre slik at deltakerlovens virkeområde passer bedre til bostedskravet enn fiskeriforbudslovens virkeområde gjør. Deltakerloven omfatter alle norske fiskefartøy uavhengig av hvor de fisker, mens fiskeriforbudsloven bare gjelder i geografiske områder underlagt norsk fiskerijurisdiksjon, men likevel ikke for Svalbard. Departementet kan ikke se noen saklig grunn til å ha forskjellige regler for norske fartøy avhengig av om de fisker i farvann underlagt norsk fiskerijurisdiksjon eller ikke, så lenge de enten leverer hele eller deler av fangsten i Norge eller har base i Norge.

Departementet mener imidlertid at bostedskravet innebærer en unødig begrensning for norske fartøy med tillatelse til å fiske i områder regulert av CCAMLR. Fartøy som fisker i disse områdene leverer som regel ikke fangst i Norge, og disse fartøyene fisker som regel bare i fjernere farvann. Departementet mener derfor at loven bør ha en åpning for at Kongen ved forskrift kan gjøre unntak fra bostedskravet for fiske og fangst i farvann utenfor norsk jurisdiksjon, og som er regulert gjennom internasjonale avtaler eller organisasjoner. Virkeområdet for slike unntak vil være parallelt til virkeområdet for fjernfiskekonsesjoner etter forskrift av 2. mars 2007 nr. 232 om konsesjonsordning for fiske utenfor norsk fiskerijurisdiksjon.

Departementet foreslår videre å presisere i lovbestemmelsen at bostedskravet ikke gjelder for fartøyfører som også er majoritetseier i fartøyet, og som oppfyller vilkårene i deltakerloven § 6. Dersom fartøyfører er den samme som fartøyeier, er bostedskravet ikke relevant, i det kravet til statsborgerskap for eier gjør seg gjeldende, jf. deltakerloven § 5.

Norges Fiskarlag har forslått enkelte lempninger i bostedskravet. Departementet ser ikke noen grunn til å ta disse innspillene opp til ny vurdering, og viser til at bostedskravet for fartøyfører ble grundig drøftet i Ot.prp. nr. 99 (2005–2006).

Departementet har merket seg Norges Fiskarlags generelle uttalelser om rammevilkårene for fiskeflåten, men kan ikke se at den bør få betydning verken for drøftelsen i dette kapitlet eller i proposisjonen for øvrig.

Departementet vil vise til forslag til ny § 5 a i deltakerloven

3.6 Distriktsmessige hensyn mv. – § 7 første ledd bokstav a

3.6.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 7 første ledd bokstav a åpner for at en søknad om ervervstillatelse kan avslås selv om vilkårene for øvrig er oppfylt, dersom innvilgelse ikke er ønskelig ut fra hensynet til fiskeflåten distriktsmessige fordeling, hensyn til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. Tilsvarende gjelder for spesielle tillatelser (konsesjoner), jf. deltakerloven § 12.

Bestemmelsen åpner for at det kan tas ulike politiske hensyn ved behandlingen av søknader om ervervstillatelse og konsesjon, uavhengig av lovens alminnelige vilkår for deltakelse i fisket, og den gir rom for vid skjønnsutøvelse.

3.6.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet forslø i høringsnotatet at det tas inn en bestemmelse i deltakerloven § 7 første ledd bokstav a som åpner for at det kan gis forskrift med nærmere regler om når ervervstillatelse kan avslås ut fra hensynet til fiskeflåten distriktsmessige fordeling, hensyn til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. Tilsvarende vil gjelde for spesielle tillatelser gjennom henvisningen fra lovens § 12.

3.6.3 Høringsuttalelser

Norges Kystfiskarlag ber om at en slik forskrift må bli gjenstand for nærmere høring før fastsettelse.

Norges Fiskarlag uttaler følgende:

«Norges Fiskarlag deler Fiskeri- og kystdepartementets vurdering av at dagens bestemmelse i deltakerloven i for stor grad åpner for avslag i saker hvor lovens vilkår ellers er oppfylt, og at bestemmelsens svært skjønnsmessige karakter skaper unødig usikkerhet for næringsaktørene. Norges Fiskarlag er derfor enig i at det kan være fornuftig å fastsette en forskrift som nærmere angir hva som skal kunne begrunne et avslag, og da fortrinnsvis når distriktsmessige hensyn kan begrunne avslag.»

Fiskeridirektoratet uttaler:

«Vi støtter forslaget som innebærer at de avslagsgrunner som i dag fremgår av forvalt-

ningspraksis og instruksjoner vil bli fastsatt i forskrift. Dette vil bidra til større forutberegnelighet for den som søker om ervervstillatelse. Det vil være naturlig å ta reglene inn i den nye ervervsforskriften.»

3.6.4 Departementets merknader

Høringsinstansene er positive til departementets forslag om å ta inn i loven en uttrykkelig hjemmel for forskrift om når søknad om ervervstillatelse kan avslås ut fra hensynet til fiskeflåten distriktmessige fordeling, hensyn til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. I dag er det først og fremst gjennom kjennskap til relevant forvaltningspraksis at aktørene kan beregne på forhånd om en søknad vil bli avslått ut fra nevnte hensyn.

En eventuell forskrift kan ikke fastsettes før det har vært gjennomført en alminnelig høring, og vil kunne utformes slik at den til en viss grad innskrenker bruken av dispensasjonsbestemmelsen i loven.

Departementet mener fortsatt at nordnorsk eierskap er viktig for å sikre råstofftilførsel til foredlingsanlegg i landsdelen, og vil medvirke til å opprettholde et fiskerimiljø. For å styrke næringsens forutsigbarhet vil det være en fordel å forskriftsfeste forvaltningspraksisen ved salg av fartøy med torsketrål- og ringnotkonsesjon fra Nord-Norge til Sør-Norge, som i dag er forankret direkte i loven.

Departementet viser til forslag til endring av deltakerloven § 7 første ledd bokstav a.

3.7 Konde mnering som avslagsgrunn – § 7 første ledd bokstav b

3.7.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 7 første ledd bokstav b inneholder en bestemmelse om at ervervstillatelse kan avslås dersom fartøyets tidligere eier er tildelt statlig støtte til fartøyet for å redusere fangstkapasiteten i flåten. Bestemmelsen rammer fartøy som har mottatt støtte i henhold til kon demneringsordningen for fartøy i kystflåten med hjemmelslengde for kvotetildeling under 15 meter, eller i henhold til tidligere liknende ordninger. Bestemmelsen i deltakerloven § 7 første ledd bokstav b er rettslig sett overflødig i den forstand at første ledd ikke er en uttømmende liste over avslagsgrunner for søknader om ervervstillatelse som ellers oppfyller de alminnelige vilkårene i deltakerloven §§ 5, 6 og 8.

3.7.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at deltakerloven § 7 første ledd bokstav b endres ved at det tas med et tillegg om at ervervstillatelse også kan avslås dersom fartøyet tidligere er tatt ut av fisket i medhold av en strukturordning som har til formål å tilpasse fartøymassen til ressursgrunnlaget.

3.7.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag støtter departementets forslag.

Fiskeridirektoratet uttaler følgende:

«Vi støtter forslaget om å utvide § 7 første ledd bokstav b til også å gjelde fartøy trukket ut av fiske etter kon demnerings- eller strukturkvoteordninger.

I dag får fartøy som trekkes ut av fiske i medhold av kon demnerings- eller strukturordning tinglyst heftelse på fartøyets blad i Skipsregisteret om at de ikke skal inn igjen i norsk fiskeri. Dersom fartøyene fortsatt er registrert i Norge etterpå (Skipsregisteret) vil fiskerimyndighetene ha oversikt over fartøyene og kan forhindre gjeninnføring. Årsaken til dette er at kallesignalet ikke endres så lenge fartøyet er registrert i Norge. Dersom fartøyene selges til utlandet så blir de slettet fra Skipsregisteret og skifter kallesignal. Det er da ikke alltid like lett å fange opp historikken når det søkes om ervervstillatelse for disse fartøyene flere år etter at de er trukket ut av fiske. I saksbehandlingen vil det derfor være viktig å kreve at søker gir en historisk oversikt over eiere av fartøyet, navn og kallesignal på fartøyet, hvilken aktivitet fartøyet har drevet mv. fra byggedata og frem til søknadstidspunktet for ervervstillatelse.»

3.7.4 Departementets merknader

Etter å ha vurdert innspillene i høringsrunden mener departementet at bestemmelsen bør omformuleres slik at det avgjørende er om fartøyet er tatt ut av fiske i medhold av en kon demnerings- eller strukturkvoteordning eller liknende ordning, uavhengig av om det er tidligere eier som har benyttet ordningen. Formålet med bestemmelsen er nettopp å hindre at fartøy som er tatt ut av fiske og fangst blir ført inn igjen.

Forslaget innebærer at strukturkvoteordninger nevnes på lik linje med kondemneringsordninger i lovens ordlyd. Forslaget innebærer også at ethvert fartøy som er tatt ut av fiske, men som etter unntak fra hovedregelen ikke har blitt kondemnert, vil være omfattet av regelen. Ved å ta inn formuleringen «eller liknende ordning» vil bestemmelsen ikke bare være knyttet til tidligere kondemnerings- eller strukturkvoteordning, men også mulige fremtidige ordninger. Bestemmelsen vil også kunne ramme fartøy som er tatt ut av fiske eller fangst i medhold av en utenlandsk ordning.

Departementet vil vise til forslag til endringer i deltakerloven § 7 første ledd bokstav b.

3.8 Banker mv. med utenlandske eiere – § 7 tredje ledd

3.8.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 7 tredje ledd gir Kongen myndighet til i forskrift å gi nærmere bestemmelser om tildeling av ervervstillatelse ved tvangssalg og konkurs. Slike bestemmelser er i dag fastsatt i forskrift 7. desember 2012 nr. 1144 om ervervstillatelse, registrering og merking av fiskefartøy mv. kap. III, som kommer til erstatning for forskrift 28. september 2007 nr. 1091 om behandling av fisketillatelser ved konkurs, tvangssalg mv. Med fisketillatelser forstås ervervstillatelser, spesielle tillatelser (konsesjoner) og deltakeradganger gitt i medhold av deltakerloven og tilhørende regelverk.

Forskriften åpner blant annet for at banker og andre kredittinstitusjoner i enkelte tilfeller kan overta fartøyet og midlertidig bli tildelt fisketillatelser i forbindelse med tvangssalg og konkurs. Det er åpnet for at panthavere i fartøyet ved innløsning av pantet kan gis midlertidige fisketillatelser i inntil tre måneder, og at banker og andre kredittinstitusjoner kan gis midlertidige fisketillatelser i inntil tre måneder ved salg på auksjon eller ved medhjelpersalg i forbindelse med tvangssalg eller konkurs dersom ervervet skjer for å redde panthavende erververs fordring.

Det går ikke eksplisitt fram av ordlyden i loven eller forskriften at bestemmelsen gjelder for alle banker og kredittinstitusjoner som har rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, men det har blitt lagt til grunn at den gjør det.

3.8.2 Departementets forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet at det i deltakerlovens § 7 tredje ledd tas inn en setning om at

alle foretak som er omfattet av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 1-4 ledd, og som har rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, skal ha samme rett til ervervstillatelse ved tvangssalg og konkurs, uten hensyn til nasjonalitetskravet i deltakerloven § 5.

Utviklingen mot at stadig flere utenlandske selskaper driver finansieringsvirksomhet i Norge, tilsier etter departementets mening at loven bør gi klart uttrykk for at nasjonalitetskravet i deltakerloven § 5 ikke er til hinder for at disse midlertidig kan overta fiskefartøy med tilhørende tillatelser i forbindelse med konkurs og tvangssalg.

Endringsforslaget vil ikke ha materiell betydning i forhold til den forståelse av regelverket som er lagt til grunn.

3.8.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag uttaler:

«Er skeptisk til forslaget og mener det er behov for en nærmere redegjørelse av konsekvensen av forslaget.»

Fiskeridirektoratet bemerker:

«Vi støtter forslaget. Dette er også tatt inn i utkast til ny ervervsforskrift som er under utarbeidelse.»

3.8.4 Departementets merknader

Departementet vil peke på at endringen har til hensikt å få tydeligere fram at nasjonalitetskravet i deltakerloven § 5 ikke er til hinder for at utenlandske selskaper som driver finansieringsvirksomhet i Norge i medhold av lov av 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) midlertidig kan overta fiskefartøy, og få tildelt tilhørende fisketillatelser i forbindelse med konkurs og tvangssalg. For eksempel kan det dreie seg om ordinære banker i Norge som har fått utenlandsk eierskap. Dette innebærer motsatt at virksomheter som har gitt lån til fiskerinæringen, men som ikke har tillatelse til å drive finansieringsvirksomhet i medhold av nevnte lov, ikke vil kunne overta fiskefartøy og få tildelt fisketillatelser midlertidig i forbindelse med konkurs og tvangssalg.

Det avgjørende er dermed om finansieringsvirksomheten har tillatelse i medhold av finansieringsvirksomhetsloven. Departementet mener det er viktig å ivareta banker og andre kredittinsti-

tusjoners behov for et klart regelverk og dermed gjøre det mer attraktivt å bidra med finansiering i fiskerinæringen. I den forbindelse vil departementet vise til Høyesteretts avgjørelse inntatt i Rt. 2009 s. 1502 hvor et spørsmål var om panterett i et fiskefartøy også omfatter den del av salgsvederlaget som kan regnes til verdien av de fisketillatelser som er knyttet til fartøyet. Høyesterett kom fram til at fisketillatelser ikke kan likestilles med et bestemt formuesgode i pantelovens forstand. Dette innebærer at panteretten også omfatter den del av salgsvederlaget som kan regnes til verdien av fisketillatelser som er knyttet til fartøyet. I avgjørelsen legger Høyesterett blant annet vekt på foredraget til kongelig resolusjon om fastsettelse av forskrift om behandling av fisketillatelser ved konkurs, tvangssalg mv. Der heter det blant annet:

«For fiskere vil det først og fremst være et spørsmål om å få en hensiktsmessig tilgang til kreditt, både i forhold til pris og grad av egenkapital. Det er helt nødvendig med god tilgang til lånekapital dersom en skal ha en fiskeflåte som er moderne både med tanke på fangsteffektivitet, sikkerhet og for å få gjennomført den vedvarende strukturtilpasningen av flåten.»

Høyesteretts avgjørelse og dens begrunnelse bidrar til å skape klarhet og forutsigbarhet for banker og andre finansinstitusjoner som bidrar med finansiering til fiskeflåten, og den foreslåtte endringen vil klargjøre det for tiden siste uklare punkt i denne forbindelse. Det lovendringsforslaget som fremmes her, og som er i samsvar med den forståelse av regelverket som departementet tidligere har lagt til grunn, vil sikre at denne forståelsen nå uttrykkelig framgår av loven.

Departementet viser til endringsforslaget av deltakerloven § 7 tredje ledd.

3.9 Krav om spesiell tillatelse – § 12

3.9.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 12 stiller krav om spesiell tillatelse (konsesjon) for å drive enkelte former for fiske og fangst. Kravet kommer i tillegg til kravet om ervervstillatelse etter § 4, som gjelder alle former for ervervsmessig fiske og fangst. Hovedformålet med kravet om spesiell tillatelse er å kontrollere og begrense deltakelsen i de aktuelle fiskeriene.

Loven stiller i dag krav om spesiell tillatelse for fiske med trål, reketrål eller ringnot, og for fangst av hval eller sel. Konsesjonskravet kan i henhold til lovens § 14 begrenses til å gjelde fartøy over en

viss størrelse, slik det for eksempel er gjort for fiske med ringnot. I tillegg til dette åpner lovens § 12 annet ledd for at Kongen ved forskrift kan fastsette krav om spesiell tillatelse for å drive andre former for fiske og fangst, når hensynet til lovens formål gjør det nødvendig. I medhold av denne bestemmelsen er det stilt krav om spesiell tillatelse for å drive fiske med snurrevad og fiske etter sei med not med fartøy som har større lasteromsvolum enn 500 kubikkmeter, og for å drive fiske i visse områder utenfor norsk fiskerijurisdiksjon (fjernfiskekonsesjon). For øvrig gjelder ikke krav om spesiell tillatelse for den konvensjonelle havfiskeflåten eller for den tradisjonelle kystfiskeflåten. Bestemmelsen i § 12 må sees i sammenheng med § 21 om årlige adgangsbegrensninger som er omtalt nedenfor.

3.9.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at kravet om spesiell tillatelse i deltakerloven § 12 første ledd endres fra å gjelde for fiske med trål, reketrål eller ringnot, til å gjelde for fiske med havfiskefartøy. Som følge av dette ble det foreslått endringer i ordlyden i annet ledd.

Forslaget innebærer at kravet om spesiell tillatelse ikke lenger knyttes opp mot redskapstyper, men mot havfiskeflåten. Forslaget er ment å gi forvaltningen større fleksibilitet ved utformingen av de enkelte konsesjonsgruppene. Den foreslåtte ordlyden vil være bedre egnet til å vise at det er havfiskeflåtens fiske, og i mindre grad redskapsgruppen, som det er behov for å regulere med krav om konsesjon. Betydningen av at konsesjonskravet endres, reduseres imidlertid av at forvaltningen både kan utvide og innskrenke rekkevidden av konsesjonskravet gjennom forskrift. Forslaget i seg selv innebærer ikke endringer i gjeldende konsesjonsregelverk.

Departementet foreslo videre å oppheve kravet i § 12 tredje ledd siste punktum om at det skal legges vekt på fiskets betydning for råstofftilførselen til et bestemt distrikt når Kongen fastsetter nærmere regler for tildeling av spesielle tillatelser. Denne bestemmelsen har sin bakgrunn fra trålloven med tilhørende forskrift, som var en av flere lover som deltakerloven kom til erstatning for. Departementet mente at denne bestemmelsen var rettslig sett overflødig da deltakerloven er en rammelov som åpner for at forvaltningen kan ta i betraktning alle saklige hensyn når den utformer underliggende regelverk eller behandler enkelt saker.

3.9.3 Høringsuttalelser

Norges Kystfiskarlag uttaler:

«Norges Kystfiskarlag kan ikke akseptere at det legges til rette for en ytterligere utglidning i skillet mellom havfiskefartøy og kystfiskefartøy. Eventuelle dispensasjoner fra deltakerloven bør praktiseres strengt.»

Norges Fiskarlag uttaler følgende:

«Norges Fiskarlag er i utgangspunktet positiv til forslaget og ser endringsforslaget fra Fiskeri- og kystdepartementet både som et ledd i arbeidet med å legge til rette for større fleksibilitet i redskapsbruken i fremtiden og som et tiltak som kan redusere bunkersforbruket i fiskeflåten. Fiskarlaget ønsker likevel at forslaget drøftes nærmere i et lovutvalg slik at konsekvensene i forslaget tydeligere kan synliggjøres.»

Norsk Sjømannsforbund og Landsorganisasjonen i Norge påpeker at:

«Tidligere var fartøyer over 100 fot definert som havfiskefartøy. Senere har dette begrepet endret seg. Vi ser også en utvikling av kystflåten som i dag langt overgår størrelsen på det man tidligere definerte som havfiskeflåten. Oppfatningen av begrepet «havfiskefartøy» vil være et begrep, som det stilles forventning og avklaring om status. Det vil derfor være nødvendig at departementet avklarer de ulike båtstørrelser, og kategorier gjennom nærmere retningslinjer og justerer rekkevidden med hensyn til begrepet.»

Fiskeridirektoratet uttaler bl.a. følgende:

«Slik vi forstår det setter departementet i realiteten likhetstegn mellom den konsesjonspliktige fiskeflåten og begrepet «havfiskefartøy». Vi vil vise til at fartøy med nordsjøtråltillatelse i henhold til § 2-11 i konsesjonsforskriften har en øvre størrelsesbegrensning på 300 kbm. lasteromsvolum. Det samme gjelder for fartøy med avgrenset nordsjøtillatelse, jf § 2-18 i konsesjonsforskriften. I disse to fartøygruppene har mange fartøyer deltakeradgang i ulike kystfiskeri i tillegg til sine tråltillatelser. Dermed meningen er at disse trålgruppene skal regnes som havfiskefartøy vil det medføre at de i en sammenheng anses som kystfartøy og i en annen sammenheng anses som havfiskefartøy.

I denne sammenheng vil vi også påpeke at det i den senere tid er gitt adgang til at tidligere ringnotfartøy (rundt 50 meter) driver kystfiske. Det naturlige vil være å karakterisere fartøyet som et havfiskefartøy. Ut fra deltakeradgangen regnes imidlertid dette fartøyet som et kystfartøy.

Det er etter vår vurdering ikke en ideell løsning å knytte vilkåret om spesiell tillatelse til begrep som ikke er klarere definert. Det vil kunne skape usikkerhet mht. når det foreligger krav om spesiell tillatelse.»

Til forslaget om å endre § 12 tredje ledd uttaler Fiskeridirektoratet:

«Vi er enig i at det er uheldig at loven ikke gjenspeiler dagens situasjon og støtter forslaget om å ikke lenger stille krav om spesiell tillatelse for fangst av hval og sel i medhold av § 12. Vi legger imidlertid til grunn at regler for tildeling av adgang til å delta i fangst og sel i stedet vil bli gitt i medhold av deltakerlovens § 21. I så fall bør det i § 21 tilføyes at også fangst er omfattet av bestemmelsen. En slik endring vil også medføre at «fangst» må fjernes fra bestemmelser om spesiell tillatelse som omhandler fangst. Dette vil gjelde §§ 12, 14, 15, 16 og § 19.»

3.9.4 Departementets merknader

Departementet noterer seg at høringsinstansene uttrykker en viss skepsis til departementets forslag i høringsnotatet. Departementet vil likevel gå inn for å endre deltakerloven § 12 slik det ble foreslått i høringsnotatet, dvs. at utgangspunktet heretter skal være at det kreves spesiell tillatelse (konsesjon) for å drive ervervsmessig fiske og fangst med havfiskefartøy, i stedet for at konsesjonskravet knyttes opp mot valg av redskap. Departementet foreslår å videreføre forvaltningens adgang til å gjøre unntak fra konsesjonskravet, både ved å utvide og innskrenke hvilke former for fiske og fangst som krever konsesjon.

Det er viktig å understreke at forslaget som sådan ikke innebærer endringer i de materielle konsesjonsreglene som i dag gjelder direkte overfor fiskere. Disse konsesjonsreglene følger av konsesjonsforskriften og annet regelverk fastsatt med hjemmel i deltakerloven, og er ikke direkte berørt av den foreslåtte endringen. Så lenge forvaltningens adgang til å gjøre unntak fra konsesjonskravet består, vil de materielle konsesjonsreglene kunne videreføres. En bør også være oppmerksom på at forslagets praktiske betydning

begrenses av at det uansett ofte vil være de større fartøyene som benytter redskapene som i dag er underlagt konsesjonskrav.

Departementet vil med endringen først og fremst signalisere at fartøystørrelse (havfiskefartøy) er et naturlig utgangspunkt for forvaltningen når den skal avgjøre hvilke former for fiske og fangst som skal være konsesjonsbelagt og hvilke konsesjonsgrupper et fartøy skal tilhøre.

Dagens redskapsorienterte konsesjonsgrupper kan være til hinder for energieffektive fangstmetoder. En oppmykning av redskapstvangen vil åpne for større fleksibilitet i fiskeriet, og kan være positivt for både miljøet og lønnsomheten. Departementet mener at konsesjonsordningen utelukkende bør være et virkemiddel for å styre kapasiteten i flåten og ikke begrense fiskernes adgang til selv å bestemme hvilket redskap de vil høste med, utover det som er nødvendig av hensyn til biologien og miljøet.

Det kan nevnes at det allerede i St.meld. nr. 58 (1991-1992) Om struktur- og reguleringspolitikk overfor fiskeflåten ble gitt uttrykk for at konsesjonsordningene skal være et virkemiddel for å styre kapasiteten i flåten, og ikke for å styre bruken av fiskeredskap.

Departementet går på denne bakgrunn inn for å innføre begrepet «havfiskefartøy» i deltakerloven § 12. Fordelen med å innføre begrepet er at det åpner for en videre utvikling av det en i dag ser på som havfiskeflåten. Det er ikke nødvendig at begrepet blir definert i lovbestemmelsen eller i forarbeidene, da det fortsatt vil være opp til de til enhver tid gjeldende forskrifter å definere hva som skal være et «havfiskefartøy». For å tydeliggjøre dette foreslås det at loven eksplisitt gir Kongen hjemmel til å definere begrepet nærmere.

Som Fiskeridirektoratet har påpekt i sin høringsuttalelse finnes det fartøy som driver fiske som dels vil være konsesjonsbelagt og dels ikke konsesjonsbelagt. Departementet kan ikke se at dette er en avgjørende innvending mot forslaget. Dette vil fortsatt kunne løses gjennom den konkrete utformingen av konsesjonsregelverket, slik det gjøres i dag.

Departementet forutsetter at økt redskapsfleksibilitet ikke medfører negative konsekvenser for miljø, ressurser og råstoff. Departementet forutsetter også at lovforslaget ikke vil ha betydning for hvordan grensen mellom havfiskefartøy og kystfiskefartøy skal trekkes.

Departementet holder fast på forslaget om å oppheve det uttrykkelige konsesjonskravet for hval og sel, men det innebærer ikke at det er tatt

stilling til om fangst av hval og sel i framtiden skal adgangsreguleres i medhold av § 12 eller § 21.

Departementet vil vise til forslag til endring av deltakerloven § 12.

3.10 Ombygging av fartøy – § 17

3.10.1 Gjeldende rett

Det går fram av § 17 i deltakerloven at fartøy med spesiell tillatelse ikke kan bygges om på en slik måte at fangstkapasiteten økes, uten at det er gitt ny spesiell tillatelse.

3.10.2 Departementets merknad

Bestemmelsen i deltakerloven § 17 om ombygging av fartøy er ikke behandlet i høringsnotatet av 8. mai 2009. Fiskeridirektoratet har imidlertid i høringsrunden pekt på at departementet ved fastsettelsen av konsesjonsforskriften 13. oktober 2006 blant annet uttalte følgende om ombygging av fartøy i fordraget til den kongelige resolusjonen:

«Departementet vil derfor anse en ombygging av et fartøy innenfor den fastsatte størrelsesbegrensning for vedkommende fartøygruppe, herunder en ombygging som innebærer at fartøys lengde eller også lasteromsvolum blir øket, for å ligge innenfor rammen av deltakerloven så lenge ombyggingen ikke medfører at størrelsesbegrensningen for vedkommende konsesjonsgruppe blir overskredet. Departementet har derfor ikke videreført bestemmelsene knyttet til ombygging i den nye forskriften.

Alle ombygginger som medfører endringer i tekniske parameter som er registrert i Merkeregisteret må imidlertid meldes til fiskerimyndighetene for registrering i registeret.»

Direktoratet bemerker til dette at det ikke lenger skal søkes på forhånd om tillatelse til å bygge fartøy med spesiell tillatelse dersom ombyggingen skjer innenfor den fastsatte størrelsesbegrensningen for den enkelte gruppe. Slik § 17 er utformet gir den inntrykk av at enhver kapasitetsøkning krever ny tillatelse. Etter direktoratets oppfatning bør derfor bestemmelsen endres slik at den blir i samsvar med forvaltningspraksis.

Departementet er enig i Fiskeridirektoratets vurdering av deltakerloven § 17. En slik regel som i realiteten handler om størrelsesbegrensning hører hjemme i forskriftsregelverket, og ikke i loven.

Departementet vil derfor foreslå at deltakerloven § 17 oppheves.

3.11 Overtredelsesgebyr og tvangsmulkt – §§ 28, 29

3.11.1 Gjeldende rett

Bestemmelser om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt ble tatt inn i deltakerloven i 2004. Bestemmelsen om overtredelsesgebyr ble utformet slik at den kunne gjøres gjeldende også ved brudd på annen fiskerilovgivning, jf. deltakerloven § 28 første ledd.

Overtredelsesgebyr innebærer at forvaltningen pålegger et rettssubjekt å betale en pengesum til det offentlige som følge av at rettssubjektet eller noen som han har ansvaret for, har brutt en handlingsnorm fastsatt i eller i medhold av loven. Overtredelsesgebyr har et pønalt formål, men er ikke regnet som straff etter Grunnloven § 96. Overtredelsesgebyr kan derfor ilegges ved forvaltningsvedtak.

Tvangsmulkt er en plikt til å betale et pengebeløp ved overtredelse av loven eller et lovhjemlet vedtak, fram til lovovertrederen har oppfylt sin forpliktelse. Tvangsmulkt vil fungere som et pressmiddel, og virker etter sin hensikt dersom den ansvarlige innretter seg for å slippe å betale. Tvangsmulkt har ikke et pønalt formål, men er ment å framtvinge etterlevelse av regelverket.

3.11.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at deltakerlovens bestemmelser om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt endres slik at de tilpasses havressurslovens tilsvarende bestemmelser, men med enkelte tekniske justeringer. Tilpasningen innebærer at deltakerlovens hjemmel for å ilegge overtredelsesgebyr for brudd på annen fiskerilovgivning oppheves. Behovet for denne bestemmelsen er redusert som følge av at havressursloven har en egen hjemmel for overtredelsesgebyr.

Endringen innebærer at det presiseres i loven at overtredelsesgebyr kan ilegges etter faste satser eller utmåles i hvert enkelt tilfelle. Det ble foreslått å la det gå eksplisitt fram av loven at overtredelsesgebyr og tvangsmulkt kan kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjøret, og at domstolene kan prøve størrelsen på overtredelsesgebyret.

Departementet foreslo videre at vedtakskompetansen legges til departementet på lik linje med tilsvarende bestemmelser i havressursloven.

3.11.3 Høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet støtter forslaget.

Justisdepartementet uttaler følgende om overtredelsesgebyr:

«Justisdepartementet antar at det etter fiskerilovgivningen ofte vil være foretak og ikke enkeltpersoner som er ment å kunne ilegges administrative sanksjoner. Det kan da fremstå som uheldig at ansvarssubjektet i sanksjonsbestemmelsen er angitt som «den som forsettelig eller uaktsomt overtrer [...]» ettersom et foretak vanskelig kan utvise skyld. Problemstillingen er drøftet blant annet i brev av 23. april 2009 fra Justisdepartementets lovavdeling til Fiskeri- og kystdepartementet. I den uttalelsen kom Lovavdelingen til at akvakulturloven § 30 ga hjemmel til å ilegge foretak overtredelsesgebyr selv om ansvarssubjektet i bestemmelsen var angitt som «den som forsettlig eller uaktsomt overtrer». Det er imidlertid uheldig at en lovbestemmelse ikke gir tydelig uttrykk for hvem som er ment å være det primære ansvarssubjektet. Det kan også føre til at det oppstår tvil om foretaket kan ilegges sanksjon ved såkalte anonyme og kumulative feil. Justisdepartementet anbefaler derfor at de deler av fiskerilovgivningen hvor det er hjemmel til å ilegge administrative sanksjoner gjennomgås med sikte på å finne ut hvem som er ment å være det primære ansvarssubjektet. Dersom det primære ansvarssubjektet er foretak og ikke enkeltpersoner, bør sanksjonsbestemmelsen utformes med sikte på å sanksjonere foretaket, eventuelt både foretaket og enkeltpersoner. Det vises for eksempel til skipssikkerhetsloven §§ 55 og 56. Under enhver omstendighet fremstår endringen av ordlyden i deltakerloven § 28 fra «ved forsettelig eller uaktsom overtredelse» til «den som forsettelig eller uaktsom overtrer» som uheldig.»

Justisdepartementet tar også i sin høringsuttalelse opp forholdet mellom deltakerloven § 28 og deltakerloven § 31 om straff, og uttaler om dette blant annet:

«Det er positivt at Fiskeri- og kystdepartementet i forslaget til endringer i deltakerloven § 31 har vurdert hvilke overtredelser som bør være straffbare. Det bør imidlertid også tas stilling til om det bør kunne ilegges overtredelsesgebyr for enhver overtredelse av loven, og om det også skal kunne ilegges overtredelsesgebyr

for de overtredelser som er gjort straffbare i deltakerloven § 31. Et alternativ kan være at overtredelsesgebyr kan ilegges foretak for enhver overtredelse av loven, dersom det anses nødvendig, mens det for utvalgte overtredelse kan ilegges straff mot enkeltpersoner, og derigjennom også foretaksstraff etter straffeloven 1902 §§ 48 a og 48b, jf straffeloven § 2005 §§ 27 og 28.»

Riksadvokaten mener at det er hensiktsmessig at bestemmelsene om tvangsmulkt og overtredelsesgebyr blir tilnærmet like i deltakerloven og havressursloven, og at det bør presiseres i loven om foretak kan ilegges overtredelsesgebyr.

3.11.4 Departementets merknader

Departementet er enig med Justisdepartementet, Riksadvokaten og Fiskeridirektoratet i at det må komme klarere fram i lovbestemmelsen at foretak skal kunne ilegges overtredelsesgebyr.

Det vil være aktuelt å ilegge både juridiske personer og fysiske personer overtredelsesgebyr. Det bør derfor framgå uttrykkelig av loven at overtredelsesgebyr kan ilegges både den som forsettelig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, og overfor foretak. Foretaket kan ilegges overtredelsesgebyr på objektivt grunnlag for handlinger som er begått av personer som har handlet på vegne av foretaket. Dette innebærer at det avgjørende er om bestemmelser har blitt overtrådt, ikke om foretaket har utvist skyld.

Både anonyme og kumulative feil vil rammes av bestemmelsen. Det betyr at det ikke er nødvendig å identifisere en bestemt skyldig (anonyme feil). Videre kan foretak ilegges overtredelsesgebyr når det ikke er en bestemt person som har overtrådt bestemmelsen, men hvor flere personer sammen oppfyller vilkårene i gjerningsbeskrivelsen (kumulative feil).

Departementet vil påpeke at om et foretak ilegges overtredelsesgebyr, hindrer det ikke at en enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr for samme overtredelse.

Departementet foreslår imidlertid å ta inn i loven § 28 en bestemmelse om at overtredelsesgebyr ved brudd på forskrifter i medhold av deltakerloven bare kan ilegges hvis dette framgår av forskriften. Det stilles med andre ord krav om at forskriften som hjemler handlingsnormen angir at brudd på den aktuelle bestemmelsen kan medføre overtredelsesgebyr.

Departementet foreslår ikke å ta uttrykkelig inn i lovteksten at det er departementet som er

vedtaksmyndighet i enkeltsaker om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, i motsetning til hva som ble foreslått i høringsnotatet. Dette begrunnes dels med at Kongen i statsråd er en dårlig løsning som klageinstans, og dels med at det foreslås en tilsvarende løsning i bestemmelsen om overtredelsesgebyr i havressursloven. Kongen vil i forskrift kunne gi nærmere bestemmelser om hvem som har vedtaksmyndighet i enkeltsaker.

Departementet vil vise til forslag til endring av deltakerloven §§ 28 og 29.

3.12 Straffebestemmelsen i deltakerloven – § 31

3.12.1 Gjeldende rett

Deltakerloven har en egen straffebestemmelse i § 31 for overtredelser av loven eller bestemmelser gitt i medhold av loven. Skyldkravet er forsett eller uaktsomhet, og strafferammen er bøter. Både medvirkning og forsøk kan straffes. Dersom den skyldige tidligere er dømt til straff etter loven, eller det foreligger andre skjerpene omstendigheter, kan det ilegges fengselstraff inntil seks måneder, enten alene eller sammen med bøtestraff.

3.12.2 Departementets forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte departementet om deltakerlovens straffebestemmelse burde oppdateres i forhold til annet regelverk. Dette gjaldt både i forhold til den nyere havressurslovens straffebestemmelser, og i forhold til den alminnelige delen i ny straffelov, lov 20. mai 2005 nr. 28. Den nye straffeloven er ennå ikke trådt i kraft.

Departementet foreslo en del endringer i deltakerlovens straffebestemmelse for å oppdatere den i forhold til havressursloven, men fant ikke grunn til å foreslå endringer i deltakerloven som følge av ny straffelov.

Departementet foreslo å heve strafferammene for brudd på deltakerloven til bøter eller fengsel i ett år, tilsvarende strafferammene i havressursloven. Hovedbegrunnelsen var et ønske om samsvar mellom straffebestemmelser i lover som gjelder naturressurser og signalisere at en ser alvorlig på ressurskriminalitet. Selv om deltakerloven kan sies i større grad å regulere deltakelsen i fisket enn selve ressursuttaket, har loven likevel mange berøringspunkter med ressursuttaket.

Departementet foreslo videre å heve strafferammen ved grov overtredelse av deltakerloven

(skjerpede omstendigheter) fra fengsel i inntil seks måneder til fengsel i inntil tre år, samt at loven angir kriterier det skal legges særlig vekt på ved vurderingen om overtredelsen er grov. Kriteriene som ble foreslått inntatt i loven var størrelsen på den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av overtredelsen, og om overtredelsen har skjedd systematisk over tid eller er ledd i organisert virksomhet. Disse forslagene innebar tilpasning til havressurslovens straffebestemmelser. Forslaget innebærer at foreldelsesfristen for straffansvar etter deltakerloven økes fra to til fem år i henhold til straffeloven § 67, jf. ny straffelov § 86 første ledd bokstav b.

Departementet foreslo videre å angi i deltakerlovens straffebestemmelse hvilke lovbestemmelser som skal være underlagt straffetrussel, etter mønster av havressursloven. Det er først og fremst bestemmelsene som inneholder handlingsnormer, det vil si forbud og påbud, som det er aktuelt å belegge med straff. Det er ikke samme behov for å vise til bestemmelser som bare gjelder vilkår for å gi tillatelse (kompetanseregler) og innholdet av tillatelser.

Departementet foreslo også å lovfeste bestemmelser om redusert straffansvar for mannskap og om fartøyeiers vedtakelse av forelegg på vegne av oppdragsgiveren. Alle disse bestemmelsene ble utformet etter mønster av havressursloven.

3.12.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag uttaler seg generelt om reaksjoner ved brudd på fiskeriregelverket:

«Norges Fiskarlag er uenig med Fiskeri- og kystdepartementet om de forslagene som departementet foreslår i høringsnotatet om straffereaksjoner og andre reaksjoner for brudd på fiskeriregelverket». Norges Fiskarlag uttaler videre at «Det er Fiskarlagets oppfatning at fiskerne har blitt utsatt for unødvendig harde reaksjoner ved brudd på fiskeriregelverket og at mange av reaksjonene verken har hatt legitimitet og forståelse hos fiskerne samt at reaksjonene har fremstått som uforholdsmessig streng sett i sammenheng med forseelsen.»

Norges Fiskarlag uttaler videre:

«Det er ikke uvanlig at når en skipper bryter en bestemmelse i en lov, så bryter han samtidig bestemmelser gitt med hjemmel i andre lover. For eksempel dersom et fartøy deltar i fiske uten at nødvendige tillatelser foreligger, så bry-

tes både deltakerloven og kvotebestemmelsene i havressursloven. Det er Fiskarlagets klare oppfatning og krav at det er behov for en grundig og samlet gjennomgang av reaksjonene som kan gis ved brudd på fiskerilovgivningen.»

Fiskeridirektoratet støtter departementets forslag til endringer i deltakerlovens straffebestemmelse.

3.12.4 Departementets merknader

Det har i høringsrunden ikke framkommet noen innvendinger mot at straffebestemmelsen i deltakerloven og havressursloven samordnes. Norges Fiskarlag har riktignok på generelt grunnlag gitt uttrykk for at reaksjonene som ilegges for brudd på fiskeriregelverket er for strenge, men har ikke gitt uttrykk for motstand mot en samordning av straffebestemmelsene i deltakerloven og havressursloven.

Uavhengig av hva en måtte mene både om strafferammene og straffenivået, så mener departementet at de beste grunner tilsier at straffebestemmelsene i deltakerloven og havressursloven er sammenfallende. Det kan i denne sammenheng påpekes at deltakerlovens strafferammer ved skjerpene omstendigheter i sin tid ble vedtatt som en tilpasning til saltvannsfiskekloven, jf. Ot.prp. nr. 67 (1997-98) s 54. Det er derfor naturlig at deltakerlovens strafferammer nå oppdateres i forhold til havressursloven, som kom til erstatning for saltvannsfiskekloven.

Departementet foreslår imidlertid å heve strafferammen til seks år, og ikke bare tre år som i høringsnotatet, samt å presisere at det ved vurderingen av om en lovovertrедelse er grov, skal tas hensyn til om lovbruddet er av en grenseoverskridende karakter. Forslaget vil legge til rette for at Norge kan samarbeide internasjonalt om fiskerikriminalitet innenfor rammene av FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet. Det vises til begrunnelsen i kapittel 5.8 for tilsvarende endring i havressursloven.

Forslaget innebærer at foreldelsesfristen for straffansvar etter deltakerloven økes til 10 år i henhold til straffeloven § 67, jf. ny straffelov § 86 første ledd bokstav c, og ikke til fem år slik som det ble lagt opp til i høringsnotatet.

Departementet har videre vurdert hvilke av deltakerlovens bestemmelser som bør underlegges straffetrussel. Det er først og fremst bestemmelser som inneholder eller hjemler handlingsnormer som det er aktuelt å vise til i lovens straffebestemmelse.

I utgangspunktet vil fiske som foregår uten nødvendig ervervstillatelse eller spesiell tillatelse, medregnet fiske i strid med tillatelsens vilkår, eller uten nødvendig deltakeradgang, rammes gjennom henvisningen til §§ 4, 12 og regler fastsatt i medhold av § 21. Loven § 21 inneholder i seg selv ingen handlingsregler, bare kompetanse-regler. Når det gjelder ervervstillatelse, spesielle tillatelser og adgangsbegrensinger inneholder også bestemmelsene i §§ 5 a, 9, 15 og 20 handlingsnormer eller hjemler for handlingsnormer. I utgangspunktet synes det å være et behov for å kunne straffe for overtredelse av alle bestemmelsene. Det er også behov for å kunne straffe overtredelse av § 7 tredje ledd eller bestemmelser gitt i medhold av denne.

Når det gjelder lovens kapittel V om registrering og merking av fartøy, inneholder §§ 24 og 25 en handlingsnorm, eller de hjemler en handlingsnorm. Det kan unntaksvis være behov for å straffe dersom fartøy er merket i strid med forvaltningens bestemmelser; det bør derfor vises til § 24. Ut over dette mener departementet at det vil være lite behov for å kunne ilegge straff for overtredelse av § 25. Det foreslås derfor at det henvises til § 24, men ikke til § 25 i deltakerlovens straffebestemmelse.

Departementet mener etter dette at straffebestemmelsen i deltakerloven bør henvise til følgende bestemmelser i loven: §§ 4, 5 a, 7 tredje ledd, 9, 12, 15, 20, 21 og 24.

Det vises til forslag om endring av deltakerloven § 31.

3.13 Straffeprosessuell inndragning – § 31 a

3.13.1 Gjeldende rett

Deltakerloven har ingen bestemmelse om straffeprosessuell inndragning, i motsetning til havressursloven og soneloven hvor det i henholdsvis § 65 og § 9, går fram at fangst, redskap og fartøy mv. kan inndras ved overtredelse av lovens straffebestemmelser. I deltakerloven finnes det bare en bestemmelse som åpner for inndragning av merfangst eller merfangstens verdi dersom et fartøy overskrider den fangstmengden per tur som er fastsatt i den enkelte tillatelse etter deltakerloven, jf. § 27. Denne bestemmelsen er imidlertid av liten praktisk betydning.

Det er inndragningsbestemmelsene i straffeloven § 34 som kommer til anvendelse ved straffbar overtredelse av deltakerloven. Det går fram av straffeloven § 34 at det er utbyttet av den straff-

bare handling som skal inndras. Høyesterett slo fast i dommen inntatt i Rt. 2004 side 1500 at det er et grunnvilkår for inndragning etter straffeloven § 34 at det foreligger årsakssammenheng mellom den straffbare handling og den vinning som er oppnådd. Høyesterett kom i den aktuelle saken til at det ikke var grunnlag for inndragning av fiskens verdi på grunnlag av brudd på plikten til å føre brygge- og sluttsedler.

3.13.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at det ble tatt inn en egen bestemmelse i deltakerloven som åpner for straffeprosessuell inndragning ved overtredelse av lovens straffebestemmelse. Bestemmelsen ble utformet etter mønster av havressursloven § 65 om straffeprosessuell inndragning. Det ble videre foreslått å endre overskriften i deltakerloven § 27 for å tydeliggjøre at denne bestemmelsen gjelder administrativ inndragning, i motsetning til ny 31 a, som gjelder straffeprosessuell inndragning.

Forslaget innebærer at det ikke lenger vil være et krav om årsakssammenheng mellom den straffbare handling og verdien som inndras, på samme måte som etter havressursloven.

3.13.3 Høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet støtter forslaget.

Riksadvokaten uttaler følgende:

«En er enig i at det bør gis en bestemmelse for inndragning også i deltakerloven. En savner imidlertid en noe mer utfyllende begrunnelse for hvorfor ikke «eiendommer og anlegg» er foreslått i oppregningen av hva som kan inndras.»

3.13.4 Departementets merknader

Departementet legger til grunn at straffeprosessuell inndragning er et av de mest effektive virkemidlene i håndhevelsen av fiskeriregelverket og er godt innarbeidet i påtalemakten og hos domstolene. Selv om de aller fleste overtredelsene gjelder havressursloven, mener departementet at deltakerloven også bør ha en regel om straffeprosessuell inndragning.

Departementet mener imidlertid at det ikke er behov for straffeprosessuell inndragning av eiendommer og anlegg etter deltakerloven fordi disse ikke har like sterk tilknytning til lovbrudd etter

deltakerloven som etter havressursloven. Dette skyldes at deltakerloven utelukkende består av regler om å drive ervervsmessig fiske og fangst, mens havressursloven inneholder regler også for de som driver landbasert virksomhet i noen sammenhenger. Ved brudd på bestemmelser i deltakerloven vil det særlig være aktuelt å inndra gjenstander nært knyttet til selve fangstaktiviteten.

Gjenstander som kan inndras etter den straffeprosessuelle inndragningsbestemmelsen i delta-

kerloven vil det i mange tilfeller være upraktisk og kostnadskrevende for påtalemakten å inndra og oppbevare. Det gjelder for eksempel fangst. I praksis vil det derfor som regel være verdien av gjenstanden som blir inndratt, i stedet for selve gjenstanden.

Departementet vil vise til forslag til ny § 31 a i deltakerloven.

4 Gjennomgang av fiskeriforbudsloven

4.1 Nærmere om fiskeriforbudsloven

Fiskeriforbudsloven regulerer adgangen til å drive fiskeriaktivitet i norsk territorialfarvann utenom Svalbard for personer som ikke er norske statsborgere eller likestilt med norske statsborgere. Lovens bestemmelser er gjort gjeldende i Norges økonomiske sone og fiskerisone ved Jan Mayen, jf. soneloven § 3 første ledd annet punktum og forskrift 23. mai 1980 nr. 4 om opprettelse av fiskerisone ved Jan Mayen.

De viktigste materielle bestemmelsene i loven finnes i dag i §§ 3 og 5. I medhold av § 3 er det forbudt for de som ikke er norske statsborgere eller likestilte å drive fiske og fangst, mens det i medhold av § 5 er forbudt å tilvirke, pakke eller omlaste fisk mv. om bord på fartøy eid av slike personer.

Loven regulerer også norske fiskefartøy ved at den stiller krav om bosted for 50 % av fartøyetts mannskap og for fartøyfører, jf. § 3 annet ledd.

4.2 Bakgrunnen for gjennomgang av fiskeriforbudsloven

Fiskeriforbudsloven hadde opprinnelig et todelt formål: å fastsette en fiskerigrense og forby utlendinger å drive fiske og fangst innenfor fiskerigrensen. Lovens tittel var den gang lov om forbud mot at utlendinger driver fiske og fangst mv. innenfor Norges fiskerigrense (fiskerigrenseloven).

Ved lov 27. juni 2003 nr. 57 om Norges territorialfarvann og tilstøtende sone (territorialfarvannsloven) ble Norges territorialfarvann utvidet fra 4 nautiske mil til 12 nautiske mil fra grunnlinjene. Denne utvidelsen medførte at det ikke lenger var behov for å opprettholde en egen fiskerigrense. Lovens tittel ble derfor endret i tråd med dette til lov om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann (fiskeriforbudsloven). Hovedformålet med loven var etter dette å opprettholde et fiskeforbud for utlendinger i Norges territorialfarvann.

Bestemmelsene i fiskerigrenseloven og fiskeriforbudsloven er i hovedsak en videreføring av til-

svarende bestemmelser i lov 2. juni 1906 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. innenfor fiskerigrensen, med tillegg i lov 13. april 1951, og enkelte bestemmelser i lov 24. mars 1961 om Norges fiskerigrense. Disse lovene hadde også som formål å etablere en fiskerigrense og forbeholde fisket innenfor denne grensen for norske fartøy.

Da havressursloven ble vedtatt, ble deler av fiskeriforbudsloven § 8 og hele § 9 flyttet til havressursloven. Videre er det i forbindelse med etterkontrollen av deltakerloven foreslått å flytte hoveddelen av bestemmelsene i fiskeriforbudsloven §§ 2 og 3 til deltakerloven.

På denne bakgrunn fant Fiskeri- og kystdepartementet grunn til å foreta en egen gjennomgang av de resterende bestemmelsene i fiskeriforbudsloven, bl.a. for å vurdere om det fortsatt er behov for en egen fiskeriforbudslov, eller om bestemmelsene kan flyttes til andre lover, eventuelt oppheves. Gjennomgangen resulterte i at det i høringsnotatet ble foreslått å oppheve noen bestemmelser fordi de ble ansett for ikke lenger å være aktuelle. Noen bestemmelser ble foreslått flyttet til deltakerloven eller havressursloven, eventuelt med mindre materielle justeringer, og noen bestemmelser ble foreslått videreført i fiskeriforbudsloven.

4.3 Generelle høringsuttalelser

Norges Fiskarlag mener at det blir for få materielle bestemmelser igjen i fiskeriforbudsloven, og at departementet bør bestrebe seg på å få opphevet hele loven.

Justisdepartementet har følgende uttalelse til endringene i fiskeriforbudsloven:

«For å få et mest mulig samlet regelverk, bør det vurderes om de resterende bestemmelsene i fiskeriforbudsloven kan videreføres i andre lover. Som departementet selv påpeker i høringsnotatet på side 26 og 27, antar vi at soneloven, deltakerloven og havressursloven vil være mest aktuelle. Vi antar at forbudet i fis-

keriforbudsloven § 3 første ledd bør kunne videreføres både i deltakerloven og havressursloven, for eksempel under kapittel IV i deltakerloven eller havressurslovens kapittel 4.»

Utenriksdepartementet uttaler om konsekvenser ved flytting av bestemmelser til andre lover:

«Som nevnt i første avsnitt av kap. 3.3.3, vil flytting av bestemmelser fra fiskeriforbudsloven til annet regelverk, kunne få konsekvenser for den enkelte bestemmelses geografiske anvendelsesområde. Av særlig betydning her er de ulike bestemmelsenes anvendelse for territorialfarvannet ved Svalbard. Det som kan skape utfordringer er at mens fiskeriforbudsloven § 1 uttrykkelig unntar territorialfarvannet ved Svalbard fra lovens anvendelsesområde, kommer havressursloven til anvendelse for Svalbards territorialfarvann, jf. havressursloven § 4.»

4.4 Departementets merknader til de generelle høringsuttalelsene

Departementet er enig med Justisdepartementet og Norges Fiskarlag i at det blir få bestemmelser igjen i fiskeriforbudsloven, og at loven i sin helhet kan oppheves ved å flytte resterende bestemmelser til de tre lovene som Justisdepartementet peker på i sin høringsuttalelse.

Departementet er videre enig med Utenriksdepartementet i at en må være oppmerksom på virkeområdet i tilknytning til Svalbard. Dette kan imidlertid løses ved å angi det uttrykkelig i den enkelte bestemmelse dersom virkeområdet avviker fra lovens utgangspunkt.

Den bestemmelsen det vil være vanskeligst å plassere i en annen lov er selve forbudet mot at de som ikke er norske statsborgere eller likestilte med norske statsborgere driver fiske i territorialfarvannet. Bestemmelsen kunne i og for seg vært plassert i soneloven og territorialfarvannsloven. Departementet ser imidlertid at det kan reises innvendinger mot begge deler og foreslår derfor at bestemmelsen ikke flyttes fra fiskeriforbudsloven.

4.5 Definisjoner – § 2

4.5.1 Gjeldende rett

Fiskeriforbudsloven § 2 inneholder definisjoner av hvem som i loven anses som likestilt med

norsk statsborger, og hva som skal regnes som norsk fartøy og norsk redskap.

Fiskeriforbudsloven § 2 første ledd definerer hvem som i loven anses likestilt med norsk statsborger. Likestilt er bl.a. personer bosatt i Norge, selskaper med begrenset ansvar som har hovedkontor i Norge og minst 60 % norsk eierskap, samt staten, kommuner og enkelte offentlige institusjoner. Definisjonen har betydning både for fiskeforbudet i territorialfarvannet i § 3 første ledd, og tilvirknings-, pakkings- og omlastingsforbudet i § 5 første ledd ved at forbudene er gjort gjeldende for de som ikke er norske statsborgere eller likestilt med disse i henhold til § 2. Bestemmelsen i § 2 har også betydning for nasjonalitetskravet i deltakerloven § 5.

Fiskeriforbudsloven § 2 annet ledd inneholder en særregel som åpner for å likestille enkelte andre selskaper med norske statsborger i særlige tilfeller.

Fiskeriforbudsloven § 2 tredje ledd definerer hva som etter loven er å anse som norsk fartøy. Definisjonen er sammenfallende med virkeområdet til deltakerloven som omfatter fartøy som anses som norske i henhold til sjøloven §§1-4, jf. deltakerloven § 2. Fartøy som eies av person, selskap eller virksomhet som er omfattet av bestemmelser i EØS-avtalen, er norske i henhold til sjøloven § 1 tredje ledd, men anses likevel ikke som norske i henhold til fiskeriforbudsloven eller deltakerloven med mindre største lengde er mindre enn 15 meter, jf. deltakerloven § 2 siste punktum.

Fiskeriforbudsloven § 2 fjerde ledd definerer hva som i loven er å anse som norsk redskap.

4.5.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Fiskeriforbudslovens definisjon av hvem som skal anses likestilt med norsk statsborger ble foreslått flyttet til deltakerloven § 5, jf. fiskeriforbudsloven § 2 første ledd. Dette er nærmere omtalt i kapitlet om deltakerloven § 5, hvor det også går fram at § 2 annet ledd ble foreslått opphevet.

Definisjonen av hva som skal anses som norsk fartøy i fiskeriforbudsloven § 2 tredje ledd ble i høringsnotatet foreslått opphevet, da den i praksis dekkes av deltakerloven § 2, som det kan henvises til fra fiskeriforbudslovens bestemmelser hvor fartøyet nasjonalitet er et relevant kriterium. Departementet fant ikke grunn til å ha parallelle definisjoner i fiskeriforbudsloven og deltakerloven.

Fiskeriforbudsloven § 2 fjerde ledd som definerer hvilke redskap som er norske, ble i hørings-

notatet foreslått opphevet som uaktuell i og med at forbudet mot å fiske med redskap som ikke er norsk ble forslått opphevet, jf. § 3 første ledd.

Departementets foreslo på denne bakgrunn å oppheve fiskeriforbudsloven § 2.

4.5.3 Høringsuttalelser

Ingen av høringsinstansene hadde konkrete merknader til departementets forslag.

4.5.4 Departementets merknad

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om dels å flytte, dels å oppheve definisjonene i fiskeriforbudsloven § 2.

Departementet vil vise til forslag til endring av deltakerloven § 5 og til forslag om å oppheve fiskeriforbudsloven § 2.

4.6 Fiskeforbudet mv. – § 3

4.6.1 Gjeldende rett

Det generelle forbudet mot å fiske i territorialfarvannet for andre enn norske statsborgere og personer likestilt med disse følger av fiskeriforbudsloven § 3 første ledd første punktum, gjerne omtalt som fiskeriforbudet. Tilsvarende gjelder et forbud mot å benytte andre fartøy enn norske, og andre redskap enn norske, jf. § 3 første ledd annet punktum. Forbudene gjelder også i Norges økonomisk sone, jf. soneloven § 3, likevel slik at soneloven åpner for at det kan gjøres unntak fra bestemmelsene, jf. soneloven § 6.

Fiskeriforbudsloven § 3 inneholder også et krav om bosted for fartøyfører og mannskap. Etter tredje ledd kan de som ikke er norske statsborgere eller likestilt benytte håndredskap til sportsfiske. Dette er et unntak fra første ledd. Dersom håndredskap nyttes, kan det fiskes fra utenlandske fartøy.

4.6.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Fiskeriforbudet, § 3 første ledd første punktum

Departementet foreslo i høringsnotatet å videreføre fiskeriforbudet i § 3 første ledd første punktum. Departementet vurderte også å flytte bestemmelsen til en annen lov og mente at gode grunner tilsa at bestemmelsen ble flyttet fra fiskeriforbudsloven, men foreslo likevel ikke å flytte den.

Kravet om å nytte norsk fartøy og norsk redskap, § 3 første ledd annet punktum.

Departementet foreslo i høringsnotatet å videreføre forbudet mot å benytte fartøy som ikke er norske til fiske og fangst. Departementet foreslo imidlertid å oppheve forbudet mot å benytte andre redskap enn norske, jf. fiskeriforbudsloven § 3 første ledd annet punktum. Redskapsforbudet har sin opprinnelse i fiskeriforbudsloven av 1906 og må anses som en anakronisme som kan oppheves som åpenbart unødvendig.

Bostedskravet, § 3 annet ledd

Bestemmelsen i fiskeriforbudsloven § 3 annet ledd, som stiller krav om bosted for fartøyføreren og minst halvparten av mannskapet, er foreslått flyttet til deltakerloven § 5 a. Det vises til nærmere omtale i kapittelet om deltakerloven.

Sportsfiske, § 3 tredje og fjerde ledd

Fiskeriforbudsloven § 3 tredje ledd unntar sportsfiske med håndredskap fra det generelle fiskeforbudet for de som ikke er norske statsborgere eller likestilte. Det heter videre at omsetning av slik fangst er forbudt. Havressursloven § 22 inneholder i dag en henvisning til fiskeriforbudsloven § 3 tredje ledd.

Departementet kom i høringsnotatet fram til at bestemmelsen i fiskeriforbudsloven § 3 tredje ledd med fordel kan inntas i hovedbestemmelsen om sports- og rekreasjonsfiske i havressursloven § 22, ved en endring av bestemmelsens fjerde ledd. Det vil gjøre regelverket mer oversiktlig og enklere tilgjengelig.

Fiskeriforbudsloven § 3 fjerde ledd gjør unntak fra fiskeforbudet for utlendinger når det gjelder jakt på kystsel. Etter denne bestemmelsen kan det fastsettes nærmere regler for utlendingers deltakelse i slik jakt.

Departementet kom i høringsnotatet til at også denne bestemmelsen med fordel kan inntas i bestemmelsen om sports- og rekreasjonsfiske i havressursloven § 22. Retten til å drive jakt på kystsel vil dermed være lik for utlendinger og for norske personer som driver høsting fra fartøy som ikke er merkeregistert.

Etter dette foreslo departementet at § 3 annet til fjerde ledd, og redskapsforbudet i første ledd annet punktum oppheves.

4.6.3 Høringsuttalelser

Utenriksdepartementet uttaler om redskapsbegrensingen at:

«Fiskeriforbudsloven § 3, 3 ledd setter begrensinger mht til hvilken redskap utlendinger kan benytte ved fritidsfiske i territorialfarvannet. Regelen gjelder ikke i territorialfarvannet ved Svalbard, jf fiskeriforbudsloven § 1. Havressursloven § 22, 5 ledd, gjør imidlertid regelen gjeldende for territorialfarvannet ved Svalbard, jf havressursloven § 4.

Det foreslås nå å flytte fiskeriforbudsloven § 3, 3 ledd til havressursloven (ny 22, 4. og 5. ledd). Dette synes ikke å innebære noen endring hverken mht substans eller anvendelsesområde. UD vil likevel påpeke at det ikke er heldig med bestemmelser som diskriminerer på grunnlag av nasjonalitet i en lov som gjelder i territorialfarvannet ved Svalbard, da slike bestemmelser i utgangspunktet kan krenke Svalbardtraktatens bestemmelser om likebehandling av borgere av stater som er parter i traktaten.

En ser imidlertid at det i forarbeidene til havressursloven tas høyde for at traktatens ikke-diskrimineringsprinsipp må respekteres ved anvendelsen av havressurslovens regler (Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) merknad til § 5 s. 180). Det følger videre av havressursloven § 6 at «lova gjeld med dei avgrensingane som følgjer av internasjonale avtalar og folkeretten elles.» I følge forarbeidene innebærer dette at loven, eller forskrifter fastsatt i medhold av loven, ikke kan anvendes i strid med Norges folkerettslige forpliktelser. I tilfelle strid med folkeretten må loven tolkes innskrenkende eller settes til side (Ot.prp. nr. 20 (2007-2008) merknad til § 5 s. 181).

Det er altså innebygd sikkerhetsmekanismer for å unngå at anvendelse av loven krenker Norges forpliktelser etter Svalbardtraktaten, men dette gir ikke særlig klarhet med henhold til hva som egentlig gjelder for hvem i territorialfarvannet ved Svalbard. UD vil derfor foreslå at FKD vurderer en annen lovteknikk, evt. opphever diskrimineringselementet i § 22, 5 ledd.»

4.6.4 Departementets merknader

Fiskeriforbudsloven § 3 tredje ledd setter begrensinger for hvilke redskap de som ikke er norske statsborgere eller likestilte med norske statsbor-

gere kan benytte ved fritidsfiske i territorialfarvannet. Utenriksdepartementet kommenterer i sin høringsuttalelse at en flytting av bestemmelsen til havressursloven § 22 ikke bidrar til et klarere regelverk, særlig med tanke på hva som skal gjelde i territorialfarvannet ved Svalbard. Utenriksdepartementet foreslår derfor at departementet velger en annen lovgivningsteknikk enn det som er foreslått i høringsnotatet.

Departementet har vurdert Utenriksdepartementets høringsuttalelse, men vil likevel gå inn for endringen som ble foreslått i høringsnotatet. Departementet mener at ved eksplisitt å unnta de aktuelle bestemmelsene i § 22 for Svalbards territorialfarvann unngås problemstillingene som Utenriksdepartementet er bekymret for. Ved å velge en slik lovgivningsteknikk vil flere bestemmelser om redskapsbegrensninger for sports- og rekreasjonsfiskere samles i havressursloven, samtidig som den nye bestemmelsen klargjør det stedlige virkeområde og dermed ivaretar Svalbard-traktatens ikke-diskrimineringsprinsipp. Departementet foreslår også å unnta de aktuelle bestemmelsene for vernesonene ved Svalbard.

Flyttingen av redskapsbegrensingen til havressursloven medfører dessuten at forvaltningen selv kan reagere mot overtredelser av bestemmelsen i form av tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr. Dette vil etter departementets mening være en klar fordel da overtredelse av redskapsbegrensningen ikke uten videre er av en så alvorlig karakter at straff er en egnet sanksjonsform.

Departementet går videre inn for å flytte § 3 annet ledd til deltakerloven § 5, oppheve § 3 første ledd annet punktum og flytte § 3 fjerde ledd til havressursloven § 22.

Departementet går videre inn for å beholde forbudet mot bruk av fartøy som ikke er norske med mindre det benyttes slike håndredskap som kan benyttes av de som ikke er norske statsborgere eller likestilte.

Departementet vil vise til forslag til endring av fiskeriforbudsloven § 3, til ny § 5 a i deltakerloven, og til endringer i havressursloven § 22 fjerde, sjette og sjuende ledd.

4.7 Prøvedrift av nye fartøytyper eller redskap – § 4

4.7.1 Gjeldende rett

Departementet kan i medhold av fiskeriforbudsloven § 4 tillate at den som er norsk eller likestilt med norsk statsborger, kan drive fiske og fangst i

territorialfarvannet med fartøy eller redskap som ikke er norsk, for et enkelt tilfelle eller for et bestemt kortere tidsrom. Det er en forutsetning at slikt fiske er ønskelig av hensyn til prøvedrift av nye fartøytyper eller redskap, eller av andre særlige grunner.

Dersom de samme forutsetningene er til stede kan det også gjøres unntak fra bostedskravet i § 3 annet ledd.

Departementet legger til grunn at det ikke kreves noen form for dispensasjon ved prøvedrift av nye fiskefartøy der det ikke foregår fiske. Dette gjelder selv når redskap settes i vannet, eksempelvis ved at fartøyet testes med åpen trål. Videre er det slik at det kan gis dispensasjon fra forbudet mot tilvirkning etter fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd for prøvekjøring av maskineri og liknende ved bruk av fisk høstet av norske fartøy.

4.7.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo derfor å oppheve bestemmelsen i fiskeriforbudsloven § 4 fordi en ikke var kjent med at dispensasjonsbestemmelsen har vært benyttet.

4.7.3 Høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet er enig i departementets forslag om å oppheve § 4. Øvrige høringsinstanser har ikke uttalt seg.

4.7.4 Departementets merknader

Departementet har etter høringsrunden registrert et visst behov for dispensasjon etter § 4, og dispensasjon har blitt gitt i et enkelttilfelle hvor en norsk bedrift hadde behov for å teste ut redskap på et fartøy i forbindelse med reparasjon og vedlikehold av utenlandske fartøy. Det var nødvendig å fiske for å gjennomføre testen.

Departementet har etter en ny helhetsvurdering kommet til at bestemmelsen bør videreføres. Det foreslås at vedtaksmyndigheten legges til Fiskeridirektoratet i stedet for departementet som har myndigheten i dag, og at henvisningene til andre lovbestemmelser oppdateres.

Departementet vil vise til forslag til endret § 4 i fiskeriforbudsloven.

4.8 Forbudet mot tilvirkning, pakking og omlasting – § 5

4.8.1 Gjeldende rett

Fiskeriforbudsloven § 5 første ledd setter et generelt forbud mot at den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger, foretar tilvirkning, pakking eller omlasting av fisk, krepsdyr og bløtdyr i territorialfarvannet. Forbudet gjelder fangst både fra norske og utenlandske fartøy.

Bestemmelsen omfatter all omlasting, tilvirkning og pakking på fartøy som ikke er norsk. Dette innebærer blant annet at omlasting mellom utenlandske fartøy og fra norske fartøy til utenlandske fartøy er forbudt. Dette framgår også direkte av § 5 første ledd annet punktum. Forbudet gjelder imidlertid ikke omlasting fra utenlandske fartøy til norske fartøy da dette faller utenfor lovens ordlyd.

Fiskeri- og kystdepartementet har i brev 13. september og 13. oktober 2010 presisert hvilke former for tilvirkning og pakking forbudet omfatter. Presiseringen har medført en viss innskrenking av forbudet i § 5 første ledd i forhold til tidligere praksis.

Nå rammes tilvirkning av forbudet dersom det dreier seg om bearbeiding i mer tradisjonell forstand. Forbudet omfatter all videre bearbeiding av fiskekjøtt mv. som blir gjort om bord i fartøyet etter at fisken er bløgget, sløyd og hodekappet. Forbudet omfatter ikke innfrysing.

Forbudet mot pakking omfatter videre all pakking av fisk mv. i tradisjonell forstand, men likevel ikke innpakking som er naturlig fordi fisken mv. skal fryses inn om bord og deretter transporteres med fartøyet. For å gå klar av forbudet må emballasjen i sin helhet være uegnet for salg til forbruker eller annen sluttbruker, og må fjernes før slikt salg finner sted.

Etter fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd kan det gis dispensasjon fra forbudet i første ledd. Mens det ved havari eller liknende kan dispenseres både for både norsk- og utenlandskfanget fisk, kan det for norskfanget fisk i tillegg dispenseres når «hensynet til avsetningsforholdene tilsier det og hensynet til produksjonen ved foredlingsanleggene i land ikke taler mot det». Dispensasjonsadgangen har størst praktisk betydning i forhold til omlastingsforbudet, men kan også nyttes i forhold til tilvirknings- og pakkingsforbudet.

Sistnevnte bestemmelse i fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd er utformet slik at hensynet til avsetningsforholdene og hensynet til produksjonen ved foredlingsanleggene i land er to selvsten-

dige vilkår som må være oppfylt for at det kan gis dispensasjon fra hovedregelen i fiskeriforbudsloven § 5 første ledd. Det innebærer at departementet ikke har rettslig adgang til å dispensere dersom vilkårene ikke er oppfylt.

Videre er bestemmelsen en «kan»-bestemmelse. Selv om vilkårene for å dispensere er oppfylt, har søker likevel ikke et rettskrav på å få dispensasjon. Det er likevel slik at et avslag på en søknad om dispensasjon må være saklig begrunnet i de formål bestemmelsen skal fremme.

En dispensasjon fra forbudet i fiskeriforbudsloven § 5 første ledd kan bare gis for det enkelte tilfellet, for bestemte fiskesorter og for et bestemt tidsrom i en fangstsesong, jf. § 5 tredje ledd. Videre bør dispensasjoner så langt det er mulig avgrenses til et bestemt kvantum.

Dispensasjonsadgangen for omlasting av fangst mellom utenlandske fartøy er mer begrenset enn for omlasting av norskfanget fisk. For utenlandskfanget fisk kan det etter fiskeriforbudsloven § 5 tredje ledd bare dispenseres fra omlastingsforbudet når det er snakk om havari eller liknende. Denne dispensasjonsadgangen gjelder også for norskfanget fisk. Også dette er en «kan»-bestemmelse, der det må vurderes om dispensasjon bør gis dersom det skjer et havari eller liknende.

Dette forbudet har blitt praktisert strengt. I de tilfeller der det er gitt tillatelse til omlasting, har enten fryseanlegg eller andre vitale funksjoner vært ute av drift på fartøyet det omlastes fra. I den skjønnsmessige vurderingen av om dispensasjon skal gis, er det ikke gitt dispensasjon når fartøyet har ligget ved et landanlegg der fangsten kan losses, selv om det har dreid seg om et havari, og selv om fangsten var planlagt levert andre steder. Det er videre ikke gitt tillatelse til omlasting i tilfeller der fartøy det omlastes fra har behov for å losse fangst før planlagte verkstedopphold. Etter at høringsnotatet ble sendt ut har departementet imidlertid lempet noe på denne praksisen ved at det i en enkeltsak ble gitt dispensasjon for omlasting av hermetisert lever fra et utenlandsk fartøy som hadde ligget i kai i lang tid grunnet reparasjon.

4.8.2 Departementets forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet gikk departementet inn for å videreføre forbudet mot omlasting til utenlandske fartøy i territorialfarvannet. Departementet gikk også inn for å lempe på dispensasjonsadgangen ved havari og liknende, men å fastholde dagens

dispensasjonsadgang som gjelder særskilt for norskfanget fisk.

Departementet kom videre til at vedtakskompetansen bør flyttes fra departementet til Fiskeridirektoratet som gjør vedtak i førsteinstans, med departementet som klageinstans.

Videre ble det foreslått å flytte bestemmelsen til havressursloven og gjøre den direkte gjeldende både for territorialfarvannet og den økonomiske sonen, med unntak av fiskevernsonen og territorialfarvannet ved Svalbard. Det foreslås at bestemmelsen tas inn i kapittel 4 som handler om gjennomføring av fiske.

Etter dette ble fiskeriforbudsloven § 5 foreslått opphevet.

4.8.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag støtter departementets forslag og uttaler videre at

«Hva angår dispensasjonsadgangen for norskfanget fisk bør den opprettholdes som i dag. Når det gjelder ordningen med utenlandsk fanget fisk og muligheten for dispensasjon, mener Fiskarlaget at regelen i dag er for streng og kan liberaliseres.»

Fiskeridirektoratet legger til grunn at det fortsatt bør være en streng praksis ved behandling av søknader om dispensasjon, og vil i utgangspunktet tilrå at gjeldende ordlyd videreføres. Fiskeridirektoratet viser til en langvarig og streng praksis på dette området som synes å ha «disiplinert» aktørene slik at det i dag er få søknader som synes motivert utelukkende av økonomiske forhold. Dersom departementet likevel velger å opprettholde forslaget om at dispensasjonen skal kunne gis i «særlige tilfeller» vil Fiskeridirektoratet vise til at dette er et svært skjønnsmessig og upresist begrep, som vil kreve en nærmere avklaring.

Norges Sildesalgslag ber om at gjeldende bestemmelse i fiskeriforbudsloven § 5 oppheves og ikke overføres til havressursloven slik det anbefales i høringsdokumentet, og uttaler:

«Som det er nevnt i høringsdokumentet vil andre bestemmelser i lovverket dekke de behov som vil være relatert til å føre kontroll med den aktivitet som da vil bli frigitt. Norges Sildesalgslag vil også understreke det som blir nevnt i høringsdokumentet om at fartøy fra ulike nasjoner allerede vil være unntatt bestemmelsene som følge av EØS-avtalen og bilaterale arrangement med andre nasjoner.»

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening er enig med departementet i at bestemmelsen bør beholdes og uttaler videre at

«FHL er enig i at bestemmelsen om dispensasjon fra forbudet mot omlasting, tilvirking og pakking av fangst fra norske fartøyer til utenlandske fartøyer bør opprettholdes slik den er i dag, men vi mener at terskelen for å nytte dispensasjonen må heves.»

Utenriksdepartementet uttaler i sin høringsuttalelse:

«Fiskeriforbudsloven § 5 etablerer blant annet et omlastingsforbud. Etter fiskeriforbudsloven § 1 gjelder dette omlastingsforbudet ikke i territorialfarvannet ved Svalbard, og det gjelder heller ikke i Vernesonen, jf. soneloven § 3 og Vernesoneforskriften § 2. Dette forbudet foreslås nå flyttet til havressursloven ny (§ 23a), noe som etter havressursloven § 4 i utgangspunktet innebærer at forbudet får anvendelse i territorialfarvannet ved Svalbard og i Vernesonen. Dette er også uttrykkelig presisert i forslaget, uten at det er klart hvorfor dette presiseres. Det foreslås imidlertid særlig unntak for Vernesonen og territorialfarvannet ved Svalbard.

Det synes ikke som den foreslåtte flytting innebærer noen realitetsendring mht. anvendelsesområdet for den aktuelle regel. Gitt omlasting er forbudt etter andre regler både i Vernesonen og i territorialfarvannet ved Svalbard, og at havressursloven allerede har en ikke-diskriminerende bestemmelse om omlasting (§37), bidrar flyttingen og den foreslåtte § 23a imidlertid ikke til å skape klarhet mht til rettstilstanden. UD foreslår derfor at reglen beholdes i fiskeriforbudsloven § 5, eventuelt med nødvendige endringer, eller at de aktuelle målsetninger søkes ivarettatt på ikke-diskriminerende måte i relasjon i havressurslovens § 37. Det er her et moment at en i lover som gjelder for Svalbards territorialfarvann generelt må unngå bestemmelser som diskriminerer på grunnlag av personers nasjonalitet, mens fiskerireguleringer i Vernesonen og territorialfarvannet ved Svalbard gjennomgående bør fastsettes i separate regelsett.»

4.8.4 Departementets merknader

Høringsinstansene har ulikt syn på forbudet i fiskeriforbudsloven § 5. Fiskeridirektoratet, Norges

Fiskarlag og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening er positive til å videreføre forbudet i en eller annen form, mens Norges Sildesalgssalg har bedt om at bestemmelsen oppheves.

Departementet mener at det fortsatt er behov for å videreføre forbudet mot tilvirking, pakking og omlasting av fisk mv. for de som ikke er norske statsborgere eller likestilte med disse.

Departementet vil videre foreslå å utvide forbudets saklige virkeområde, slik at det omfatter alle villevende marine ressurser, i tråd med tilsvarende utvidelse av det saklige virkeområdet til fiskeriforbudsloven da havressursloven ble vedtatt 6. juni 2008. Deler og produkter av de aktuelle fiskeslagene osv. vil fortsatt være omfattet av forbudets saklige virkeområde.

Departementet foreslår å inkorporere i lovteksten de presiseringene som ble gjort i Fiskeri- og kystdepartementets brev av 13. september 2010 og 13. oktober 2010 om den saklige rekkevidden av tilvirkningsforbudet og pakkingsforbudet.

Departementet mener fortsatt at det er nødvendig med en hjemmel for dispensasjon fra forbudet.

I høringsnotatet foreslo departementet å videreføre gjeldende dispensasjonsadgang for norsk-fanget fisk av hensyn til avsetningsforholdene mv. Videre foreslo departementet å lempe på grunnlaget for dispensasjon ved havari og liknende som særlig er praktisk for omlasting mellom utenlandske fartøy. Departementet holder fast på dette synspunktet etter høringsrunden.

Departementet er enig i Fiskeridirektoratets syn om at den strenge praksisen ved søknader om dispensasjon synes å ha «disiplinert» aktørene.

Departementet mener det likevel er behov for å åpne for flere dispensasjoner for utenlandskfanget fisk. Tillatelse til omlasting av utenlandsk fangst har bare vært aktuelt i situasjoner der enten fryseanlegg eller andre vitale funksjoner på fartøyet har vært ute av drift.

Departementet foreslår at loven endres slik at det kan gis dispensasjon når særlige forhold tilsier det. Dette vil innebære en utvidet adgang til å gi dispensasjon i tilfeller der fartøyet av ulike årsaker har behov for å losse fangsten uten at dette var planlagt. En slik dispensasjonsadgang har til hensikt å gjøre det enklere å omlaste fangst og sende fangsten til den mottaker som opprinnelig var planlagt, selv om det for eksempel skulle ha oppstått uforutsette forhold. Det bør ikke være et krav for å få dispensasjon at alle alternativer til omlasting er uttømt. Avgjørende bør være om dispensasjon etter en totalvurdering er ønskelig i det enkelte tilfelle, naturligvis forutsatt at lovens krav

om særlige forhold er oppfylt. For eksempel kan dispensasjon bli aktuelt hvis fartøyet har ligget i havn i lang tid på grunn av reparasjon, og det opprinnelig var meningen at fartøyet skulle levere fangsten et annet sted. Departementet vil likevel understreke at det ikke skal være kulant å få en slik dispensasjon.

Departementet vil etter høringsrunden fastholde sitt opprinnelige forslag i høringsnotatet om å flytte bestemmelsen til havressursloven. Det foreslås å la det framgå direkte av bestemmelsen at den ikke gjelder i Svalbards territorialfarvann og vernesonen, for å ivareta de hensynene som Utenriksdepartementet har påpekt i sin høringsuttalelse.

Departementet vil vise til forslag til ny § 23 a i havressursloven.

4.9 Unntak i særlige tilfeller – § 6

4.9.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen i fiskeriforbudsloven § 6 gir hjemmel til i særlige tilfeller å tillate utenlandsk fiske eller fangst i nærmere bestemte områder i territorialfarvannet. Bestemmelsen åpner for unntak både fra forbudet i § 3, og fra forbudet i § 5. For områder der det er gitt slik tillatelse, kan det fastsettes bestemmelser om at den tillatte virksomheten helt eller delvis ikke skal være underlagt norsk lov. Kompetansen etter fiskeriforbudsloven § 6 er lagt til Kongen.

Bestemmelsen har særlig hatt betydning for Norges gjennomføring av overenskomst 19. desember 1966 mellom Norge, Danmark og Sverige om gjensidig fiske i Skagerrak og Kattegat (Skagerrakavtalen). Ved kongelig resolusjon 8. juni 1967 ble det gjort unntak for forbudsbestemmelsene i fiskeriforbudsloven § 3 og fiskeriforbudsloven § 5 i området mellom 4 og 12 nautiske mile på kyststrekningen øst for Lindesnes, for fartøy som er registrert i Danmark og Sverige, jf. St.prp. nr. 75 (1966-67). Departementet arbeider for tiden med å inngå en ny avtale med Den europeiske union (EU) til erstatning for Skagerrakavtalen som ble sagt opp med virkning fra 7. august 2012.

Fiskeriforbudsloven § 6 blir videre nyttet som ett av flere hjemmelsgrunnlag for å tillate forskningsaktivitet med utenlandske fartøy, jf. forskrift 30. mars 2001 om utenlandsk vitenskaplig havforskning i Norges indre farvann, sjøterritorium og økonomisk sone og på kontinentalsokkelen.

4.9.2 Departementets forslag i høringsnotatet

På bakgrunn av at dispensasjonsbestemmelsen i § 6 er nødvendig både for å ivareta forpliktelser Norge har påtatt seg i overenskomst med fremmed stat og for å kunne gi tillatelser til vitenskaplig havforskning, foreslo departementet at bestemmelsen burde videreføres i § 6, som et unntak til fiskeforbudet i § 3. Bestemmelsen utgjør også et unntak fra omlastingsforbudet i § 5 som ble foreslått flyttet til havressursloven § 23 a, og departementet foreslo derfor at bestemmelsen også inkorporeres i § 23 a.

4.9.3 Høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet er i sin høringsuttalelse enig i departementets forslag om å videreføre bestemmelsen.

4.9.4 Departementets merknader

Departementet opprettholder sitt forslag i høringsnotat om å videreføre bestemmelsen i fiskeriforbudsloven § 6, samtidig som den også tas inn som et femte ledd i havressurslovens § 23 a.

Departementet vil vise til forslag til endring av fiskeriforbudsloven § 6 første ledd og til forslag til ny bestemmelse i havressursloven 23 a.

4.10 Fiskerioppsyn – § 7

4.10.1 Gjeldende rett

Fiskeriforbudsloven § 7 nr. 1 gir Kongen hjemmel til å treffe bestemmelser om at norsk fiskerioppsyn skal kunne utøve kontroll med og håndheve avtalte fiskeriregler, herunder foreta oppbringelse og rettslig forfølgning, når det er nødvendig for å gjennomføre en overenskomst med fremmed stat. Videre gis Kongen i § 7 nr. 2 hjemmel til å treffe bestemmelser om at utenlandsk fiskerioppsyn skal ha adgang til å håndheve avtalte fiskeregler overfor norske fartøy, herunder foreta oppbringelse og rettslig forfølgning, også dette under forutsetning av at det er nødvendig for å gjennomføre en overenskomst med fremmed stat.

Disse bestemmelsene gir et nødvendig hjemmelsgrunnlag for å gjennomføre i norsk rett avtaler med fremmede stater eller i regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner.

4.10.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at bestemmelsene videreføres fordi de fortsatt er aktuelle. Det ble imidlertid foreslått å flytte bestemmelsene om fiskerioppsyn til havressursloven som et nytt tredje ledd i § 51. Det ble blant annet vist til at Fiskeridirektoratet i sin tid i en høringsuttalelse til forslaget til ny havressurslov i NOU 2005: 10, foreslo at bestemmelsen om fiskerioppsyn med fordel kunne plasseres i havressursloven. Problemstillingen ble imidlertid av ulike grunner ikke vurdert i forbindelse med arbeidet med ny havressurslov.

4.10.3 Høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet er i sin høringsuttalelse enig i departementets forslag, mens de øvrige høringsinstansene ikke har merknader.

4.10.4 Departementets merknader

Departementet mener fortsatt at bestemmelsen bør videreføres og foreslår at den inntas som ny § 49 a i havressursloven.

4.11 Forbudet mot ilandføring – § 8

4.11.1 Gjeldende rett

Fiskeriforbudsloven § 8 første ledd gir hjemmel til å fastsette forbud mot ilandføring av fangst med fartøy som ikke er norsk når ilandføringen antas å ville motvirke stabile og gode pris- og avsetningsforhold ved førstehåndsomsetningen eller den videre eksport. Landingsforbudet kan likevel ikke gjøres gjeldende for fartøy fra EØS-land i større grad enn for norske fartøy, jf. EØS-avtalens protokoll 9 artikkel 5.

Fiskeriforbudsloven § 8 tredje ledd gir hjemmel til å gi forskrifter om at utenlandske fartøy som skal levere fangst i Norge skal gi oppgaver til norske myndigheter om fangst og fiskeriaktivitet utøvd i farvann utenfor norsk jurisdiksjon. Denne hjemmelen har ikke vært benyttet.

4.11.2 Departementets forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet ba departementet høringsinstansene om innspill om hvorvidt det er behov for å beholde bestemmelsen om ilandføringsforbudet i § 8.

Fiskeriforbudsloven § 8 tredje ledd dekkes i dag av ulike rapporterings hjemler i havressursloven og soneloven.

Departementet foreslo i høringsnotatet at bestemmelsen i § 8 ble opphevet, dersom det ikke kom særlige merknader til forslaget i høringen.

4.11.3 Høringsuttalelser

Norges Fiskarlag uttaler i sin høringsuttalelse at

«Norges Fiskarlag ser at det er argumenter for å oppheve bestemmelsen. Imidlertid mener Fiskarlaget at så lenge det foreligger en hjemmel til å regulere norske fiskere med utgangspunkt i markedshensyn, så må det også foreligge en hjemmel til å nekte landinger fra utenlandske fartøyer. Norges Fiskarlag går derfor inn for å beholde bestemmelsen som gir adgang til å forby ilandføring av utenlandske fangster dersom slik ilandføring ville motvirke stabile pris- og avsetningsforhold ved førsteomsetningen eller den videre omsetning og eksport.»

Norges Fiskarlag støtter forslaget om å oppheve hjemmelen i fiskeriforbudsloven § 8 tredje ledd om å gi forskrifter om at utenlandske fartøy som skal levere fangst i Norge, skal gi oppgaver til norske myndigheter om fangst og fiskeriaktivitet utøvd i farvann utenfor norsk jurisdiksjon.

Norges Sildesalgslag støtter forslaget om å oppheve § 8 og uttaler videre:

«Selv om landinger fra utenlandske fartøyer til tider kan bidra til å forsterke en vanskelig omsetningssituasjon, vil ikke gjeldende bestemmelser i særlig grad kunne nyttes på annen måte enn det som er praksis i dag, nemlig at utenlandske fartøy blir underlagt de samme omsetningsreguleringer som norske fartøy når slike reguleringer blir iverksatt av salgslag. Norges Sildesalgslag anser at de situasjoner som industrien skal «beskyttes» mot kun vil oppstå i overforsyningssituasjoner, og at slik aktivitet i marginal grad vil kunne utgjøre noen reell konkurranseutfordring for norsk industri. Det vil trolig også kunne bli stilt spørsmål ved å opprettholde gjeldende bestemmelse siden den eneste begrunnelsen som står igjen er å beskytte norsk fiskeindustri mot konkurranse mot andre.»

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening uttaler:

«Problemstillingen som skulle begrunne et slikt forbud er i alle fall ikke aktuell. Situasjonen i dag er at det er overkapasitet i industrien, og norske fiskeriindustribedrifter kjemper for å få kjøpt mest mulig av det råstoff som kan fiskes i våre havområder uansett om fisken er tatt av norske eller utenlandske fartøy. FHL slutter seg til departementets begrunnelser og vurdering hvoretter vi ber om at fiskeriforbudsloven § 8 oppheves.»

Fiskeridirektoratet uttaler:

«Selv om bestemmelsen ikke har vært benyttet på en god del år, kan det ikke utelukkes fremtidige situasjoner, ved for eksempel fiskestopper, hvor en slik hjemmel kan være formålstjenelig. Fiskeridirektoratet mener derfor at fullmakten bør videreføres. Fiskeridirektoratet mener imidlertid at bestemmelsen fortsatt bør fremgå av fiskeriforbudsloven. Selv om det er adgang til å legge vekt på markedsmessige hensyn etter havressursloven § 7, mener Fiskeridirektoratet at bestemmelser som kun retter seg om utlendingers aktivitet i territorialfarvannet saklig sett hører hjemme i fiskeriforbudsloven. Fiskeridirektoratet er enig i forslaget om at hjemmelen i § 8 tredje ledd oppheves som overflødig.»

4.11.4 Departementets merknader

Departementet registrerer at høringsinstansene er delt i synet når det gjelder fiskeriforbudsloven § 8. De fleste høringsinstansene er imidlertid enig om at den opprinnelige begrunnelsen for en slik hjemmel ikke lenger er aktuell. Departementet vil etter høringsrunden gå inn for å oppheve § 8.

Når det gjelder kapasiteten til landanleggene og pris- og avsetningsforhold for den fisken som blir landet i Norge, så er det i dag ledig kapasitet ved landanleggene. Det er derfor ikke behov for å iverksette tiltak knyttet til landing av utenlandske fangster. Slike fangster har tvert i mot vært og vil fortsatt være viktig for norsk landsindustri. Ilandføringsforbudet kan uansett ikke gjøres gjeldende for fartøy fra EFTA-stater, eller overfor fartøy fra andre land Norge har tilsvarende avtale med, i større grad enn for norske fartøy, jf. Ot.prp. nr. 61 (1991- 92). Videre ble det ved inngåelsen av EØS-avtalen avtalt at ilandføringsforbudet i fiskeriforbudsloven heller ikke kan gjøres gjeldende for fartøy fra EØS-stater i større

grad enn for norske fartøy, jf. EØS-avtalen protokoll 9 artikkel 5.

Departementet vil vise til at bestemmelsen er lite brukt, og at det i dag er en hjemmel i havressursloven for å forby ilandføring av utenlandsk fanget fisk for å hindre ulovlig fiske, og at det blir landet fangster av arter i Norge som ikke er regulert eller underlagt felles forvaltningstiltak. Departementet mener at disse hjemlene samlet gir tilstrekkelig grunnlag for å kunne forby ilandføring av fisk der det er nødvendig eller hensiktsmessig av hensyn til en forsvarlig forvaltning og effektiv ressurskontroll.

En kan etter dette ikke se at det foreligger grunner for å opprettholde fiskeriforbudsloven § 8.

Departementet vil vise til forslag om å oppheve fiskeriforbudsloven § 8.

4.12 Straffeprosessuell inndragning – § 11

4.12.1 Gjeldende rett

Ved brudd på fiskeriforbudsloven §§ 3, 5, 8 og 9 kan fartøy som er brukt ved overtredelsen inndras. Det samme gjelder tilbehør, fangst og redskap som er om bord, uansett hvem som er eier. I stedet for selve tingen, kan verdien av denne inndras (straffeprosessuell inndragning).

4.12.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å videreføre inndragningsbestemmelsen i § 11 som den er, bortsett fra en liten teknisk justering som en følge av endringer av loven for øvrig.

4.12.3 Høringsuttalelser

Ingen av høringsinstansene har merknader til departementets forslag.

4.12.4 Departementets merknader

Departementet forslår å videreføre § 11 første ledd, men med en oppdatering av henvisningene til andre bestemmelser i loven.

Bestemmelsen i § 11 annet ledd viser til en nå opphevet bestemmelse og skulle derfor ha vært opphevet på et tidligere tidspunkt. Departementet foreslår å oppheve annet ledd.

5 Øvrige forslag til endringer i havressursloven

5.1 Bakgrunn

Fiskeri- og kystdepartementet har foreslått flere endringer i havressursloven som følge av gjennomgangen av fiskeriforbudsloven i foregående kapittel. Disse endringene består i at ulike bestemmelser i fiskeriforbudsloven er foreslått flyttet til havressursloven, og det er samtidig foreslått enkelte materielle endringer.

Det dreier seg for det første om bestemmelser om adgangen til å fiske med håndredskap og jakte på kystsel for personer som ikke er norske statsborgere eller likestilte. Disse bestemmelsene er foreslått flyttet fra fiskeriforbudsloven § 3 tredje og fjerde ledd til § 22 fjerde ledd, jf. sjette ledd. Det vises til nærmere omtale i kapittel 4.6.

For det andre dreier det seg om forbudet mot tilvirkning, pakking og omlasting av fisk mv. om bord på utenlandske fiskefartøy, som er foreslått flyttet fra fiskeriforbudsloven § 5 til ny § 22 a i havressursloven. Det vises til nærmere omtale i kapittel 4.8.

For det tredje dreier det seg om fiskerioppsyn som foreslås flyttet fra fiskeriforbudsloven § 7 til ny § 49 a i havressursloven. Det vises til nærmere omtale i kapittel 4.10.

Departementet vil i tillegg foreslå enkelte andre endringer i havressursloven som ikke har sammenheng med gjennomgangen av fiskeriforbudsloven. Disse endringene vil bli omtalt i kapittel 5. To av disse endringene har sin bakgrunn i departementets høringsbrev 12. august 2009 der det ble foreslått endringer i § 59 første ledd om overtredelsesgebyr, og en ny bestemmelse i § 34 bokstav h) om atkomst til fartøy. I tillegg foreslås det enkelte lovendringer som en ikke har ansett det nødvendig å sende på høring.

5.2 Utsetting av organismer – § 7 tredje ledd

5.2.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen i havressursloven § 7 tredje ledd er en videreføring av forbudet i saltvannsfiskekloven § 4 siste ledd om forbud mot å sette ut organismer.

5.2.2 Departementets merknader

Bestemmelsen i § 7 tredje ledd er den eneste bestemmelsen i kapittel 1 i havressursloven som har et materielt innhold. Departementet er av den oppfatning at forbudet bør ha en annen plassering i loven og foreslår derfor bestemmelsen flyttet til ny § 19 a.

Brudd på bestemmelsen kan straffes etter havressursloven § 61.

Departementet vil vise til forslaget til ny § 19 a i havressursloven.

5.3 Saker der fylkeskommunene har kompetanse – § 8 a

5.3.1 Gjeldende rett

Bestemmelsen i havressursloven § 8 a åpner for å legge til rette for å overføre saksbehandling fra Fiskeridirektoratets regionkontorer til fylkeskommunene.

5.3.2 Departementets merknader

Departementet foreslår en språklig justering av bestemmelsen i § 8 a. Endringen vil ikke ha materiell betydning.

Departementet vil vise til forslag om endring av havressursloven § 8 a.

5.4 Omsetningsgrense for sports- og rekreasjonsfiske – § 23

5.4.1 Gjeldende rett

Havressursloven § 23 første ledd begrenser hvor mye en person eller et foretak kan omsette pr. år av fangst tatt med fartøy som ikke er merkeregistrert, eller tatt fra land. Bestemmelsen har praktisk betydning for sports- og rekreasjonsfiskere fordi deres fiske ikke er kvoteregulert, slik at det blir omsetningsgrensen som i praksis begrenser hvor mye de kan fiske pr. år. Omsetningsgrensen er satt til 50.000 kroner, som tilsvarer grensen for når en selvstendig næringsdrivende er merverdi-

avgiftspliktig. Lovteknisk er dette gjort ved en henvisning fra havressursloven § 23 første ledd første punktum til merverdiavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum.

5.4.2 Departementets merknader

Departementet mener at omsetningsgrensen for sports- og rekreasjonsfiskere fortsatt bør være 50.000 kroner. Beløpet er et naturlig utgangspunkt for å skille mellom hvilke fiskere som skal regnes som sports- og rekreasjonsfiskere, og hvilke fiskere som skal regnes som yrkesfiskere.

Departementet mener imidlertid at det ikke er heldig å knytte beløpsgrensen opp mot merverdiavgiftsloven. Det er ikke uten videre noen naturlig sammenheng mellom grensen for når merverdiavgiftsplikten inntre for selvstendig næringsdrivende, og grensen for hvor mye sports- og rekreasjonsfiskere kan fiske for omsetning. Eventuelle endringer i omsetningsgrensen for sports- og rekreasjonsfiskere bør etter departementets mening vurderes uavhengig av merverdiavgiftsplikten.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at havressursloven § 23 første ledd endres slik at det framgår direkte av bestemmelsen at omsetningsgrensen for sports- og rekreasjonsfiskere er 50.000 kroner.

Departementet viser til forslag til endringer i § 23 første ledd første punktum.

5.5 Atkomst til fartøy – § 34 bokstav h

5.5.1 Gjeldende rett

Kystvakten fører med hjemmel i lov 13. juni 1997 om Kystvakten (kystvaktloven) kontroll med at bestemmelser gitt i en rekke lover blir overholdt. Kystvaktens kontrolloppgaver framgår i hovedsak av kystvaktloven kapittel 3.

Når Kystvaktens inspektører gjennomfører inspeksjoner og kontroller, må de ofte ta seg om bord i fartøy på havet, gjerne ved bruk av leidere. For å ivareta sikkerheten til inspektørene, må derfor lederne være i god stand.

Krav til slike ledere er allerede fastsatt i ulike forskrifter. Disse forskriftene er hjemlet i ulike lover og har ulike saklige og stedlige virkeområder. Forskriftene er dessuten hjemlet i ulike lover med ulike straffebestemmelser. Følgende forskrifter har i dag krav om og til ledere:

- forskrift 13. juni 2000 nr. 660 om konstruksjon, utstyr, drift og besiktigelser for fiske- og fangst-

fartøy med største lengde på 15 meter § 6-6 første ledd, hjemlet i skipssikkerhetsloven,

- forskrift 15. oktober 1991 nr. 710 om sikkerhetstiltak mv. på fiske- og fangsfartøy § 9 første ledd, hjemlet i skipssikkerhetsloven,
- forskrift 13. mai 1977 nr. 2 om utlendingers fiske og fangst mv. i Norges økonomiske sone og landinger til norsk havn § 11 andre ledd, hjemlet i soneloven,
- forskrift 30. august 2010 nr. 1230 om rapportering og kontroll mv. ved fiske og fangst i Svalbards territorialfarvann § 17, hjemlet i Svalbardloven og havressursloven,
- forskrift 30. august 2010 nr. 1229 om rapportering og kontroll mv. ved fiske og fangst i fiskevernsonen ved Svalbard § 16, hjemlet i soneloven, og
- forskrift 21. desember 1999 nr. 1396 om utlendingers fiske og fangst mv. i fiskerisonen ved Jan Mayen § 11, hjemlet i soneloven.

5.5.2 Departementets forslag i høringsbrevet

Departementet viste i høringsbrev 11. august 2009 til at Kystvakten ofte opplever at ledere ikke er egnet for formålet og heller ikke forskriftsmessig vedlikeholdt. Kystvaktens inspektører har flere ganger falt på sjøen som en direkte følge av dårlige ledere. Dette medfører fare for liv og helse, ikke minst fordi det er svært farlig å falle i vannet nær et fartøy eller mellom to fartøy.

Kystvakten har med hjemmel i kystvaktloven anledning til å håndheve kravene til ledere som er fastsatt i ovennevnte forskrifter. Hvilke krav som gjelder for hvilke fartøy i hvilke områder er imidlertid vanskelig tilgjengelig ettersom forskriftene har forskjellig virkeområde og ulike aktsomhetsnormer for straffansvar. Dette skaper problemer for håndhevelsen av bestemmelsene.

For å ivareta sikkerheten til Kystvaktens inspektører, har departementet foreslått å innta en bestemmelse om atkomst til fartøy i havressursloven. Med en slik bestemmelse vil vi få en forskriftshjemmel som gjelder både norske og utenlandske fartøy i samtlige områder som er underlagt norsk fiskerijurisdiksjon, og for norske fartøy utenfor disse områdene.

Departementet mener at lovbestemmelsen bør utformes generelt slik at den gir hjemmel til å stille ulike typer krav for å sikre trygg atkomst til fartøy. En slik lovhjemmel vil være et godt utgangspunkt for å starte arbeidet med å samle alle bestemmelser med krav til losledere i en for-

skrift. Dette vil være en klar fordel med hensyn til håndhevelse.

Departementet foreslo på denne bakgrunn å innta en ny bestemmelse i havressursloven § 34 bokstav h som gir departementet hjemmel til i forskrift å stille krav til utstyr og innretninger for å sikre trygg atkomst ved kontroll av fartøy.

5.5.3 Høringsuttalelser

Forsvarsdepartementet og Sjef Kystvakten støtter forslaget til ny hjemmel i havressursloven § 34 bokstav h.

Nærings- og handelsdepartementet uttaler:

«Adkomst til fartøy er et forhold som hører inn under Skipssikkerhetsloven, og krav om dette bør være hjemlet i eller i medhold av denne loven. Vi mener derfor at det ikke er hensiktsmessig med en lovhjemmel i Havressurslova. For øvrig viser vi til Sjøfartsdirektoratets høringsuttalelse i saken, og slutter oss til de vurderinger som der gjøres.»

Sjøfartsdirektoratet uttrykker skepsis til å innføre ny hjemmel i havressursloven. De mener at dette bør reguleres i skipssikkerhetsloven.

5.5.4 Departementets merknader

Fiskeri- og kystdepartementet er enig med Nærings- og handelsdepartementet og Sjøfartsdirektoratet i at bestemmelser som er gitt av sikkerhetshensyn hører hjemme i skipssikkerhetsloven. Samtidig er det slik at særlige hensyn gjør seg gjeldende ved kontroll av fiskerifartøy, blant annet fordi norsk fiskerijurisdiksjon har et annet geografisk virkeområde enn de fleste andre lover som regulerer skipsfart. En unngår et fragmentert regelverk dersom det finnes en felles lovhjemmel og en felles forskrift for krav til ledere på fiskefartøy. Fiskerimyndighetene og sjøfartsmyndighetene samarbeider for tiden om å utarbeide én felles forskrift om krav til ledere for fartøy som er underlagt havressurslovgivningen.

Departementet viser til forslag til ny bokstav h) i havressursloven § 34.

5.6 Tvangsmulkt – § 58

5.6.1 Gjeldende rett

Havressursloven § 58 gir departementet hjemmel til å ilegge tvangsmulkt for å sikre at bestemmel-

ser som er fastsatt i eller i medhold av havressursloven overholdes.

5.6.2 Departementets merknader

Departementet mener at det er uheldig at departementet er tildelt vedtakskompetansen fordi Kongen i statsråd da blir klageinstans. Departementet foreslår derfor ikke å videreføre denne bestemmelsen.

Departementet viser til forslag til endret § 58 første ledd.

5.7 Overtredelsesgebyr (lovbrotsgebyr) – § 59

5.7.1 Gjeldende rett

Havressursloven § 59 første ledd gir departementet adgang til å ilegge overtredelsesgebyr (lovbrotsgebyr) til den som forsettelig eller uaktsomt bryter regler som er fastsatt i eller i medhold av loven. Både enkeltpersoner og foretak kan ilegges overtredelsesgebyr.

Hensikten med overtredelsesgebyret er å redusere bruken av straff ved at forvaltningen i stedet kan ilegge overtredelsesgebyr som en administrativ reaksjon. Overtredelsesgebyr har således et pønalt formål.

5.7.2 Departementets forslag i høringsbrevet

Departementet foreslo i høringsbrevet å endre ordlyden i bestemmelsen, slik at det bedre kommer fram hvem som er ansvarsubjektet, dvs. både foretak og fysiske personer.

5.7.3 Høringsuttalelser

Fiskeridirektoratet uttaler følgende:

«Fiskeridirektoratet er positiv til at departementet ved endringen klargjør at bestemmelsen også gjelder foretak. Men reiser spørsmål om det er behov for å definere i loven hva som er et foretak og viser til EØS-avtalens protokoll 22 artikkel 1 der foretak er definert som «enhver enhet som utøver virksomhet av handelsmessig eller økonomisk art» og i konkuranseloven § 2 der foretak er definert som «enhver enhet som utøver privat eller offentlig ervervsvirksomhet». Samme forståelse av begrepet kan også utledes av fortaksnavnloven § 1-1 annet ledd.

Fiskeridirektoratet er av den oppfatning at ovennevnte definisjon av foretak, i tillegg til enkeltpersoner, vil dekke de ansvarssubjekt som det bør være anledning til å sanksjonere med overtredelsesgebyr. Fiskeridirektoratet mener likevel det bør være anledning til å sanksjonere andre sammenslutninger som ikke omfattes av definisjonen slik som for eksempel forskningsinstitusjoner, lag og organisasjoner som ikke driver næringsvirksomhet.

Fiskeridirektoratet foreslår at det i havressursloven tas inn en setning som definerer foretak slik foretak er definert i straffeloven av 1902 § 48 annet ledd og straffeloven av 2005 § 27 annet ledd som lyder «*Med foretak menes selskap, samvirkeforetak, forening eller annen sammenslutning, enkeltpersonforetak, stiftelse, bo eller offentlig virksomhet.*»

Det vises også til at det i energiloven § 7-8 som hjemler overtredelsesgebyr for foretak er inntatt en lignende definisjon.»

Justisdepartementet har følgende merknader:

«Vi er enig i at det er hensiktsmessig å klargjøre i havressurslova § 59 første ledd at det kan ilegges overtredelsesgebyr overfor foretak. Det bør også redegjøres for om det kan ilegges overtredelsesgebyr for anonyme og kumulative feil og ved tilfeller av såkalt force majeure.»

Justisdepartementet uttaler videre:

«Når det nå gjøres en revisjon av havressurslova § 59 første ledd, kan det være grunn til å spørre seg om det samlede sanksjonsnivået etter havressurslova er passende. Det bør ikke være større adgang til å ilegge sanksjoner – både strafferettslig og administrative – enn det er behov for. Det bør i den sammenheng, i det minste, tas stilling til følgende spørsmål:

- Er det behov for å kunne ilegge overtredelsesgebyr overfor både enkeltpersoner og foretak, eller har praktiseringen av havressursloven § 59 første ledd vist at det bare er behov for å ilegge foretak overtredelsesgebyr? I så fall bør bestemmelsen begrenses til bare å gjelde foretak – ikke enkeltpersoner.
- Er det behov for å kunne ilegge overtredelsesgebyr for enhver overtredelse av loven?
- Er det behov for å kunne ilegge både straff og overtredelsesgebyr for noen typer overtredelser, jf havressurslova §§ 60-64, smh. § 59 første ledd?»

5.7.4 Departementets merknader

Departementet mener det ikke er nødvendig å definere foretak sett hen til havressurslovens virkeområde. Havressursloven er omfattende og en definisjon av begrepet foretak kan være en begrensning ved utøvelsen av bestemmelsen.

Departementet kan ikke se at det vil være hensiktsmessig å liste opp i loven hvilke bestemmelser som skal kunne rammes av overtredelsesgebyr. Riktignok vil det neppe være behov for å kunne ilegge overtredelsesgebyr for enhver overtredelse av havressursloven, men det bør være adgang til å reagere med overtredelsesgebyr for brudd på alle handlingsregler i havressursloven. I de fleste tilfeller vil nok overtredelsesgebyr ilegges for brudd på forskrift med hjemmel i havressursloven, og det vil derfor være upraktisk å nevne alle bestemmelser som kan ilegges overtredelsesgebyr. Departementet foreslår imidlertid å ta inn i lovbestemmelsen at overtredelsesgebyr ved brudd på forskrifter i medhold av havressursloven bare kan ilegges hvis dette framgår av forskriften. Det stilles med andre ord krav om at forskriften som hjemler handlingsnormen angir at brudd på den aktuelle bestemmelsen kan medføre overtredelsesgebyr.

Det foreslås ikke å videreføre at departementet skal være vedtaksmyndighet fordi det er en dårlig løsning å la Kongen i statsråd være klageinstans.

Det vises for øvrig til kapittel 3.11 hvor endringer i deltakerloven § 28 om overtredelsesgebyr er omtalt, og da særlig til det som står om illeggelse av overtredelsesgebyr til foretak. Tilsvarende endringer foreslås gjort i havressurslovens bestemmelse om overtredelsesgebyr.

Departementet viser til forslag til endring av havressursloven § 59.

5.8 Straff for grovt lovbrudd – § 64 første ledd

5.8.1 Gjeldende rett

Havressursloven § 64 inneholder enkelte fellesbestemmelser om straff. I første ledd gis det anvisning om hvilke lovbrudd som anses som grove. Ved vurderingen av om et lovbrudd er grovt skal det blant annet legges vekt på den økonomiske verdien av lovbruddet, om lovbruddet har skjedd systematisk og over tid, og om det har skjedd som ledd i organisert virksomhet.

Ved grove lovbrudd gjelder en høyere strafferamme på tre år.

5.8.2 Bakgrunn for departementets forslag

Ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske) er en kompleks kriminalitetsform som kan involvere en rekke kontrolletater, og ofte flere lands myndigheter. Dette gjør det nødvendig med gode samarbeidsformer både nasjonalt og internasjonalt. Særlig viktig er dette ved sikring av bevis i andre jurisdiksjonsområder. Departementet legger til grunn at en naturlig oppfølging av arbeidet mot organisert UUU-fiske er å tilrettelegge for et mest mulig effektivt samarbeid på tvers av landegrensene, jf. Meld. St. 7 (2010-2011) Kampen mot organisert kriminalitet – en felles innsats s. 71.

FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet er et verktøy som Norge kan benytte ved behov for samarbeid med andre stater, hvis konvensjonens vilkår er oppfylt. Det nasjonale straffenivået vil kunne ha betydning for om samarbeid kan innledes med andre stater for å sikre bevis innenfor rammen av konvensjonen. Det er relevant om forbrytelsen er av grenseoverskridende karakter, og om en organisert kriminell gruppe er innblandet. Et lovbrudd anses etter konvensjonens artikkel 3 for å være av grenseoverskridende art dersom:

- a. det er begått i mer enn én stat,
- b. det er begått i én stat, men en betydelig del av forberedelsen, planleggingen, ledelsen eller styringen av det finner sted i en annen stat,
- c. det er begått i én stat, men en organisert kriminell gruppe som bedriver kriminalitet i mer enn én stat, er innblandet, eller
- d. det er begått i én stat, men har betydelige virkninger i en annen stat

Konvensjonens artikkel 2 (a) definerer «organisert kriminell gruppe» som en strukturert gruppe på tre eller flere personer, som eksisterer i en viss tid, og som opptre sammen med det mål å begå en eller flere alvorlige forbrytelser eller ett eller flere alvorlige lovbrudd, for direkte eller indirekte å oppnå en økonomisk eller annen materiell fordel.

For å kunne samarbeide med andre stater ved brudd på havressursloven, er det nødvendig at straffebestemmelsen tilfredsstiller kravene til hva som anses som «alvorlig forbrytelse» i *FNs konvensjon mot grenseoverskridende organisert kriminalitet*.

I konvensjonens artikkel 2 (b) defineres «alvorlig forbrytelse» som atferd som utgjør et lovbrudd som kan medføre frihetsberøvelse i minst fire år eller en strengere straff.

UUU-fiske er i stor grad en internasjonal virksomhet som innbefatter personer, fartøy og sel-

skaper i en hel rekke jurisdiksjoner. Slik virksomhet kan gi mulighet for å tilsløre faktiske forhold, som igjen kan bidra til at kriminaliteten lettere skjules. Dette fører til at forholdene blir vanskeligere å oppdage, etterforske og straffe. Slik organisering av virksomheten er også et uttrykk for en mer profesjonell drift og når slik organisering blir brukt i kriminelt øyemed så bør det ha betydning for straffeutmålingen.

Selv om Norge har inngått bilaterale kontrollavtaler med enkelte stater, så vil konvensjonen åpne for et bredere mellomstatlig samarbeid. Internasjonalt samarbeid er avgjørende for å kunne gjennomføre en effektiv etterforskning av lovbruddene.

Fiskeressursene representerer betydelige verdier, og ulovlig uttak kan ikke bare gi miljømessige, men også økonomiske konsekvenser for landet og for fiskerinæringen. UUU-fiske kan derfor ses på som kriminalitet motivert av et ønske om urettmessig økonomisk berikelse.

I regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet står det i tiltak 59 at:

«Regjeringen skal arbeide for å videreutvikle og styrke regelverket mot fiskerirelatert kriminalitet. Havressursloven er sentral i dette arbeidet.»

Straffenivået i havressursloven er for øvrig lavt sammenliknet med annet regelverk hvis en ser på den økonomiske vinning en kan oppnå ved UUU-fiske. For eksempel kan grovt skattesvik straffes med seks års fengsel etter ligningsloven § 12-2.

5.8.3 Departementets merknader

Departementet foreslår å heve strafferammen i havressursloven § 64 første ledd fra tre til seks år ved grov lovovertrødelse. I tillegg foreslås at det i vurderingen av lovbruddets grovhet skal tas hensyn til om lovbruddet er av grenseoverskridende karakter. Dette vil kunne gi en mer helhetlig tilnærming til bekjempelse av organisert kriminalitet, og legge til rette for full utnyttelse av mulighetene som det internasjonale samarbeidet gir.

Departementet vil presisere at selv om en skjerpelse av strafferammen kan gi utslag på straffeutmålingen, så vil slike saker ofte være sammensatt av en hel rekke andre lovbrudd som har en høyere strafferamme. Eksempler kan være straffeloven § 256 (grovt underslag), 271 (grovt bedrageri), § 317 (hvitvasking) og § 60 a (organisert kriminalitet). En skjerpelse av havressurs-

lovens § 64 første ledd behøver derfor ikke resultere i strengere straffeutmåling i alle enkeltsaker.

Det bør være særlig straffeskjerpene hvis aktiviteten har bidratt til alvorlig svekkelse av fiskebestander eller marine habitater for øvrig. Det kan dreie seg om fiske på særlig sårbare arter eller bruk av skadelige eller ulovlige redskap eller annen aktivitet som medfører stor fare for alvorlig svekkelse av fiskebestander eller marine habitater for øvrig.

Forslaget medfører at foreldelsesfristen for straffeansvar etter deltakerloven økes til 10 år i

henhold til straffeloven § 67, jf. ny straffelov § 86 første ledd bokstav c, og ikke til fem år slik som det ble lagt opp til i høringsnotatet.

Departementet har ikke funnet behov for å sende forslaget på høring fordi det anses som en naturlig oppfølging av Meld. St. 7 (2010-2011) og regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet.

Departementet viser til forslag til endringer i havressursloven § 64 første ledd.

6 Øvrige forslag til lovendringer

6.1 Forslag til endringer i soneloven

Forslagene til endringer i fiskeriforbudsloven medfører at enkelte lovhenvisninger i soneloven må justeres. Disse endringene er omtalt andre steder i denne lovproposisjonen. I tillegg foreslår Fiskeri- og kystdepartementet å ta inn en bestemmelse om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt i soneloven.

6.1.1 Gjeldende rett

Soneloven inneholder bestemmelser om straff og inndragning ved overtredelser av lovens bestemmelser, men ingen bestemmelser om overtredelsesgebyr eller tvangsmulkt. Derimot har deltakerloven en bestemmelse om at overtredelsesgebyr kan ilegges både ved brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av deltakerloven, og ved brudd på annen fiskerilovgivning.

6.1.2 Departementets merknader

Departementet foreslår i denne proposisjonen å oppdatere deltakerlovens bestemmelse om overtredelsesgebyr i forhold til den nyere bestemmelsen om overtredelsesgebyr i havressursloven. Dette innebærer at deltakerlovens henvisning til annen fiskerilovgivning fjernes, og at hjemmelen for å ilegge overtredelsesgebyr for overtredelser av annen fiskerilovgivning dermed bortfaller.

Departementet har erfart et behov for overtredelsesgebyr ved overtredelser av soneloven, på samme måte som ved overtredelser av havres-

sursloven og deltakerloven. Overtredelsesgebyr er en viktig reaksjonsform i fiskeriregelverket som et prosessøkonomisk alternativ til straff ved mindre overtredelser. Dette gjelder særlig for overtredelser av lovens § 4, som blant annet hjemler ulike regler om fangstmengde, utøvelse av fiske osv, men også i forhold til § 3, som forbyr utenlandsk fiske i Norges økonomiske sone. Departementet mener på denne bakgrunn at det er behov for en egen bestemmelse om overtredelsesgebyr i soneloven.

Det er også behov for en egen bestemmelse om tvangsmulkt i soneloven slik at forvaltningen kan legge et oppfyltingspress på lovovertreder.

Det foreslås at bestemmelsene om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt utformes tilsvarende bestemmelsene i deltakerloven.

Departementet viser til forslag til nye §§ 7 a og 7 b i soneloven.

6.2 Endring i Svalbardloven

Departementet har blitt oppmerksom på en henvisning i Svalbardloven § 4 tredje ledd til saltvannsfiskeloven, som ikke ble rettet ved vedtakelsen av havressursloven. Dette foreslås nå rettet. Som følge av at de aktuelle bestemmelsene i havressursloven er endret noe i forhold til saltvannsfiskeloven, innebærer rettingen noen små justeringer i gjeldende rett.

Departementet viser til forslag til endret § 4 tredje ledd i Svalbardloven.

7 Etterkontroll av deltakerloven som ikke krever lovendring

7.1 Krav om ervervstillatelse – § 4

7.1.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 4 første ledd stiller krav om ervervstillatelse for å nytte et fartøy til ervervsmessig fiske og fangst. Det følger av annet ledd at ervervstillatelse gis til fartøyets eier for ett bestemt fartøy, og at tillatelsen ikke gir rett til å benytte annet fartøy.

Dersom andre enn den fysiske eller juridiske personen som har ervervstillatelsen ønsker å drive fiske eller fangst med fartøyet, trenger de egen tillatelse, gjerne omtalt som tillatelse til bruk av leiefartøy. Regelverket under deltakerloven åpner i dag bare for slik tillatelse ved havari eller forlis.

Denne restriktive praksisen med å tillate leiefartøy i fiske har sammenheng med et helt grunnleggende utgangspunkt i fiskerilovgivningen, nemlig at de viltlevende marine ressursene tilhører fellesskapet i Norge. Dette er nå slått fast i havressursloven § 2 og har som konsekvens at fysiske og juridiske personer verken kan eie eller omsette rettigheter til å fiske, og videre at ervervstillatelser og andre fisketillatelser ikke bare må knyttes til en bestemt fartøyeier, men også til et bestemt fartøy, jf. deltakerloven § 4 annet ledd.

Kravet i deltakerloven § 4 om at ervervstillatelsen skal knyttes til én bestemt fartøyeier for ett bestemt fartøy har flere konsekvenser. For eksempel faller ervervstillatelsen og retten til ervervsmessig fiske bort dersom eierskapet til fartøyet overdras. Hvis fartøyet selges, må ny eier søke om ny ervervstillatelse for å benytte det i ervervsmessig fiske, mens selger må søke om ervervstillatelse for et annet fartøy dersom han igjen vil drive ervervsmessig fiske. På samme måte kan kjøper søke om å få tildelt fisketillatelser tilsvarende de som lå til fartøyet før det ble kjøpt, eller selger kan søke om forhåndstilsagn fra myndighetene om tildeling av de aktuelle fisketillatelsene når et nytt fartøy er anskaffet (utskiftingstillatelse). En slik utskiftingstillatelse gir i seg selv ikke rett til å fiske.

Hvis et fartøy kondemneres eller forliser, faller ervervstillatelsen og retten til ervervsmessig fiske umiddelbart bort. Det er likevel klart forutsatt i Ot.prp. nr. 67 (1997-98) Om lov om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) s. 43 at det ved forlis kan gis ervervstillatelse for et annet fartøy til erstatning for det forliste, noe som i dag er nærmere regulert i forskrift.

7.1.2 Departementets merknader

Departementet har erfart at det kan være behov for å tillate bruk av leiefartøy ved bortfall av ervervstillatelse også i andre tilfeller enn ved forlis. Dette er særlig aktuelt dersom et rederi har inngått kontrakt om levering av et nybygget fartøy til erstatning for et av sine gamle. I slike tilfeller kan rederiet av økonomiske grunner ha behov for å selge sitt gamle fartøy en god stund før nybygget er på plass. Hvis det gamle fartøyet selges før nybygget er levert, vil fartøyeier kunne søke om utskiftingstillatelse i påvente av at nybygget kan tas i bruk. Men en slik utskiftingstillatelse gir ikke rett til fiske og kan heller ikke danne grunnlag for søknad om tillatelse til bruk av leiefartøy.

Kjøp av et nybygget fiskefartøy er en stor økonomisk investering for de fleste rederier, og det tar ofte flere år å utvikle og bygge et nytt fiskefartøy. En god salgspris er ofte en viktig del av finansieringen av det nye fartøyet, og det er derfor en fordel å kunne selge det gamle fartøyet når sjansen til en god handel byr seg, uavhengig av om nybygget er klart for drift. I slike tilfeller kan det ha avgjørende betydning for finansieringen at rederiet kan fortsette å fiske selv om det bare sitter med en utskiftingstillatelse.

Departementet mener at regelverket bør legge best mulig til rette for en naturlig fornyelse av den norske fiskeflåten. Fornyelse bør bidra til en miljøeffektiv og klimavennlig flåte, bedre arbeidsbetingelser for mannskap, og mer effektive fangstmetoder.

Departementet legger derfor opp til at det i forskrift kan åpnes for at rederi kan benytte leiefartøy i påvente av at nybygget fiskefartøy leveres i henhold til kontrakt. Slikt leiefartøy vil kunne

benyttes til erstatning for utskiftingstillatelse, men det må være et vilkår at rederiet allerede har inngått bindende avtale om kjøp av nybygg, og at nybygget i henhold til kontrakt skal leveres innen to år. Et krav om at det foreligger bindende avtale om kjøp og levering av nybygg innen to år er etter departementets mening nødvendig for å hindre misbruk. Det er videre en forutsetning at Kongen og departementet gjennomfører nødvendige forskriftsendringer etter alminnelig høring. Lovendring er ikke nødvendig.

7.2 Aktivitetskravet – § 6 annet ledd

7.2.1 Gjeldende rett

En fiskereid flåte er et bærende prinsipp i norsk fiskeripolitikk. Prinsippet er nedfelt i deltakerloven § 6. Bestemmelsens første ledd setter som vilkår for ervervstillatelse at fartøyeier har drevet ervervsmessig fiske på eller med norsk fartøy i minst tre av de siste fem år og fortsatt er knyttet til fiske- og fangststyrket.

Kravet om at fisket må ha vært drevet på eller med norsk fiskefartøy, innebærer at aktivitetskravet kan oppfylles ved å delta i arbeidet om bord eller ved å drive fiskebåtrederi som «administrerende reder». Om en person oppfyller aktivitetskravet som administrerende reder blir avgjort etter en konkret vurdering, hvor det legges vekt på den enkelte eiers nærhet til driften av fartøyet og utøvelsen av fiske. Det er et krav at vedkommendes hovedaktivitet er drift av fiskebåtrederi. Det vises til forarbeidende til deltakerloven § 6 hvor dette er nærmere omtalt, jf. Ot.prp. nr 67 (1997-98) side 44 høyre spalte.

For foretak som søker ervervstillatelse, stilles krav om majoritetseierskap av aktive fiskere, jf. deltakerloven § 6 annet ledd. Majoritetskravet innebærer at selskaper og sammenslutninger bare kan gis ervervstillatelse dersom personer som oppfyller aktivitetskravet har mer enn 50 % av eierinteressene. Videre stilles det krav om at majoritetseier også faktisk har tilsvarende kontroll over virksomheten.

7.2.2 Departementets syn i høringsnotatet

Departementet viste i høringsnotatet til at det kan være en utfordring for forvaltningen å vurdere om fartøyeier har den nødvendige faktiske kontrollen over virksomheten som kreves etter deltakerloven § 6. Særlig kan det være utfordrende å vurdere betydningen av avtaler mellom aksjonærer. Det ble også påpekt at et mindretall på mellom 33 % og

49 % kan begrense flertallets styringsmuligheter i et selskap. Departementet mente likevel at lovens prinsipper og formål fortsatt bør kunne oppnås uten å forhøye dagens krav om at aktive fiskere må eie mer enn 50 % av et selskap eller en sammenslutning for å få ervervstillatelse. Det avgjørende er at de begrensingene som framgår av deltakerloven og den styringsretten aksjeloven gir majoritetseier over selskapet, til enhver tid er oppfylt.

Aktivitetskravet medfører likevel at fiskerimyndighetene må utføre kontrolloppgaver av et visst omfang for å undersøke om lovens vilkår er oppfylt så vel før som etter at det er gitt tillatelse. Utfordringen er hvordan dette skal kontrolleres. Departementet kom i høringsnotatet til at det best kan gjøres som nå ved at det utarbeides retningslinjer for kontroll.

7.2.3 Høringsuttalelser

Norges Kystfiskarlag uttaler:

«Det vises til at Norges Kystfiskarlag tidligere har tatt til orde for en innskjerping av aktivitetskravet i deltakerloven i tråd med praktiseringen av regelverket før 1985. Dette har Norges Kystfiskarlag tatt til orde for både i strukturutvalget og i vår høringsuttalelse av 15.01.08 vedrørende eierskapsbegrensingen i kystflåten. Sistnevnte høring berører deltakerloven i aller høyeste grad og departementet burde derfor sett på disse to høringene samlet i forhold til en etterkontroll av deltakerloven».

Norges Kystfiskarlag mener en etterkontroll av deltakerloven naturlig burde inneholdt en innskjerping av lovens aktivitetskrav i tråd med Norges Kystfiskarlags tidligere krav. Det vises i den forbindelse til at et flertall i strukturutvalget uttalte at:

«Eierskapet i flåten fortsatt bør være hos aktive fiskere, og at deltakerlovens prinsipper er gode. Spesielt i forhold til kapitalbehovet som skapes av strukturkvotekjøp, har man sett indikasjoner på at lovens intensjoner omgås gjennom stråselskaper, aksjonæravtaler og avtaler mellom långiver og fisker. Utvalget understreker derfor at deltakerloven må praktiseres i henhold til intensjonene».

Et flertall i utvalget gikk videre inn for at «det vurderes å høyne kravet til aktive fiskeres andel av eierskapet til fiskefartøy og kravet om nasjonalt eierskap til fiskefartøy til 2/3».

Det vises videre til næringskomiteens behandling av St.meld. nr. 21 (2006-2007) Strukturpolitikk for fiskeflåten, der det er et bredt flertall (Ap, SV, Sp, Krf og V) viste til innspill fra Norges Kystfiskarlag om at en aktiv fisker ikke burde kunne eie og drive mer enn 2 fartøy. Komiteen bad regjeringen «vurdere dette og /eller lignende ordninger som kan sikre et variert og desentralisert eierskap i kystfiskeflåten».

Norges Kystfiskarlag mener Strukturutvalgets og næringskomiteens innstilling også burde vært lagt til grunn for en etterkontroll av deltakerloven.

Norges Kystfiskarlag anmoder derfor Fiskeri- og kystdepartementet om å se Stortingsmelding nr. 21 «Strukturpolitikk for fiskeflåten» og høringen vedrørende eierskapsbegrensninger i kystfiskeflåten i sammenheng med høringen – etterkontroll av deltakerloven og forslag til endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven, havressursloven mv.

Norges Kystfiskarlag mener at de som eier fiskefartøyene skal være aktive fiskere som faktisk har sin jobb om bord i fartøyet, er majoritetsseier og har den fulle kontroll over foretaket. Norges Kystfiskarlag understreket i vår høringsuttalelse av 28.09.06 til strukturutvalgets innstilling at en innskjerping av deltakerlovens aktivitetskrav først og fremst må ha som formål å skjerpe lovens aktivitetskrav fremfor kapitalkravet.

Organisasjonen ser imidlertid at ekstern kapital fra investorer er med på å opprettholde et høyt prisnivå for fartøy og rettigheter, som igjen gjør det vanskelig for fiskere å etablere seg uten hjelp til egenkapitalen, og at deltakerlovens intensjoner omgås. Dette er et paradoks. En innskjerping av deltakerloven ville redusert prispresset på investeringer i fartøy med kvote og dermed også redusert behovet for ekstern kapital. Dette forholdet taler for en innskjerping av deltakerloven.»

Norges Fiskarlag uttaler:

«Norges Fiskarlag er enig med Fiskeri- og kystdepartementet i at en fiskereid flåte er et bærende prinsipp i norsk fiskeripolitikk, og at dette prinsippet som er nedfelt i deltakerloven § 6 må videreføres. Fiskarlaget er videre enig med departementet i at lovens prinsipper og formål bør kunne oppnås uten å forhøye dagens krav om at aktive fiskere må eie mer enn 50 % av et selskap eller sammenslutning for å få ervervstillatelse.

Norges Fiskarlag mener i forlengelsen av nevnte konklusjon at det er nødvendig med en grundig gjennomgang av dagens eierskapsbestemmelser i deltakerloven. Dette da utviklin-

gen går mot færre og større enheter, bruk av dispensasjoner fra hovedregelen om fiskereid flåte, bruk av leveringsplikt samt utfordringer knyttet til gjennomføringer av generasjonsskifter.»

7.2.4 Departementets merknader

Vilkårene for tildeling av ervervstillatelse har som formål å sikre at det er norske borgere med en viss aktivitet i fiske som har adgang til å erverve fiskefartøy. Dette er ut fra det politiske målet om at fiskeflåten skal være eid av aktive fiskere.

Da deltakerloven ble vedtatt i 1999 ble det stilt som krav for ervervstillatelse at søker hadde drevet ervervsmessig fiske eller fangst på norsk fartøy i minst tre av de fem siste år. I tillegg ble det stilt et krav om at aktivitetskravet skal være oppfylt til enhver tid. Dette var en reell og ikke ubetydelig innskjerping i forhold til kravene i den tidligere deltakerloven av 1972.

Når det gjelder høringsuttalelsen fra Norges Kystfiskarlag, vil departementet påpeke at en skjerpning av kravet til aktiv fiskers eierandel, for eksempel til 2/3 eller 3/4 flertall, ville kunne få negative konsekvenser blant annet for rekrutteringen til fiskerinæringen og for fornyingen i fiskeflåten ved at det blir vanskeligere å stille tilstrekkelig egenkapital. Det er således ikke slik at dette utelukkende er positivt, selv om det ville styrke fiskerens styringsrett i selskapet i de tilfellene en har medeiere. Det ville også ytterligere vanskeliggjøre en del generasjonsskifter.

Norges Kystfiskarlag har også tatt opp igjen spørsmålet om en fisker skal kunne eie mer enn to fiskefartøy, og spørsmålet om en skal kunne regnes som aktiv fisker uten faktisk å ha «sin jobb om bord i fartøyet».

Spørsmålet om eierkonsentrasjon ble tatt opp av departementet etter behandlingen av Strukturmeldingen i 2007, og det viste seg at det er et fåtall fiskere som eier mer enn ett fartøy. I et høringsnotat av 25. oktober 2007 ble det presentert tall som viste at på det tidspunktet var det slik at 92 % av de 5795 personene som hadde majoritetskontroll i kystfiskefartøy eide ett fartøy, og det var 98,5 % som eide ett eller to fartøy. Bare 89 personer eide på dette tidspunktet tre eller flere kystfartøy, og disse eide 335 fartøy. Departementet kan fortsatt ikke se at situasjonen tilsier at det er behov for en slik begrensning som Norges Kystfiskarlag har bedt om.

Når det gjelder spørsmålet om en fortsatt skal kunne regnes som aktiv fisker uten å delta i fisket om bord på et fartøy, anser departementet at

utviklingen siden deltakerloven ble vedtatt har gitt enda større grunn til å akseptere dette. Det handler ikke om særlig store kystfartøy før virksomheten sysselsetter et ikke ubetydelig antall personer og omsetter for ikke ubetydelige beløp. Den som eier og driver en slik bedrift, har det samme ansvar som andre bedriftsledere for sine ansatte, for regnskap og rapportering og for driften av selskapet. I langt fra alle tilfellene vil det være mulig å kombinere dette ansvaret med å delta for fullt i fisket om bord i fartøyet, og dette vil i en viss utstrekning bero også på individuelle forhold hos den enkelte eier. Regelverket bør derfor ta høyde for at den båteier som vurderer det slik at han best kan lede virksomheten ved en administrativ rolle, fortsatt skal kunne gjøre dette valget uten å måtte selge virksomheten.

Praksisen med at administrerende reder som ikke arbeider om bord på båten, kan opparbeide seg rett til ervervstillatelse, har utviklet seg siden 1985 og ble lovfestet gjennom den nye deltakerloven fra 1999. Senere er det også gjort endringer i reglene om fiskermanntallet slik at administrerende reder kan stå på manntallets blad B og slik etablere seg med deltakeradgang i kystfiskeflåten.

Departementet ser på denne bakgrunn ikke at aktivitetskravet bør endres.

7.3 Årlige adgangsvilkår i enkelte fiskerier – § 21

7.3.1 Gjeldende rett

Deltakerloven § 21 gir departementet adgang til, for ett år om gangen, å fastsette begrensninger i adgangen til å delta i fiskerier hvor det ikke kreves spesiell tillatelse (konsesjon). Ordningen med årlige adgangsbegrensninger er primært aktuell for kystfiskeflåten, men gjelder også for den konsesjonelle havfiskeflåten. For havfiskeflåten for øvrig gjelder konsesjonsordninger uten en slik forhåndsfastsatt tidsbegrensning, med unntak for hvalfangst og selfangst hvor konsesjonene gis for ett år om gangen.

Adgangsbegrensninger kan etter loven gjelde alt fiske etter bestemte fiskeslag, eller avgrenses til bestemte fartøystørrelser, fiske med enkelte redskap, bestemte geografiske områder eller bestemte tidsrom. Loven nevner noen kriterier som kan nyttes for å skille mellom de som gis adgang og de som ikke gis adgang, men loven er ikke uttømmende når det gjelder hvilke krav som kan stilles. I praksis har et krav om deltakelse i vedkommende fiske foregående år vært det viktigste kravet. Deltakervilkårene stiller ellers krav

om registrering av fartøyet i merkeregisteret og krav om registrering av eier og/eller høvedsmann i fiskermanntallet.

7.3.2 Departementets forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å ikke gjøre endringer i deltakerlovens bestemmelse om årlige adgangsbegrensninger, og forslaget innebærer at adgangsbegrensningene fortsatt ikke kan gis varighet ut over ett år om gangen.

I høringsforslaget drøftet departementet om det var aktuelt å avvike eller lempe adgangsvilkårene. I og med at de årlige begrensningene med tiden har utviklet seg til å bli et sentralt virkemiddel i norsk fiskeripolitikk, kom departementet til at det ikke vil være aktuelt å avvike eller lempe på dagens ordning med adgangsvilkår. Departementet drøftet videre om det burde åpnes for at adgangsvilkårene kan gis med lengre varighet enn bare ett år. Selv om det er visse fordeler med å åpne for adgangsbegrensninger som gis lengre varighet enn ett år, kom departementet til at det vil være mulig å ivareta behovene for stabile rammevilkår for næringen og for at større endringer gjennomføres i egne prosesser med ordinære høringer, innenfor rammene av årlige deltakeradganger.

7.3.3 Høringsuttalelser

Norges Kystfiskarlag uttaler:

«Norges Kystfiskarlag ser dette som et viktig prinsipielt spørsmål som eventuelt må vurderes særskilt, og støtter derfor departementets konklusjon om ikke å gjøre endringer på dette området.»

Norges Fiskarlag uttaler følgende:

«Norges Fiskarlag mener det er en viktig og prinsipiell drøftelse hvorvidt de årlige deltakeradganger fortsatt skal være årlige, om de skal gis med lengre varighet eller omdannes til konsesjoner. Konsekvensene av de ulike valg er sentrale for det valg som skal foretas. Det er flere forhold som kan trekke i retning av at det også for kystflåten bør innføres konsesjoner, herunder forutberegneligheten for fiskere og finansieringsinstitusjonene. Endringer i de årlige deltakerkriteriene som aktørene ikke på forhånd har mulighet til å tilpasse seg, er svært uheldig og kan med departementets tidligere

oppfatning av jussen, medføre at adgangen bortfaller, jf deltakerkriteriene for NVG-sild for 2005/6. Norges Fiskarlag finner imidlertid slik saken pr. nå er utredet bør deltakerlovens bestemmelse om årlige adgangsbegrensinger videreføres. Det er imidlertid et klart behov for å utrede dette spørsmålet videre.»

7.3.4 Departementets merknader

Hovedformålet med de årlige begrensingene i deltakelsen er å hindre kapasitetsoppbygging i de aktuelle fiskeriene, og sammen med strukturordningen tilpasse fiskeflåten fangstkapasitet til ressursgrunnlaget for å legge til rette for lønnsomhet og verdiskaping i næringen. I og med at de årlige begrensingene med tiden har utviklet seg til å omfatte en rekke viktige fiskerier, og i hovedsak videreføres år for år, har de blitt et meget sentralt virkemiddel i norsk fiskeripolitikk.

Selv om lengre varighet for deltakeradgangene vil innbære en administrativ forenkling og større grad av forutsigbarhet både for næringsaktørene og finansieringsinstitusjonene, mener

departementet at det også er mulighet for å ivareta behovene for stabile rammevilkår for næringen ved at større endringer gjennomføres i egne prosesser med egne høringer, innenfor rammene av de årlige deltakeradgangene. De investeringer som foretas i fartøy, adgang til å delta og i strukturkvoter i de aktuelle gruppene, viser at både næringsaktørene og finansieringsinstitusjonene har tilstrekkelig tiltro til rammebetingelsene også under denne forutsetning.

Departementet har merket seg at Norges Fiskarlag i sin høringsuttalelse har gitt uttrykk for at det er «et klart behov for å utrede dette spørsmålet videre». Departementet har notert seg dette synspunktet, og vil vurdere å arbeide videre med saken.

En har også merket seg at Norges Kystfiskarlag mener at dette er et viktig prinsipielt spørsmål som eventuelt må vurderes særskilt, og at de støtter departementets konklusjon om å ikke gjøre lovendringer.

Departementet vil på denne bakgrunn ikke foreslå endringer i deltakerloven § 21 i denne lovproposisjonen.

8 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene til endringer som er lagt fram i denne lovproposisjonen omfatter for det første regelverksforenkling, ved at bestemmelser som i dag står i ulike lover, men som naturlig hører sammen, nå i hovedsak flyttes til samme lover.

Departementet antar at forslagene til lovendringer vil innebære større forutsigbarhet for aktørene i fiskerinæringen, og at det blir enklere for disse å innrette seg etter regler og praksis.

Bestemmelsene i fiskeriforbudsloven om hvem som skal anses som norsk statsborger eller likestilt med slike, og hva som skal anses som norsk fartøy, og det såkalte bostedskravet, foreslås flyttet fra fiskeriforbudsloven til deltakerloven. Det dreier seg om definisjoner og regler som i hovedsak har betydning i forhold til materielle bestemmelser i deltakerloven. Dette innebærer at det vil framgå direkte av deltakerloven hvem som er omfattet av loven, noe som vil være en forbedring og forenkling i forhold til gjeldende regelverk. Det er en fordel både for næringsutøvere og forvaltningen at regler som gjelder for ervervsmessig deltakelse i fiske og fangst for norske aktører samles i færre lover.

Reglene om omlasting i territorialfarvannet og den økonomiske sonen finnes i dag i fiskeriforbudsloven og soneloven, i tillegg til at havressursloven gir bestemmelser om omlasting av kontrollhensyn. Sammenhengen mellom de ulike omlastingsbestemmelsene kan derfor være vanskelig tilgjengelig. Forslaget om å samle reglene i havressursloven vil være en fordel både for næringsaktører og for forvaltningen. Forslaget vil også legge til rette for å samle underordnede bestemmelser i færre forskrifter.

Utvidelsen av territorialfarvannet til 12 nautiske mil i 2003 medførte at den daværende fiskerigrenseloven mistet mye av sin selvstendige

betydning. Ved vedtakelsen av havressursloven ble det bestemt at bestemmelsene i § 8 bokstav b, c og d, samt § 9 skulle flyttes til havressursloven. Departementet mener som vist ovenfor at bestemmelsene i fiskeriforbudsloven hører mer naturlig hjemme i andre lover. Når bestemmelser om nasjonalitetskrav mv. og omlasting flyttes til andre lover, innebærer det at det er få bestemmelser med materielt innhold igjen i loven. Departementet har derfor gått gjennom også de resterende bestemmelsene i fiskeriforbudsloven, for å vurdere om de kan oppheves eller bør flyttes til lover der de mer naturlig hører hjemme.

Etterkontrollen av deltakerloven har vist behov for en rekke mindre endringer og oppdateringer i lovteksten. Forslaget til endringer i § 12 vil gjøre forvaltningens utforming av konsesjonsordningene mer fleksibel og bidra til at de i større grad kan tilpasses utviklingen i de ulike fiskerier og redskapstyper. Dette bør også kunne føre til mer hensiktsmessige konsesjonsendringer sett fra næringens side.

Forslaget innebærer også at bestemmelsene om straff, straffeprosessuell inndragning, tvangsmulkt og overtredelsesgebyr er oppdatert og harmonisert mellom deltakerloven og havressursloven, samt at det er innført egne hjemler for tvangsmulkt og overtredelsesgebyr i soneloven som er harmonisert med deltakerlovens og havressurslovens bestemmelser. Dette vil kunne bidra til at reaksjonsregelverket på fiskerisektorene blir bedre tilgjengelig for aktørene i næringen.

Departementet kan ikke se at forslaget til lovendringer har distrikts- og regionalpolitiske konsekvenser, miljøkonsekvenser eller konsekvenser for det samiske folk og samisk kultur.

Fiskeri- og kystdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under
et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om
endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv. i
samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i deltakerloven, fiskeriforbudsloven mv.

I

I lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst gjøres følgende endringer:

§ 2 skal lyde:

§ 2 *Virkeområde*

Loven regulerer adgangen til å drive ervervsmessig fiske og fangst og annen høsting av viltlevende marine ressurser med fartøy som er norsk etter reglene i sjøloven §§ 1 til 4 og fartøy som eies av utlending bosatt i Norge når fartøyet største lengde er mindre enn 15 meter. Fartøy som er norsk etter sjøloven § 1 tredje ledd, er likevel ikke omfattet av loven her, med mindre fartøyet eies av person bosatt i Norge og fartøyet største lengde er mindre enn 15 meter. Som norsk fartøy regnes i loven her fartøy som er omfattet av første og annet punktum.

Loven gjelder likevel ikke høsting av anadrome laksefisker slik det er definert i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. § 5 bokstav a. Departementet kan i forskrift bestemme at hele eller deler av loven ikke skal gjelde for høsting av en eller flere arter som ikke er fisk, krepsdyr, bløtdyr eller sjøpattedyr.

§ 3 første ledd skal lyde:

Med ervervsmessig fiske og fangst menes i denne lov all høsting av viltlevende marine ressurser når vedkommende yrkesutøver har dette til levevei alene eller sammen med annen næring og hvor fartøy nyttes.

§ 5 skal lyde:

§ 5 *Nasjonalitetskrav*

Ervervstillatelse kan bare gis til den som er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger. Som likestilt med norsk statsborger regnes utlending bosatt i Norge. Utlending bosatt i Norge kan bare bli tildelt ervervstillatelse når fartøyet største lengde er mindre enn 15 meter.

Følgende selskaper og sammenslutninger anses som likestilt med norsk statsborger:

a. aksjeselskap, allmennaksjeselskap og annet selskap med begrenset ansvar når selskapets hovedkontor og styrets sete er i Norge, når styrets

flertall, herunder styrelederen, består av norske statsborgere som er bosatt i Norge og har bodd her i de to siste år, og når norske statsborgere eier aksjer eller andeler svarende til minst 6/10 av selskapets kapital og kan utøve stemmerett i selskapet med minst 6/10 av stemmene.

b. partrederi eller annet norsk selskap når medlemmene hefter ubegrenset for selskapets forpliktelser, og når norske statsborgere er medeiere for minst 6/10.

c. kommandittselskap når norske statsborgere eier minst 6/10 av den ansvarlige kapital, og når norske statsborgere eier minst 6/10 av kommandittkapitalen.

Ved anvendelsen av denne paragraf skal likt med det som eies av norske statsborgere, regnes det som eies av den norske stat, institusjon eller fond som styres av den norske stat og norske kommuner.

Ny § 5 a skal lyde:

§ 5 a *Krav til bosted*

Det er forbudt å nytte fartøy til ervervsmessig fiske eller fangst dersom ikke minst halvparten av mannskapet og lottfiskerne samt fartøyførereren er bosatt i en kystkommune eller i en nabokommune til en kystkommune. Kravet til fartøyførers bosted gjelder ikke hvis fartøyfører også er fartøyeier. Det kan etter søknad gis dispensasjon fra bostedskravet for fartøyfører med bosted annet sted i Norge, eller i Norden eller EØS-området for øvrig.

Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra forbudet i første ledd for fartøy som nyttes til ervervsmessig fiske eller fangst i farvann som er utenfor norsk eller annen stats nasjonale jurisdiksjon, og som er regulert av internasjonale organisasjoner eller avtaler som Norge er part i og som gir Norge adgang til fiske og fangst.

Kravet i første ledd gjelder ikke i den utstrekning det er gitt tillatelse som unntar fra første ledd i medhold av lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann § 4.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Særlige bestemmelser om ervervstillatelse*

Søknad om ervervstillatelse kan avslås dersom:

- a. innvilgelse ikke er ønskelig ut fra hensynet til fiskeflåten distriktsmessig fordeling, hensynet til ressursgrunnlaget eller lovens formål for øvrig. *Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om når søknad om ervervstillatelse kan avslås.*
- b. *fartøyet tidligere er tatt ut av fisket i medhold av en kondemnerings- eller strukturvoteordning eller liknende ordning.*
- c. fartøyeieren eller andre som har drevet et fartøy på fartøyeierens vegne, grovt eller gjentatte ganger har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov eller annen fiskerilovgivning.

Når et fartøy skal overtas ved arv etter reglene i lov 3. mars 1972 nr. 5 om arv m.m kapittel I eller II, skal den nye eieren gis tidsbegrenset ervervstillatelse inntil fem år inntil aktivitetskravet i § 6 første ledd er oppfylt. Slikt tidsbegrenset ervervstillatelse kan også gis ved overføring av fartøyet som ledd i generasjonskifte til fordel for personer som kan få arverett etter arveloven kapittel I. Gjenlevende ektefelle i uskiftet bo, jf arveloven kapittel III, kan gis en tidsubegrenset ervervstillatelse så lenge uskifteboet består.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om tildeling av ervervstillatelse ved erverv av fartøy i tilfeller som nevnt i annet ledd, ved tvangssalg og konkurs, og om fremgangsmåten ved tvangssalg av fiskefartøy der det er en ervervstillatelse knyttet til fartøy. *Selskaper og sammenslutninger som er omfattet av lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) § 1-4 første ledd, og som har rett til å drive finansieringsvirksomhet i Norge, kan i medhold av slike forskrifter bli tildelt midlertidig ervervstillatelse ved tvangssalg og konkurs uten hensyn til § 5.*

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Krav om spesiell tillatelse til enkelte former for fiske og fangst.*

Ingen må uten spesiell tillatelse nytte havfiskefartøy til ervervsmessig fiske og fangst. Det kan fastsettes vilkår for en slik tillatelse. Bestemmelsene i §§ 7 og 8 gjelder tilsvarende for tildeling av spesiell tillatelse.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om hva som er å regne som havfiskefartøy og fastsette krav om spesiell tillatelse for å nytte andre fartøy enn havfiskefartøy til ervervsmessig fiske og fangst.

Kongen kan ved forskrift fastsette nærmere regler for tildeling av spesielle tillatelser.

§ 17 oppheves.

§ 27 overskriften skal lyde:

Administrativ inndragning av fangst

§ 28 skal lyde:

§ 28 *Overtredelsesgebyr*

Ved forsettelig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan det ilegges overtredelsesgebyr. Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne loven, kan det bare ilegges overtredelsesgebyr når dette går fram av forskriften.

Hvis noen som handler på vegne av et foretak har overtrådt en bestemmelse gitt i eller i medhold av denne loven, kan foretaket ilegges et overtredelsesgebyr. Det gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyret kan ilegges etter faste satser eller utmåles i hvert enkelt tilfelle. Ved fastsettelsen av gebyret kan det blant annet tas hensyn til fortjenesten eller den potensielle fortjenesten som den ansvarlige har hatt ved overtredelsen, hvor alvorlig overtredelsen er og ekstra kostnader som kontrolltiltak og behandling av saken har medført.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av overtredelsesgebyr og bestemmelser om renter og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Overtredelsesgebyr kan også kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør. Domstolene kan prøve størrelsen på gebyret.

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Tvangsmulkt*

For å sikre at reglene gitt i eller i medhold av denne loven, eller plikt fastsatt i medhold av denne loven blir oppfylt, kan det ilegges tvangsmulkt.

Tvangsmulkten er en løpende mulkt som går fra en særskilt fastsatt frist for oppfyllelse av et pålegg, dersom denne fristen er utløpt uten at pålegget er oppfylt. Departementet kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt mulkt.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse, gjennomføring og tidsrom tvangsmulkten skal gjelde for, og bestemmelser om rente og tilleggsgebyr dersom tvangsmulkten ikke blir betalt ved forfall.

Tvangsmulkt kan kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør.

§ 31 skal lyde:

§ 31 Straff

Den som forsettelig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 4, 5 a, 7 tredje ledd, 9, 12, 15, 20, 21 og 24 straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år.

Grov overtredelse av bestemmelsene nevnt i første ledd, som er gjort med grov uaktsomhet eller med forsett, kan straffes med fengsel i inntil seks år. Ved vurderingen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av overtredelsen er stor, om overtredelsen har skjedd systematisk og over tid, om overtredelsen er av grenseoverskridende art, og om overtredelsen har skjedd som ledd i organisert virksomhet.

Når straffeansvar etter første ledd kan gjøres gjeldende mot fartøyføreren for en handling noen av mannskapet på et fartøy står for, kan den underordnede bare straffes dersom han har overtrådt bestemmelsen med forsett. Ved avgjørelsen av om en underordnet skal straffes, skal det særlig tas hensyn til den preventive virkningen av straffen, hvor grov overtredelsen er, og om vedkommende har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved overtredelsen.

Fartøyføreren kan vedta forelegg på vegne av oppdragsgiveren. Oppdragsgiveren kan også straffes i sak som reises mot fartøyføreren.

Forsøk og medvirkning straffes på samme måte.

Ny § 31 a skal lyde:

§ 31 a Straffeprosessuell inndragning

Ved overtredelse av bestemmelser nevnt i § 31 første ledd, kan fangst inndras. Det samme gjelder redskap, gjenstander eller fartøy som er benyttet ved lovovertrедelsen. Dette gjelder uten hensyn til hvem som er eier. I stedet for tingen kan verdien helt eller delvis inndras hos den skyldige eller den det er handlet på vegne av, eller hos eieren.

Det kan fastsettes at panterett og andre rettigheter i ting som blir inndratt, helt eller delvis faller bort. Bestemmelsene i lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) § 37 c gjelder tilsvarende.

Når lovlig og ulovlig fangst er blandet sammen, kan hele fangsten inndras.

II

I lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger driver fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjøres følgende endringer:

§ 2 oppheves.

§ 3 skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske, fangst eller annen høsting av villlevende marine ressurser i territorialfarvannet for den som ikke er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger i henhold til lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 5.

Det er forbudt å nytte fartøy som ikke er norsk til fiske og fangst og annen høsting av villlevende marine ressurser i territorialfarvannet. Som norsk fartøy anses fartøy som er omfattet av virkeområdet til deltakerloven § 2.

Forbudene i første og annet ledd gjelder ikke sportsfiske og rekreasjonsfiske etter havressurslova § 22 fjerde og sjette ledd.

§ 4 skal lyde:

Når prøvedrift av nye fartøytyper eller redskap eller andre særlige grunner gjør det ønskelig, kan Fiskeridirektoratet tillate at den som er norsk statsborger eller likestilt med norsk statsborger i henhold til lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 5, for et enkelt tilfelle eller for et bestemt kortere tidsrom driver fiske eller fangst i territorialfarvannet med fartøy som ikke er norsk i henhold til deltakerloven § 2 første ledd siste punktum, eller nytter mannskap, lottfiskere eller fartøyfører i strid med deltakerloven § 5 a.

§ 5 oppheves.

§ 6 første ledd skal lyde:

I særlige tilfeller kan Kongen i forskrift gjøre unntak fra § 3 for bestemte områder i territorialfarvannet.

§§ 7 og 8 oppheves.

§ 11 skal lyde:

Ved overtredelse av § 3 kan inndras fartøy som er brukt ved overtredelsen, og tilbehør, fangst og redskap som er ombord, uansett hvem som er eier. Istedenfor tingen kan verdien inndras helt eller delvis hos den skyldige eller hos den det er handlet på vegne av, eller hos eieren. Det kan bestemmes at panterett og andre rettig-

heter i ting som inndras, helt eller delvis faller bort.

III

I lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar gjøres følgende endringer:

§ 7 tredje ledd oppheves.

§ 8 a skal lyde:

§ 8 a *Saker der fylkeskommunane har kompetanse*

Departementet kan i forskrift gje fylkeskommunane kompetanse til å gjere vedtak på særskilde område innanfor verkeområdet til lova og fastsetje nærare reglar om denne kompetansen. Fiskeridirektoratet er klageorgan i dei sakene der fylkeskommunane kan gjere vedtak.

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a *Utsetjing av organismar*

Det er forbode å setje ut organismar og levande rogn utan løyve frå departementet. Departementet kan i forskrift eller enkeltvedtak gjere unntak frå forbodet i første punktum.

§ 22 fjerde ledd skal lyde:

Den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 5, kan utan omsyn til reglane i første ledd berre drive sportsfiske med handreiskapar. Det er forbode å omsetje fangsten. Departementet kan i forskrift gjere unntak frå første og andre punktum for jakt på kystsel.

§ 22 sjette ledd skal lyde:

Utan omsyn til reiskapsavgrensingane i første ledd, kan departementet i forskrift fastsetje at det kan drivast jakt på kystsel frå land og med fartøy som ikkje er merkeregisterte. Det kan fastsetjast nærare føresegnar om slik jakt.

Nytt § 22 sjuende ledd skal lyde:

Føresegnene i fjerde og sjette ledd gjeld ikkje på Svalbard og i fiskevernsona og territorialfarvatnet ved Svalbard.

Nåværende § 22 sjette ledd blir åttende ledd

§ 23 første ledd første punktum skal lyde:

Ein person eller eit føretak kan per kalenderår ikkje omsetje fangst som er teken med far-

tøy som ikkje er merkeregistert, eller frå land, for meir enn 50.000 kroner.

Ny 23 a skal lyde:

§ 23 a *Forbod for utlendingar mot tilverking, pakking og omlasting*

For den som ikkje er norsk statsborgar eller likestilt med norsk statsborgar i medhald av lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst § 5, er det forbode å tilverke, pakke eller laste om viltlevande marine ressursar eller delar og produkt av slike i norsk sjøterritorium og indre farvatn og i område oppretta med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5. Forbodet gjeld likevel ikkje i fiskevernsona og territorialfarvatnet ved Svalbard. Forbodet gjeld fangst både frå norske og utanlandske fartøy. Forbodet mot tilverking omfattar alt vidare arbeid med fangsten om bord i fartøyet etter at fangsten eventuelt er bløgga, sløgd og hovudkappa. Innfrysing utan at det vert arbeidd vidare med fangsten, vert likevel ikkje rekna som tilverking. Forbodet mot pakking omfattar ikkje pakking som er naturleg fordi fangsten skal frysast inn om bord og deretter verte transportert med fartøyet. Det er ein føresetnad at den aktuelle innpakkinga er ueigna for sal til forbrukar eller annan sluttbrukar.

Forbodet i første ledd gjeld med mindre anna følger av forskrifter fastsette med heimel i lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 4 og 6. I særlege tilfelle kan Kongen i forskrift gjere unntak frå føresegnene i første ledd for bestemte område i territorialfarvatnet. Med vernad for område der slikt unntak er gjort, kan Kongen gje føresegnar om at fiskeriverksemd som vert tillaten etter andre punktum, heilt eller delvis ikkje skal vere underlagt norsk lovgjeving.

Fiskeridirektoratet kan gjere unntak frå forbodet i første ledd når særlege grunnar tilseier det. For norskfanga fisk kan Fiskeridirektoratet også gjere unntak frå forbodet i første ledd når følgjande vilkår er oppfylte:

- a. omsynet til omsetningstilhøva tilseier det, og
- b. omsynet til produksjonen ved foredlingsanlegga i land ikkje talar imot.

Unntak etter tredje ledd andre punktum skal gjevast for eit bestemt kvantum, for eit bestemt tilfelle, for bestemte fiskeslag og for eit bestemt tidsrom.

§ 34 første ledd ny bokstav h skal lyde:

- h) *utstyr og innretningar for å sikre trygg tilkomst ved kontroll av fartøy*

I kapittel 7 skal ny § 49 a lyde:

§ 49 a *Fiskerioppsyn*

Når det er nødvendig for å gjennomføre avtale med framand stat, kan Kongen i forskrift gje føresegner om at norsk fiskerioppsyn skal kunne kontrollere og handheve avtalte fiskerireglar, medrekna å føre til land fartøy og setje i verk rettsleg forfølging, og om at utanlandske fiskerioppsyn utanfor territorialfarvatnet skal ha høve til å kontrollere og handheve avtalte fiskerireglar overfor norske fartøy, medrekna å føre til land fartøy og setje i verk rettsleg forfølging.

§ 58 første ledd skal lyde:

For å sikre at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde, kan tvangsmulkt påleggjast.

§ 59 skal lyde:

§ 59 *Lovbrotsgebyr*

Den som med vilje eller aktlaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, kan påleggjast lovbrotsgebyr. Ved brot på føresegner fastsette i medhald av denne lova, kan det berre påleggjast lovbrotsgebyr når dette går fram av forskrifta.

Dersom nokon som handlar på vegne av eit foretak bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova, kan foretaket påleggjast lovbrotsgebyr. Det gjeld sjølv om ingen enkeltperson kan påleggjast lovbrotsgebyr.

Lovbrotsgebyr kan påleggjast etter faste satser eller utmålast i kvart enkelt tilfelle. Ved fastsetjing av gebyret kan det mellom anna takast omsyn til fortienesta eller den potensielle fortienesta som den ansvarlege har hatt ved lovbrotet, kor alvorleg lovbrotet er, og ekstra kostnader som kontrolltiltak og handsaming av saka har ført med seg.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om fastsetjing av lovbrotsgebyr og føresegner om rente og tilleggsgebyr dersom lovbrotsgebyret ikkje vert betalt ved forfall.

Endeleg vedtak om lovbrotsgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Lovbrotsgebyr kan også krevjast inn gjennom salslaget ved motrekning i fangstoppgjer. Domstolane kan prøve storleiken på gebyret.

Lovbrotsgebyr og straff etter kapittel 12 kan ikkje nyttast mot same lovbroet.

§ 61 skal lyde:

§ 61 *Brot på reglar om gjennomføring av hausting og orden på haustingsfeltet*

Den som med vilje eller aktlaust bryt føresegner som er fastsette i eller i medhald av §§ 15, 16 andre ledd og 18 til 24, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år dersom tilhøvet ikkje kjem inn under strengare straffeføresegner.

§ 64 første ledd skal lyde:

Grovt lovbroet som er gjort med grov aktløyse eller med vilje, kan straffast med fengsel i inntil seks år. Ved vurderinga av om lovbrotet er grovt, skal det særleg leggjast vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av lovbrotet er stor, om lovbrotet har skjedd systematisk og over tid, om lovbrotet er av grenseoverskridande art, og om lovbrotet har skjedd som ledd i organisert verksemd.

IV

I lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

Det er forbudt å drive fiske eller fangst eller annen utnyttelse av viltlevende marine ressurser innenfor den økonomiske sonen for den som ikke faller inn under lov 26. mars 1999. nr 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 5. Bestemmelsene i lov 17. juni 1966 nr. 19 om forbud mot at utlendinger drive fiske m.v. i Norges territorialfarvann gjelder tilsvarende i den økonomiske sone.

§ 6 første punktum skal lyde:

Kongen kan gjøre unntak fra bestemmelsene i §§ 3, 4 og 5 eller forskrift gitt i medhold av disse, og fra havressurslova § 23 a, i området mellom 12 nautiske mil og 200 nautiske mil når dette er nødvendig av hensyn til overenskomst med fremmed stat eller hvor særlige hensyn tilsier det.

Ny § 7 a skal lyde:

§ 7a *Ved forsettelig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan det ilegges overtredelsesgebyr. Ved overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av denne loven, kan det bare ilegges overtredelsesgebyr når dette går fram av forskriften.*

Hvis noen som handler på vegne av et foretak har overtrådt en bestemmelse gitt i eller i medhold

av denne loven, kan foretaket ilegges et overtredelsesgebyr. Det gjelder selv om ingen enkeltperson kan ilegges overtredelsesgebyr.

Overtredelsesgebyret kan ilegges etter faste satser eller utmåles i hvert enkelt tilfelle. Ved fastsettelsen av gebyret kan det blant annet tas hensyn til fortjenesten eller den potensielle fortjenesten som den ansvarlige har hatt ved overtredelsen, hvor alvorlig overtredelsen er og ekstra kostnader som kontrolltiltak og behandling av saken har medført.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse av overtredelsesgebyr og bestemmelser om renter og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall.

Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Overtredelsesgebyr kan også kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør. Domstolene kan prøve størrelsen på gebyret.

Ny § 7 b skal lyde:

§ 7 b For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, eller plikt fastsatt i medhold av denne loven blir oppfylt, kan det ilegges tvangsmulkt.

Tvangsmulkten er en løpende mulkt som går fra en særskilt fastsatt frist for oppfyllelse av et pålegg, dersom denne fristen er utløpt uten at pålegget er oppfylt. Departementet kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt mulkt.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om fastsettelse, gjennomføring og tidsrom tvangsmulkten skal gjelde for, og bestemmelser om rente og tilleggsgebyr dersom tvangsmulkten ikke blir betalt ved forfall.

Tvangsmulkt kan kreves inn gjennom salgslaget ved motregning i fangstoppgjør.

V

I lov 17. juli 1925 nr 11 om Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Ved overtredelse av regler om fiske og fangst i Svalbards indre farvann og sjøterritorium gjelder lov av 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) §§ 64 annet og fjerde ledd og 65 tilsvarende. Forsøk straffes i slike tilfeller på samme måte som fullbyrdet overtredelse.

VI

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
